

ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ผู้ทรงกรุณาปรานี ผู้ทรงเมตตาเสมอ

การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2
Assessment of the Implementation of Islamic Studies Curriculum based on the
Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 in Educational Institutions Affiliated
with Pattani Primary Educational Service Area Office 2

ยาวารี สะนิ
Yawaree Sani

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Education in Islamic Educational Administration and Management
Prince of Songkla University

2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์	การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2
ผู้เขียน	นางสาวยาวารี สะนิ
สาขาวิชา	การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	คณะกรรมการสอบ
..... (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลฮากีม เอ็งปียา)ประธานกรรมการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ซิมซู สาอุ)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมกรรมการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลฮากีม เอ็งปียา)
..... (รองศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง)กรรมการ (รองศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง)
กรรมการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธนา เกื้อกุล)
กรรมการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ยี่สุนทร)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและ
การจัดการการศึกษาอิสลาม

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กวินพัฒน์ สิริกานต์โสภณ)
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคล
ที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลฮาгим เอ็งเปีย)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ลงชื่อ.....

(นางสาวยาวารี สะนิ)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นางสาวยาวารี สະນີ)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2
ผู้เขียน	นางสาวยาวารี สะนิ
สาขาวิชา	การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม
ปีการศึกษา	2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2) เพื่อประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 3) เพื่อศึกษาแนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้แบบจำลองชิปป์ (CIPP) ของสตัฟเฟิลบรัม (Stufflebram) ประเมินองค์ประกอบด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตที่เกี่ยวกับหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง โดยพิจารณาคุณสมบัติด้านคุณวุฒิ ความรู้ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และครูผู้สอนที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จำนวน 100 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามออนไลน์ (Google forms) และสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 พบว่า 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า หลักสูตรที่มีการสอนรายวิชาสามัญควบคู่ศาสนา มีรายวิชาที่มากเกินไป ทำให้เวลาเรียนไม่เพียงพอ 2) ด้านครูผู้สอนพบว่า ครูผู้สอนไม่ได้จบตรงสาขา ทำให้มีอุปสรรคในการใช้หลักสูตร ไม่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่างถ่องแท้ ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ถูกต้องได้ และ 3) ด้านการจัดสรรงบประมาณ พบว่า โรงเรียนไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดการเรียนการสอน

อิสลามศึกษา ทำให้ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน เช่น ขาดแคลนหนังสือเรียน สื่อการสอนต่าง ๆ

2. ความคิดเห็นของครูต่อการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ใน 4 ด้าน ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพ ควรมีแนวทาง ดังนี้ 1) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการรายวิชา 2) การเลือกเครื่องมือการเรียนรู้ สื่อทำมือ และสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้อิสลามศึกษา 3) การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะด้านงบประมาณในการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เช่น หนังสือเรียน บุคลากรหรือวิทยากรอิสลามศึกษา การอบรมและสัมมนา 4) การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้อิสลามศึกษาโดยการออกแบบกิจกรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้และทักษะต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริงและสามารถปฏิบัติได้ (5) การวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น การใช้แบบทดสอบเพื่อวัดความความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนและแบบสังเกตเพื่อประเมินการปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม 6) การติดตามการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาโดยการนิเทศติดตามและประเมินความคืบหน้าตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และ 7) การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาผ่านการทบทวนหลักสูตรและจัดกิจกรรมปรับปรุงการเรียนรู้ตามผลการประเมิน

คำสำคัญ : การประเมินการใช้หลักสูตร, หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

Thesis Title Assessment of the Implementation of Islamic Studies Curriculum based on the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 in Educational Institutions Affiliated with Pattani Primary Educational Service Area Office 2

Author Miss Yawaree Sani

Major Program Islamic Educational Administration and Management

Academic Year 2023

ABSTRACT

This study is survey research and aims to 1) examine the problems relating to the implementation of Islamic education curriculum based on the basic education core curriculum of B.E. 2551, 2) assess the utilization of Islamic education curriculum based on the basic education core curriculum of B.E. 2551, and 3) study the guidelines for effective implementation of Islamic education curriculum based on the basic education core curriculum of B.E. 2551 in schools under Pattani Primary Educational Service Area Office 2, using Stufflebeam's model CIPP (Context, Input, Process, and Product). The sample includes six qualified individuals who were purposively selected based on their qualifications and expertise related to the curriculum. 100 teachers who teach Islamic education curriculum based on the basic education core curriculum of the B.E. 2551 in schools under Pattani Primary Educational Service Area Office 2 were randomly selected. The research tools consist of an online questionnaire (Google Forms) and semi-structured interviews. The study findings revealed the following:

1. Results of analysis of the problems relating to the implementation of Islamic education curriculum based on the basic education core curriculum of B.E. 2551 in Pattani Primary Educational Service Area Office 2 as follows: (1) the curriculum has an overwhelming amount of subjects, including general and religious subjects, which results in inadequate teaching time, (2) some teachers lack specialized qualifications, causing them to ineffectively transmit knowledge and develop

appropriate learning plans, (3) budget allocation for Islamic education is insufficient, resulting in a lack of textbooks and teaching materials.

2. The overall and each item score levels of teachers' opinion on the assessment of the use of Islamic education curriculum based on the basic education core curriculum of the B.E. 2551 in four aspects: context, input, processes, and outcomes were high.

3. The results of the analysis of guidelines for effective implementing Islamic education curriculum based on the basic education core curriculum of the B.E. 2551 in schools under Pattani Primary Educational Service Area Office 2 as follows: 1) the method of instruction and learning used was subject-integrated; 2) choosing appropriate learning tools, such as hands-on or interactive materials and digital media, for Islamic instruction; 3) securing funding for textbooks, staff, Islamic education instructors, training sessions, and seminars, among other things, from pertinent organizations; 4) creating educational activities that help students learn and grow in a variety of areas so they can acquire real-world experience and useful skills; 5) utilizing a variety of assessment and measurement techniques, such as tests to measure students' knowledge and comprehension of the contents learned and observation assessment form to assess their application of Islamic principles; 6) following up Islamic education curriculum implementation and monitoring teaching and learning and evaluate their progress according to the established goals; and 7) Islamic education curriculum was revised and activities were arranged in accordance with assessment findings.

Keywords : The evaluation of Curriculum, Islamic Studies Curriculum based on the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(5)
ABSTRACT	(7)
กิตติกรรมประกาศ	(9)
สารบัญ	(10)
สารบัญแผนภาพ	(13)
สารบัญตาราง	(14)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
1.5 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย	7
1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 บริบทสถานศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	10
2.2 หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	13
2.3 กระบวนการจัดทำหลักสูตร	15
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	43
3.3 วิธีสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ	43
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
4.1 สัญลักษณ์และอักษรที่ใช้ในการนำเสนอ	47
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	47
4.3 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	49
4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	51
4.5 ผลการวิเคราะห์แนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพ	70
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	75
5.1 สรุปผลการวิจัย	75
5.2 การอภิปรายผล	81
5.3 ข้อเสนอแนะ	89
บรรณานุกรม	91
ภาคผนวก	94
ภาคผนวก ก สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์	95
ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	102
ภาคผนวก ค เครื่องมือในการวิจัย	104

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ง ผลการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม	120
ภาคผนวก จ แบบสอบถาม Google Form	131
ภาคผนวก ฉ ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	133
ประวัติผู้เขียน	150

รายการแผนภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	แนวคิดการประเมินหลักสูตรตามทฤษฎี CIPP Model (Stufflebeam,1983)	8

รายการตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	วิเคราะห์หลักสูตรของสเตค	27
4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษา	48
4.2	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินการใช้หลักสูตร อิสลามศึกษาภาพรวมรายด้าน	51
4.3	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อ ของการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ด้านบริบท	52
4.4	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อ การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ด้านปัจจัยเบื้องต้น	54
4.5	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมิน การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ด้านปัจจัยเบื้องต้น (ความพร้อมของสถานศึกษา)	55
4.6	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมิน การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ด้านปัจจัยเบื้องต้น (การจัดทำสาระหลักสูตร)	57
4.7	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมิน การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ด้านปัจจัยเบื้องต้น (อาคารสถานที่และห้องเรียน)	58
4.8	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมิน การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ด้านปัจจัยเบื้องต้น (สื่อการเรียนการสอน)	59
4.9	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมิน การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ด้านปัจจัยเบื้องต้น (สภาพแวดล้อม)	60
4.10	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อของการ ประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ด้านกระบวนการ	61
4.11	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมิน การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ด้านกระบวนการ (การบริหารและการจัดการหลักสูตร)	62

รายการตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.12	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ด้านกระบวนการ (กระบวนการเรียนการสอน)	63
4.13	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ด้านกระบวนการ (การวัดผลและประเมินผล)	65
4.14	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ด้านกระบวนการ (การนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตร)	66
4.15	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ด้านกระบวนการ (การสรุปผลการดำเนินงาน)	67
4.16	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ด้านกระบวนการ (การปรับปรุงพัฒนา)	68
4.17	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ด้านผลผลิต	69

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การจัดการศึกษาจำเป็นต้องอบรมบ่มเพาะให้เด็กและเยาวชนมีความรู้และคุณธรรม ศาสนาจึงเป็นวิชาหนึ่งที่กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาโดยตลอด การศึกษาด้านศาสนาเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตของมุสลิมและผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามทุกคนมีหน้าที่ต้องเรียนรู้เพื่อนำไปปฏิบัติใช้และเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง ศาสนาอิสลาม ส่งเสริมและกระตุ้นให้มุสลิมศึกษาหาความรู้ในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ได้แยกความรู้ทางโลกและทางธรรมออกจากกัน จะต้องมั่นศึกษาหาความรู้ เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างสันติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ศาสนาที่ตนนับถือ จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้กับผู้เรียนที่นับถือศาสนาอิสลามทุกคน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสาระศาสนาไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามโครงสร้างของหลักสูตร ซึ่งถือเป็นการเรียนรู้ศาสนาเพื่อเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติและดำรงชีวิตเพียงเท่านั้น

การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว จึงเกิดการวิพากษ์จากสังคมบางพื้นที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยระบุว่า การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบดังกล่าว ยังไม่เพียงพอและไม่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมากนัก กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายสนับสนุนให้จัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์และความต้องการของชุมชนตามที่ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานได้เรียนรู้รายวิชาสามัญควบคู่กับรายวิชาศาสนาอิสลามที่เข้มข้นมากขึ้น และได้ประกาศใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หรือหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 350 โรงเรียนในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา (เขต 3) และสตูล

เป้าหมายสำคัญของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความศรัทธาต่ออัลลอฮ์ สُبْحَانَهُ วัลلهُ أَكْبَرُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَشَاءُ لَهُ لَيْسَ هَادِمًا وَلَا مُغْتَابًا และทำตามแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด คือลัคลลฮุ อะลัยฮิ วัสสลัม มีคุณธรรม จริยธรรมอิสลาม มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถอ่านอัล-กุรอาน และนำหลักคำสอนไปปฏิบัติใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ มีเหตุผลในการตัดสินใจ พิจารณาปัญหาต่าง ๆ โดยยึดหลักการอิสลาม และเป็นมุสลิมที่ดี มีวินัย ซื่อสัตย์ มีความสุจริต อุดม มีจิตสาธารณะ และเสียสละเพื่อส่วนรวม เห็นคุณค่าของตนเอง และมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนมนุษย์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสันติสุข (อิสลามศึกษาแบบเข้ม, 2565)

หลักสูตรดังกล่าวมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย นอกจากต้องมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะ และการใช้เทคโนโลยีตามหลักสูตรแกนกลาง ที่สำคัญผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการอ่านอัล-กุรอานด้วย

ส่วนคุณลักษณะอันพึงประสงค์จะมุ่งพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข นอกจากรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย มีความใฝ่รู้ มีความสัมพันธ์และนอบน้อมถ่อมตน ทุ่เมเตและตั้งใจทำงาน ภูมิใจในความ เป็นไทย และรักที่จะสร้างคุณประโยชน์ต่อส่วนร่วมแล้ว ผู้เรียนหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยังต้องมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญ คือ มีความรักในกาการศึกษาและเรียนรู้อัล-กุรอาน ดำรงไว้ซึ่งการละหมาด รักความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีมารยาทที่ดีงามตามครรลองของอิสลาม และมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย

หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพของผู้เรียนในด้านต่างๆ ไว้ในแต่ละสาระวิชาประกอบด้วย สาระอัล-กุรอาน สาระอัล-หะดีษ สาระอัล-อะกีดะฮ์ สาระอัล-ฟิกฮ์ สาระอัต-ตารีค สาระอัล-อัคลา ก สาระภาษาอาหรับ และสาระภาษามลายู/ภาษาอาหรับ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนและ ตรวจสอบคุณภาพในแต่ละระดับการศึกษา ทั้งด้านองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

เมื่อผู้เรียนสำเร็จการศึกษาแล้ว จะได้รับวุฒิการศึกษาทั้งด้านวิชาสามัญและวิชา ศาสนา คือ จะได้รับวุฒิอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบติดาอียะฮ์) เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา

ปีที่ 6 ได้รับวุฒิอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตะวัสสิฎเาะฮฺ) เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และจะได้รับวุฒิอิสลามศึกษาตอนปลาย (ฆานะวียะฮฺ) เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

จะเห็นได้ว่า หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จะยึดแนวทางตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งได้แก่ วิสัยทัศน์ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกรอบ และจัดการเรียนการสอนตามความต้องการและอัตลักษณ์ของชุมชน

การประเมินหลักสูตรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างหลักสูตร เป็นการปรับหลักสูตรที่มีอยู่ วางแผนงาน และการจัดสรรทรัพยากรที่ชัดเจน ทำให้สามารถลำดับความสำคัญของปัญหาที่ต้องการแก้ไข เพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายของการดำเนินงาน การประเมินหลักสูตรจะช่วยระบุปัญหาที่แท้จริงทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ช่วยในการสำรวจปัญหาและความต้องการต่อการพัฒนาหลักสูตร อีกทั้งยังช่วยลดการสูญเสียเปล่าของงบประมาณ เป็นแนวทางในการวางแผนงาน การกำหนดทิศทางในการดำเนินงานและการบริหารจัดการ พัฒนาปรับปรุงองค์กรและหน่วยงาน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการศึกษาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ผ่านมา พบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาสามัญควบคู่ศาสนานั้น มีวิชาเรียนที่มากเกินไป ส่งผลทำให้เวลาเรียนไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษามีจำนวนน้อย ครูขาดความชำนาญในการใช้เทคโนโลยี ไม่สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังคงใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิม ส่วนผู้เรียนยังขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์บางประการตามที่หลักสูตรกำหนด (ยุทธนา และคณะ, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีนโยบายให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หรือ อิสลามแบบเข้มในสถานศึกษา ซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการ โดยพิจารณาด้านความพร้อม ด้านทรัพยากร แหล่งการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของชุมชน และที่สำคัญคือต้องเป็นความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในแต่พื้นที่อย่างแท้จริง

การทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา การศึกษาเกี่ยวกับการประเมินการใช้หลักสูตรส่วนใหญ่ทำการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น จันทิวา และคณะ (2560) ได้ศึกษา การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์โรงเรียนแม่ลาววิทยาคม อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย สุดารัตน์ (2564) ได้ศึกษา การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระ

การเรียนรู้ภาษาไทยโรงเรียนบ้านหินदान อำเภอกีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้รูปแบบชิปเปี้ยสท์ ธีญทิพย์ และคณะ (2565) ได้ศึกษา การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) โรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 พุทธศักราช 2563 โดยใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Hammond อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มในสถานศึกษายังมีน้อยมากและในจังหวัดปัตตานียังไม่มีการวิจัยในเรื่องนี้ ตัวอย่างเช่นงานวิจัยของ ประพันธ์ และคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดสงขลา ถ้าเทียบกับงานวิจัยการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

จากสาเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยมุ่งศึกษาการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษาตามโมเดล CIPP เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญสำหรับนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาดังกล่าว ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และศักยภาพของสถานศึกษา และเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหา อุปสรรคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ รวมทั้งนำเสนอแนวทางการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มในสถานศึกษา ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาให้มีคุณภาพต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.2.2 เพื่อประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพ

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีขอบเขตในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1.3.1 รูปแบบการประเมิน การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยใช้ โมเดล CIPP ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เป็นแนวทางในการประเมิน

1.3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 ท่าน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ท่าน และครูผู้สอนที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 2 ท่าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

2) ครูและวิทยากรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จำนวน 100 ท่าน กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง ซึ่งพิจารณาจากคุณสมบัติด้านคุณวุฒิ ความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านการวัดผลและประเมินทางการศึกษา และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงในด้านการพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.3.3 ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1) สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2) ประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

3) แนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพ

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.4.1 การประเมินหลักสูตร หมายถึง การประเมินคือการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้ได้ข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจ ส่วนการประเมินหลักสูตรจะทำให้ทราบจุดเด่นจุดด้อยของตัวหลักสูตร เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยทางวิชาการ และมีคุณค่ามากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินหลักสูตรควรประเมินทั้งระบบและทุกขั้นตอนของการบริหารหลักสูตร เพื่อให้ได้สารสนเทศในการวางแผนและพัฒนา โดยผู้วิจัยดำเนินการประเมินโดยใช้โมเดล CIPP ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

ประเมินบริบท หมายถึง การประเมินสภาพแวดล้อมของหลักสูตร เช่น นโยบาย วิสัยทัศน์ และแนวโน้มของการพัฒนาตามเป้าหมาย ค่านิยมของชุมชน โครงสร้างเนื้อหา และสาระของหลักสูตร

ประเมินปัจจัยเบื้องต้น หมายถึง การประเมินสิ่งที่น่าสนใจในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด โดยใช้ทรัพยากรต่าง ๆ และตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่นำเข้าสู่กระบวนการใช้หลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย ความพร้อมของสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ครูและบุคลากรสถานศึกษา นักเรียน รวมไปถึงอาคารสถานที่ ห้องเรียน และสื่อการเรียนการสอน

ประเมินกระบวนการ หมายถึง การประเมินด้านการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ ประเมินปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ โดยครอบคลุมประเด็น การจัดการหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การกำกับ นิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตร การสรุปผลการดำเนินงานและการปรับปรุงพัฒนา

ประเมินผลผลิต หมายถึง การประเมินผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นระหว่างและหลังใช้หลักสูตร รวมทั้งการปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ประเด็นในการประเมินก็เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์และผลการเรียนรู้ของนักเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และทักษะต่าง ๆ ในการปฏิบัติ

1.4.2 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้รับผิดชอบโดยตรงในการดูแล ควบคุม กำกับ และส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้มในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

1.4.3 ศึกษานิเทศก์ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่แนะนำ ช่วยเหลือ หรือกระตุ้นให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ ความตระหนัก และมีทักษะในการบริหารจัดการและจัดการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้มในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

1.4.4 ครูและวิทยากรอิสลามศึกษา หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่การสอนโดยใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

1.4.5 ประสบการณ์ทำงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

1.4.6 ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้บริหาร ครูและวิทยากรอิสลามศึกษาแบบเข้มในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ได้แก่ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโทและอื่นๆ

1.5 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

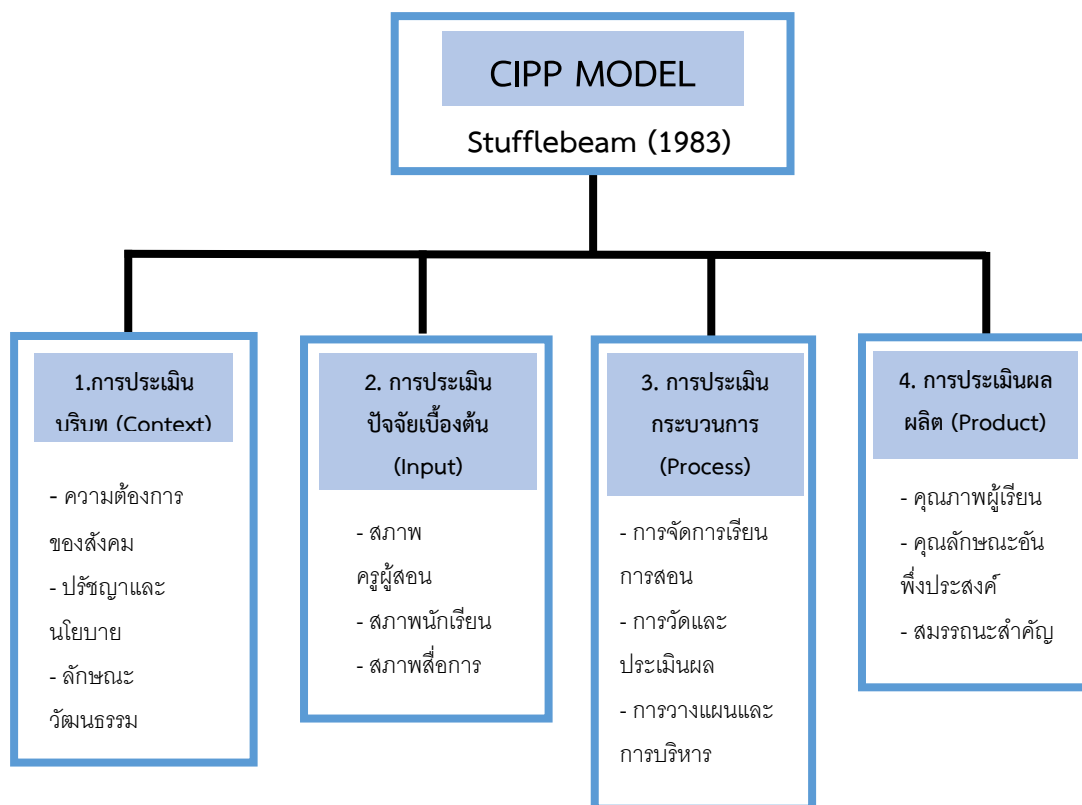
1.5.1 ครูและผู้บริหารสถานศึกษาได้รับรู้ผลสะท้อนกลับจากการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอิสลามของสถานศึกษา

1.5.2 ผลการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญสำหรับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

1.5.3 หน่วยงานต้นสังกัดและผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำแนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาเป็นแนวทางในการบริหารหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในการประเมินหลักสูตรโดยใช้รูปแบบชิปป์ (CIPP model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1983) นำเสนอแนวคิดการตัดสินใจรูปแบบหนึ่งที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยมีจุดเน้นสำคัญเพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องตามรูปแบบที่มีความชัดเจน และสามารถประเมินได้ครบทั้งระบบอย่างครบวงจร ดังนี้

ภาพที่ 1.1 แนวคิดการประเมินหลักสูตรตามทฤษฎี CIPP Model (Stufflebeam,1983)

แนวคิดการประเมินหลักสูตรตามทฤษฎี CIPP Model (Stufflebeam,1983) เป็นรูปแบบการประเมินที่แสดงถึงความสัมพันธ์กันระหว่างการประเมิน 4 ด้าน คือ 1. การประเมินด้านบริบท เป็นการประเมินสภาพแวดล้อม ลักษณะของวัฒนธรรม เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตร 2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมินในมิติของผู้เรียน ผู้สอน ตลอดจนทรัพยากรการจัดการเรียนการสอน ซึ่งนำไปสู่ข้อมูลสนับสนุนเพื่อการออกแบบหลักสูตร 3. การประเมินด้านกระบวนการ เป็นการประเมินการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การศึกษา การวางแผนและการบริหาร เพื่อแสดงถึงการนำหลักสูตรไปใช้ และ 4. การประเมินผลผลิต เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะสำคัญ และการศึกษาต่อ เพื่อตรวจสอบว่าเมื่อใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แล้วเกิดผลอย่างไร ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจะนำเสนอ สาระสำคัญตามลำดับดังนี้

2.1 บริบทสถานศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม

2.1.1 ความเป็นมาของสถานศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม

2.1.2 ความเป็นมาของการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในสถานศึกษา

2.2 หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.3 กระบวนการจัดทำหลักสูตร

2.3.1 การพัฒนาหลักสูตร

2.3.1.1 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

2.3.1.2 หลักการพัฒนาหลักสูตร

2.3.1.3 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

2.3.2 การใช้หลักสูตร

2.3.2.1 การจัดการเรียนการสอน

2.3.2.2 สื่อการเรียนการสอน

2.3.2.3 การวัดและประเมินผล

2.3.3 การประเมินหลักสูตร

2.3.3.1 ความหมายของการประเมินหลักสูตร

2.3.3.2 รูปแบบการประเมินหลักสูตร

1) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสแตค (Stake, 1967)

2) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler, 1949)

3) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสคริฟเวน (Scriven, 1967)

4) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสตัฟเฟิลบีม

(Stufflebeam, 1968)

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 บริบทสถานศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.1.1 ความเป็นมาของสถานศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

โครงการอิสลามศึกษาแบบเข้ม “หรือ โรงเรียน 2 ระบบ” นับว่าเป็นโครงการหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยนับตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นมา (มุหัมมัดซากิ, 2565)

ซึ่งจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อปีพุทธศักราช 2547 ส่งผลกระทบในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการจึงตระหนักถึงความจำเป็นของการศึกษา จึงได้กำหนดแนวทางพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยเริ่มต้นในปีพุทธศักราช 2547 รัฐบาลได้อนุมัติงบประมาณจำนวน 314.03 ล้านบาท ให้กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 4: พัฒนาคณะและสังคมมีโครงการสำคัญ ได้แก่ การซ่อมแซมปรับปรุงอาคารเรียนและการจัดซื้อวัสดุสื่อการเรียนการสอน

ปีพุทธศักราช 2548 ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างสันติสุข พ.ศ. 2548-2551 กำหนดเป้าหมายสำคัญ ให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาค ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานในสังกัด ได้จัดทำแผนปฏิบัติการและร่วมมือกันขับเคลื่อนกลยุทธ์ให้ดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ภายใต้สถานการณ์ที่ประชาชนทุกคนแสดงความห่วงใญ่อยากให้เกิดเหตุการณ์บรรเทาเบาบางและเกิดความปกติสุขโดยเร็ว ปีพุทธศักราช 2549 ได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้น พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาที่มีความหลากหลายยังคงพบความซ้ำซ้อน กระบวนการในการจัดการศึกษาบางด้านขาดประสิทธิภาพ มีการออกกลางคัน ขาดความยืดหยุ่น ขาดความเชื่อมโยง ไม่สามารถเทียบโอนการจัดการศึกษาระหว่างกัน

ได้ ทำให้ผู้เรียนต้องเรียนซ้ำซ้อนตลอดเวลา ไม่ได้เรียนวิชาที่เป็นพื้นฐานอาชีพ โรงเรียนของรัฐไม่เป็นที่ยอมรับ เนื่องจากการจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของชุมชน (ฮาเซ็ง, 2556)

วันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 คณะรัฐมนตรี (นัดพิเศษ) มีมติเห็นชอบกำหนดให้จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ ประกอบด้วยจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูลและ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ นาทวี สะบ้าย้อยและเทพา โดยมีระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี (มกราคม 2550 – ธันวาคม 2552) มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในเรื่องที่ซับซ้อนรวมทั้งให้ความช่วยเหลือได้ตรงตามเป้าหมายและเข้าถึงผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาโดยตรง วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 กระทรวงศึกษาธิการได้มีการประกาศปรับปรุงแก้ไขและกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส เพิ่มเติมจังหวัดละ 1 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต3 เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 3 และเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 3 วันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 คณะรัฐมนตรีภายใต้การนำของ พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้มีมติเห็นชอบเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ที่มีความหลากหลาย โดยยึดหลักการพัฒนาการศึกษาเชิงบูรณาการ เพื่อให้ชุมชน ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วม เป็นยุทธศาสตร์ที่ตอบสนองตามความต้องการที่หลากหลายในพื้นที่ (ฮาเซ็ง, 2556)

วันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2550 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดตั้งสำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สพท.จชต.) เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยทำหน้าที่ในการประสานงาน การส่งเสริมและสนับสนุนในด้านที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับการศึกษาในพื้นที่ (มุหัมมัดซาคี, 2565)

เนื่องจากในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม จึงมีวิถีชีวิตที่เน้นการเรียนวิชาศาสนามากกว่าการเรียนวิชาสามัญ แม้จะมีโรงเรียนรัฐบาลในพื้นที่เป็นจำนวนมาก แต่ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในสถาบันศึกษาเอกชนหรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่าที่จะส่งโรงเรียนรัฐบาล โดยโรงเรียนดังกล่าวจะสอนควบคู่วิชาสามัญถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตราชการที่ 12 สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รายงานว่า ร้อยละ 70 ของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเข้าศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และร้อยละ 30 ของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนของรัฐ ทั้งนี้ จากข้อมูลดังกล่าวทำให้การจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน จึงต้องมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องต่อความต้องการรวมถึงอัตลักษณ์ของประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา15(1) และมาตรา15(2) สถาบันศึกษาเอกชน ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ซึ่งการจัดการศึกษาที่หลากหลาย

ดังกล่าว ยังขาดความเชื่อมโยงหรือระบบการถ่ายโอนที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนต้องใช้เวลาจำนวนมากในการเรียนเนื้อหาที่ซ้ำซ้อนโดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาศาสนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรายวิชาสามัญจึงปรากฏค่อนข้างต่ำ นักเรียนขาดความสามารถในการสอบแข่งขันเพื่อการศึกษาต่อ ทำให้ขาดโอกาสทางอาชีพและโอกาสในการเป็นผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นของตน และยังมีปัญหาในการบริหารจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

ซึ่งจำเป็นต้องมีการดำเนินการพัฒนาอย่างเร่งด่วน กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายจัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องต่อความต้องการและอัตลักษณ์ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ประชาชนนับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ กระทรวงได้กำหนดให้มีการเรียนการสอน เพียงสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ซึ่งยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้บุตรหลานได้เรียนวิชาสามัญควบคู่กับวิชาศาสนาที่เข้มข้น อันเนื่องมาจากมีชั่วโมงสอนที่น้อยเกินไป และการเทียบโอนรายวิชาอิสลามศึกษายังไม่สามารถทำได้ร่วมกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ จึงทำให้ผู้ปกครองไม่นิยมส่งบุตรหลานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา จึงเป็นสาเหตุทำให้นักเรียนในสังกัดมีจำนวนลดลงทุกปี รัฐบาลจึงได้จัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้มในโรงเรียนของรัฐ โดยใช้เวลาจัดการเรียนการสอน 8 - 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2549 เป็นต้นมา และเมื่อสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรผู้เรียนจะได้รับวุฒิตาสนาเพื่อใช้ในการศึกษาต่อด้านอิสลามศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานภายใต้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 5 จังหวัดในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ (มุหัมมัดซาคี, 2565)

2.1.2 ความเป็นมาของการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในสถานศึกษา

ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และสงขลาบางอำเภอ ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามจะต้องศึกษาในหลักศรัทธา หลักปฏิบัติและหลักธรรม เพื่อนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างเคร่งครัด ยึดมั่นในหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นหลักในการดำรงชีวิต ประกอบกับการศึกษามีความจำเป็นสำหรับมุสลิมทุกคน

ในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วย ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล โดยส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม นิยมใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในการสื่อสาร ซึ่งในการดำเนินชีวิต

นั้นจะยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนของศาสนาอิสลาม และปฏิบัติศาสนกิจในชีวิตประจำวันอย่างเคร่งครัด ผู้ปกครองส่วนใหญ่นิยมส่งบุตรหลานของตนให้ศึกษาหลักธรรมทางศาสนาที่สอนโดยผู้รู้ทางศาสนา ดังนั้น จึงได้มีการสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ แต่การจัดการศึกษาดังกล่าวยังไม่เป็นระบบ ระเบียบ และรูปแบบที่ชัดเจน ด้วยสาเหตุต่าง ๆ ตามยุคสมัยและเหตุการณ์บ้านเมืองในแต่ละยุคสมัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้มีการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย มีการจัดในสถานศึกษาหลายประเภท ได้แก่ โรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15(1) และมาตรา 15(2) สถาบันปอเนาะ ศูนย์ฝึกอบรมจริยธรรมและศาสนาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ซึ่งมีผู้ได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนทุกสังกัด จำนวนกว่า 500,000 คน และผู้ได้รับการศึกษานอกระบบโรงเรียน อีกประมาณ 500,000 คน (มุฮัมมัดนาเซ, 2552)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้รับมอบหมายให้ สำนักพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา เขต 3 และสตูล เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ โดยมีกิจกรรมการดำเนินงานประกอบไปด้วย การประชุมชี้แจงการใช้หลักสูตรสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าวิชาการ และผู้แทนชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ การจัดพิมพ์เอกสารประกอบหลักสูตร การผลิตและจัดทำสื่อการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรและสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การจัดค่าจ้างรายเดือนสำหรับวิทยากรที่จ้างสอน การนิเทศติดตาม และการวัดประเมินผล โดยมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 350 โรงเรียน (อามีเนาะ, 2551)

2.2 หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เพื่อให้การจัดการศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นไปตามความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับแก้ไข พุทธศักราช 2545) ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นสุภาพกาย ใจ และสติปัญญาที่ดี มีความรู้คู่คุณธรรม จึงกำหนดสาระหลักสูตรอิสลามศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีมาตรฐานการเรียนรู้ที่เป็นเป้าหมายสำหรับการพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ได้รับการยอมรับในสังคมไทยและระดับสากล
2. มุ่งพัฒนาให้เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจ ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักการของศาสนาอิสลาม เพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตที่ถูกต้องสมบูรณ์
3. มุสลิมทุกคนมีความเท่าเทียมกันในการได้รับการศึกษา เป็นหลักสูตรที่ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง
4. ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ
5. โครงสร้างของหลักสูตรสามารถยืดหยุ่นทางด้านสาระ เวลา การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และสามารถเทียบโอนผลการเรียนและประสบการณ์ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรอิสลามศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรู้และทักษะในด้านต่างๆ และมีทัศนคติที่ดีต่อศาสนาอิสลาม เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างสันติ มีการปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณภาพด้านคุณธรรม จริยธรรมตามหลักการศาสนาอิสลาม ซึ่งจากหลักการดังกล่าวจึงได้กำหนดเป็นสมรรถนะสำคัญที่นักเรียนควรมีหลังจากสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร 5 ประการดังนี้

(1) ความสามารถอ่านอัล-กุรอานได้อย่างถูกต้องตามวิธีการและหลักการที่ศาสนา กำหนด นับเป็นสิ่งที่สำคัญและเป็นพื้นฐานในการศึกษาและเรียนรู้ศาสนาอิสลาม เพื่อให้การปฏิบัติศาสนกิจมีความสมบูรณ์และถูกต้อง รวมถึงการพัฒนาให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมตามครรลองอิสลาม สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข เหมาะสมและสันติ

(2) ความสามารถในการสื่อสารและการถ่ายทอดความรู้ มีทัศนคติที่ดีในการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสารเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทั้งตนเองและส่วนรวม มีทักษะในการประนีประนอมและการเจรจาต่อรอง มีทักษะในการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารโดยยึดหลักความเป็นเหตุและผล และความถูกต้อง รวมถึงทักษะในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยให้มีผลกระทบต่อตนเองและสังคมน้อยที่สุด

(3) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงบูรณาการและวิพากษ์ การคิดเชิงสร้างสรรค์ ในกรอบของจริยธรรม และการคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือข้อมูลเพื่อการตัดสินใจที่เหมาะสมต่อตนเองและสังคม

(4) ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในการแก้ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่ประสบพบเจอได้อย่างเหมาะสมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องและมีเหตุผล ยึดหลักคุณธรรมประกอบกับข้อมูลสารสนเทศและมีความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม นำมาปรับใช้ในการป้องกันและการแก้ไขปัญหา มีทักษะในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

(5) ความสามารถในการใช้กระบวนการต่าง ๆ นำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เช่น การนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี รู้จักการปรับตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง การค้นหาความจริง และการหลีกเลี่ยงจากคุณลักษณะอันไม่พึงประสงค์ที่อาจมีผลกระทบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

2.3 กระบวนการจัดทำหลักสูตร

2.3.1 การพัฒนาหลักสูตร

2.3.1.1 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

นักการศึกษาได้ให้ความหมายคำว่า “การพัฒนาหลักสูตร” ไว้ดังนี้
 ชัยวัฒน์ (2557) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับพัฒนาหลักสูตรไว้ 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะแรกเป็นการพัฒนาหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น และลักษณะที่สองเป็นการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ทั้งหมด ทั้งนี้ วัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาหลักสูตรนั้น ก็เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยการพัฒนาหลักสูตรนั้นต้องให้สอดคล้องกับบริบทหรือสภาพสังคม เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

วาริรัตน์ (2564) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง หมายถึง กระบวนการที่ใช้หลักความเป็นเหตุและผลในการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น หรือ กระบวนการในการจัดทำหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องและมีความเหมาะสมกับสภาพสังคม และความต้องการของบุคคลในสังคมนั้น ๆ รวมถึงการนำไปประยุกต์ใช้และการประเมินหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรควรคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ การพัฒนาหลักสูตรในแต่ละขั้นตอนที่มีความต่อเนื่องตามลำดับ และควรพัฒนาอย่างเป็นกระบวนการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่มีอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้

ผลการประเมินในแต่ละขั้นตอนจะนำไปสู่การดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป โดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาหลักสูตร การยกร่างเพื่อดำเนินการสร้างหลักสูตร การทดลองการใช้หลักสูตร และการประเมินหลักสูตร รวมถึงการปรับปรุง แก้ไขและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพื่อให้มีประสิทธิภาพ มีมาตรฐาน และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

จากข้อมูลข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรนั้น ประกอบด้วย 2 ลักษณะ ประกอบด้วย ลักษณะแรกเป็นการพัฒนาหลักสูตรที่มีเดิมอยู่แล้วให้มีความคุณภาพมากขึ้น และลักษณะที่สองเป็นการยกร่างหรือจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยให้ความสำคัญสอดคล้องกับบริบทของสังคมเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.3.1.2 หลักการพัฒนาหลักสูตร

ชัยวัฒน์ (2557) การพัฒนาหลักสูตรจะพัฒนาผ่านกระบวนการที่เป็นระบบ ทั้งนี้การพัฒนาให้มีมาตรฐานนั้นต้องคำนึงถึงหลักการพัฒนาหลักสูตรต่อไปนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องอาศัยความเชี่ยวชาญของผู้นำ กล่าวคือต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการพัฒนาหลักสูตรเป็นอย่างดี
2. การพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือจากหลาย ๆ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
3. การพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องดำเนินงานอย่างมีระเบียบแบบแผนและเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การกำหนดจุดประสงค์ของการพัฒนา ไปจนถึงการประเมินหลักสูตร ทั้งนี้ ในการดำเนินงานจำเป็นต้องคำนึงถึงจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรว่า มีจุดเริ่มต้นอย่างไร เป็นการพัฒนาทั้งระบบหรือว่าการพัฒนาในส่วนย่อย มีการวิเคราะห์ว่าขั้นตอนในการพัฒนาในลำดับต่อไปเป็นอย่างไร ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นหน้าที่ของผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำหลักสูตร ครูผู้สอน นักวิชาการทางการศึกษา เป็นต้น สิ่งบุคคลที่กล่าวมาข้างต้นจำเป็นต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนรอบคอบ รวมถึงการดำเนินการต่างๆ อย่างมีระเบียบแบบแผน และมีระบบในแต่ละกระบวนการ
4. การพัฒนาหลักสูตรที่มีองค์ประกอบสำคัญด้านหลักสูตรที่สร้างขึ้นมามีอย่างมีมาตรฐาน เช่น เอกสารหลักสูตร เนื้อหาของรายวิชา การทำระบบทดสอบของหลักสูตร การประยุกต์ใช้หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การประเมินหลักสูตร เป็นต้น

5. การพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ควรมีการฝึกอบรมผู้สอนประจำการ ให้มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ รวมทั้งจัดฝึกอบรมด้านการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรจะต้องคำนึงประโยชน์ในการพัฒนาจิตใจ และทัศนคติของผู้เรียนด้วย

กล่าวโดยสรุปแล้ว การพัฒนาหลักสูตรต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตร มีการอบรมพัฒนาครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร โดยหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นต้องมีประสิทธิภาพสูงกว่าหลักสูตรเดิม

2.3.1.3 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

ชัยวัฒน์ (2557) รูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรส่วนมากจะพัฒนามาจากแนวคิดของนักการศึกษาต่างประเทศ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

1. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler)

ไทเลอร์ (1971) ได้เสนอหลักคิดขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรไว้ในหนังสือ เรื่อง Basic Principles of Curriculum and Instruction โดยผู้พัฒนาหลักสูตรควรตอบคำถาม 4 ข้อ ได้แก่

1.1 มีความมุ่งหมายทางการศึกษาที่โรงเรียนควรแสวงหา ประกอบด้วยอะไรบ้าง

1.2 สิ่งที่เป็นประสบการณ์ทางการศึกษาที่โรงเรียนควรคำนึงเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ประกอบด้วยอะไรบ้าง

1.3 การจัดประสบการณ์ทางการศึกษาเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมีวิธีการอย่างไร

1.4 การประเมินประสิทธิผลของประสบการณ์ในการเรียนการสอนอย่างไร จึงสามารถรับรองถึงการบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

จากคำถามพื้นฐานทั้ง 4 ข้อนี้ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรในแต่ละกระบวนการจำเป็นต้องยึดหลักการต่าง ๆ เช่น การกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดประสบการณ์ทางการศึกษา การถ่ายทอดประสบการณ์ทางการศึกษาให้ผู้เรียน และประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรด้วย

2. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบ (Taba)

ทาบ (1962) เป็นนักการศึกษาอีกผู้หนึ่ง ที่มีแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่มีขั้นตอนคล้ายรูปแบบของไทเลอร์ ซึ่งประกอบด้วย 7 ขั้นตอนดังนี้

2.1 การศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ (Diagnosis of Needs) ตรวจสอบสภาพปัญหาความต้องการ และความจำเป็นต่างๆ ของสังคมและผู้เรียน

2.2 การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Formulation of Objective) กำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนหลังจากได้ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการแล้ว

2.3 การเลือกเนื้อหาสาระ (Selection of Content) จุดมุ่งหมายที่กำหนดแล้วจะมีส่วนช่วยในการกำหนดเนื้อหาและสาระการเรียนรู้ ซึ่งนอกจากต้องมีความสอดคล้องกับเป้าประสงค์ อายุ และความสามารถของผู้เรียนแล้ว สิ่งที่มีความสำคัญอย่างหนึ่ง คือ ความน่าเชื่อถือและมีความสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วยเช่นกัน

2.4 การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ (Organization of Content) เนื้อหาสาระที่เลือกได้ต้องนำมาจัดลำดับ โดยคำนึงถึงความต่อเนื่อง ความยากง่าย วุฒิภาวะ ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน

2.5 การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of Learning Experiences) ผู้ที่ถ่ายทอดความรู้หรือผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องนำประสบการณ์เรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในรายวิชาและเป้าประสงค์ของหลักสูตร

2.6 การจัดประสบการณ์เรียนรู้ (Organization of Learning Experiences) ประสบการณ์เรียนรู้ควรจัดโดยคำนึงถึงเนื้อหาสาระและความต่อเนื่อง

2.7 การกำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมินผล (Determination of What to Evaluate and of the Ways and Means of Doing it) คือ การตัดสินใจว่าจะต้องประเมินอะไรเพื่อตรวจสอบว่าบรรลุตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และควรกำหนดว่าวิธีการในการประเมินหลักสูตรใช้รูปแบบใด

3. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่

วิชัย (2554) ได้สรุปแนวคิดและขั้นตอนกระบวนการพัฒนาหลักสูตรดังนี้

1. คณะกรรมการด้านการพัฒนาหลักสูตรกำหนดวัตถุประสงค์ที่คาดว่าจะได้รับในการพัฒนาหลักสูตร หลักการ กระบวนการ โครงสร้างการออกแบบหลักสูตรขึ้นมา โดยอ้างอิงจากข้อมูลของสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลในสังคมปัจจุบัน มีการปรึกษาหารือเพื่อรับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาอยู่เป็นประจำ

2. ยกร่างเนื้อหาสาระในการพัฒนาหลักสูตรในแต่ละรายวิชาจำเป็นต้องปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้รับแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตร คณะกรรมการ

พัฒนาหลักสูตรและผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชา มีบทบาทต่าง ๆ เช่น การกำหนดผลการเรียนรู้ จุดประสงค์ด้านพฤติกรรม จุดประสงค์การเรียนรู้ การวางแผนในการจัดการเรียนการสอน การบันทึก การสอน การผลิตสื่อการสอน การจัดกิจกรรมในชั้นเรียนทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล เป็นต้น

3. นำเอาหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนาแล้วไปทดลองใช้ในสถานศึกษานำร่อง (สถานศึกษาทดลองใช้หลักสูตรใหม่) โดยคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรมีหน้าที่กำหนด หากมีข้อผิดพลาดหรือหลักสูตรไม่มีประสิทธิภาพ ก็ทำการปรับปรุงแก้ไขโดยปรึกษาหารือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ๆ เป็นประจำ

4. ทำการฝึกอบรมให้ครูสอน ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เข้าใจหลักสูตรใหม่ เข้าถึงหลักการและรับทราบเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร รวมทั้งการเผยแพร่หลักสูตรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

5. ก่อนประกาศใช้หลักสูตร ควรนำไปปฏิบัติการสอนที่สถานศึกษา ส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูสอนนำหลักสูตรไปใช้จริง เพื่อให้การใช้หลักสูตรเกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องดำเนินการอย่างมีระเบียบแบบแผน มีระบบ มีหลักการ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็น คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นักวิชาการ นักการศึกษา นักเรียน นักศึกษา หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ทั้งนี้ การพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ระบบที่สำคัญ ได้แก่ ระบบการร่าง ระบบการนำไปใช้ และระบบการประเมิน ซึ่งหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพต้องมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นวัฏจักรการพัฒนาที่ไม่หยุดนิ่งเพื่อให้ได้หลักสูตรที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยและโลกอยู่ตลอดเวลา

2.3.2 การใช้หลักสูตร

รูปแบบการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (ชัยวัฒน์, 2557)

2.3.2.1 การจัดการเรียนการสอน

ด้านการวางแผนการสอน

เป็นการเตรียมความพร้อมล่วงหน้าก่อนดำเนินการสอน เพื่อให้ผู้สอนมีแผนและแนวทางในการสอน เป็นการเตรียมความพร้อมด้านเนื้อหา วิธีการสอน จุดประสงค์ สื่อการสอน

และการประเมินผลการสอน การวางแผนการสอนสามารถจัดทำได้ใน 2 ลักษณะ ได้แก่ การจัดทำแผนในลักษณะการวางแผนระยะยาว และการจัดทำแผนในลักษณะการวางแผนระยะสั้น ทั้งนี้ในการจัดทำนั้นจำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรและศึกษาแนวทางการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนของสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง ควรศึกษาเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ คุณภาพของผู้เรียน การวางแผนการสอนควรคำนึงถึงความสอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตรเพื่อให้การสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้สอนควรวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบและจัดทำหรือเขียนด้วยตนเองอย่างรอบคอบ มีความชัดเจนในด้านเนื้อหาและแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสูตรในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องและมีความสัมพันธ์องค์ประกอบตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อให้การวางแผนการสอนมีคุณภาพอย่างแท้จริง

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

ความหมายของกิจกรรมการเรียนการสอน

หมายถึง เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการระหว่างบทเรียน เพื่อให้ผู้สอนสามารถใช้สื่อต่าง ๆ ถ่ายทอดให้ผู้เรียนผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนโดยสอดคล้องกับเนื้อหาสาระตามหลักสูตรที่กำหนดไว้

ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอน

1. นักเรียนสามารถเข้าใจบทเรียนได้ดี
2. ช่วยสนับสนุนพัฒนาการของนักเรียน
3. ช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียน
4. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ความรู้และประสบการณ์
5. สร้างโอกาสให้นักเรียนประสบความสำเร็จ
6. ช่วยปลูกฝังให้นักเรียนมีความคิดที่ดี
7. ช่วยสนับสนุนทักษะในด้านต่างๆ
8. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม
9. ช่วยปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย
10. ฝึกให้นักเรียนความรับผิดชอบ
11. ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม
12. ฝึกให้เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล

จุดประสงค์ของกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา
2. เพื่อสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน
3. เพื่อสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้การสอน
4. เพื่อสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็นแก้ปัญหาเป็น และเกิดทักษะกระบวนการ
5. เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออก

หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

คือ แนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

1. ความมุ่งหมายของหลักสูตรมีความสอดคล้องกัน
2. จุดประสงค์และเนื้อหาบทเรียนมีความสอดคล้องกัน
3. จัดกิจกรรมที่แสดงถึงความชัดเจนของขั้นตอนการเรียนรู้
4. ต้องให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน
5. กิจกรรมมีความสอดคล้องกับเนื้อหาความรู้
6. มีลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน
7. การใช้สื่อการสอนที่น่าสนใจและเหมาะสม
8. ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย
9. สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง

ประเภทของกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน
2. การสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง
3. การพูดรายงานหน้าชั้น
4. การแสดงบทบาทสมมติ
5. การสัมภาษณ์
6. การเชิญวิทยากร
7. การเล่นนิทาน

ขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน
2. ชี้นสอน
3. ชี้นสรุปและวัดผล

การนำเข้าสู่บทเรียน

เป็นทักษะที่ผู้สอนใช้ก่อนดำเนินการสอน เพื่อจูงใจหรือโน้มนำให้ผู้เรียนมีความนึกคิดว่าสิ่งที่ผู้สอนกำลังจะสอนนั้นเกี่ยวกับเรื่องใด ซึ่งผู้สอนสามารถผนวกความรู้หรือทักษะที่ผู้เรียนมีอยู่แล้วมาใช้เข้าด้วยกันกับบทเรียนที่ผู้สอนพยายามถ่ายทอด การนำเข้าสู่บทเรียนอาจใช้เวลาประมาณ 5 – 15 นาที ทั้งนี้การนำเข้าสู่บทเรียนมีวิธีการดังนี้

1. อุปกรณ์ที่ใช้ควรมีความสัมพันธ์กับเนื้อหา
2. เชื่อมประสบการณ์เดิมของนักเรียนไปสู่ประสบการณ์ใหม่ด้วยการ

ใช้คำถาม

3. ให้นักเรียนสรุปบทเรียนที่ได้โดยการสาธิตกิจกรรมที่สอดคล้องกัน
4. บอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน
5. นำเข้าสู่บทเรียนด้วยเพลงที่สอดคล้องกับเนื้อหา
6. นำเข้าสู่บทเรียนด้วยเกมหรือตั้งปัญหา
7. การแสดงบทบาทสมมติ

ชี้นสอน

เป็นขั้นตอนการสอนที่ผู้สอนใช้ในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนตามเนื้อหาสาระ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ชี้นสรุปและวัดผล

เป็นการสรุปเนื้อหาสาระที่ผู้สอนได้ถ่ายทอดมาในด้านต่าง ๆ ทั้งหมด เช่น ด้านความรู้ ความคิด ทักษะคติ และทักษะการประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งการสรุปผู้สอนสามารถสรุปด้วยตนเองหรือให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสรุป

ชี้นสรุปและวัดผล

การวัดผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การตอบคำถาม การทำแบบใบงาน หรือการทำแบบทดสอบ

2.3.2.2 สื่อการเรียนการสอน

สื่อเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นตัวกลางระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่ผู้สอนต้องการสื่อสาร

สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ใช้เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้หรือสาระวิชาจากผู้สอนไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และเข้าใจความหมายของการเรียนการสอน ทั้งนี้ กระบวนการสื่อความหมายดังกล่าวจากผู้สอนไปยังผู้เรียนเรียกได้หลายลักษณะ เช่น สื่อการสอน (Instructional Media or Teaching Media), สื่อการศึกษา (Educational Media), อุปกรณ์ ช่วยสอน (Teaching Aids) เป็นต้น

ในปัจจุบัน นักการศึกษาได้นำสื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ มารวมกันแล้วเรียกสิ่งนี้ว่า เทคโนโลยีทางการศึกษา (Educational Technology) ซึ่งเป็นการนำวัสดุอุปกรณ์ รวมถึงวิธีการมาผนวกใช้เข้าด้วยกันอย่างมีระบบเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 4 ประเภทดังต่อไปนี้

1. ประเภทวัสดุ เช่น หนังสือ ป้ายไวเนล แผ่นฟิวเจอร์บอร์ด กระดาษ เป็นต้น
2. ประเภทอุปกรณ์ เช่น หุ่นจำลอง เครื่องเล่นวีดิทัศน์ อุปกรณ์ต่างๆ ในห้องปฏิบัติการ เป็นต้น
3. สื่อประเภทเทคนิคหรือวิธีการ เช่น การแสดงวิธีการ การแลกเปลี่ยน การฝึกทำ การจัดแสดงข้อมูล และสถานการณ์จำลอง
4. สื่อประเภทคอมพิวเตอร์ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) การนำเสนอข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ (Computer presentation) การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสาร และ การใช้เว็บไซต์

2.3.2.3 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ควรตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐานที่สำคัญสองประการ ได้แก่ การประเมินเพื่อการพัฒนาผู้เรียนและเพื่อวัดผลการศึกษา ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องได้รับการวัดและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามคุณภาพการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ เช่น สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นต้น อันเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับ ไม่ว่าจะ เป็นระดับชั้นเรียน สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา รวมไปถึงระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญ เพื่อใช้ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนแสดงผลผ่านข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับการพัฒนาของผู้เรียน ความก้าวหน้า และความสำเร็จของผู้เรียน ตลอดจนสามารถนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ศักยภาพผู้เรียนได้

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้สามารถแบ่งออกเป็น 4 ระดับที่สำคัญ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การประเมินในระดับชั้นเรียน ซึ่งเป็นการวัดและประเมินภายใต้กระบวนการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรดำเนินการอย่างเป็นปกติอย่างสม่ำเสมอ รูปแบบของการจัดการเรียนการสอนสามารถใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การตั้งข้อซักถาม การสังเกตการณ์ การตรวจแบบฝึกหัด การประเมินโครงงาน ชิ้นงาน ภาระงาน หรือ แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น ผู้สอนสามารถประเมินเอง ผู้เรียนประเมินผู้เรียน ผู้ปกครองร่วมประเมิน ทั้งนี้ หากตัวชี้วัดไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทางผู้สอนต้องดำเนินการสอนซ่อมเสริม

2. การประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินสถานที่ที่ดำเนินการสอนเพื่อประเมินผล ประเมินการเรียนของผู้เรียนทั้งแบบรายปีและรายภาค เป็นการประเมินในด้านต่าง ๆ เช่น การอ่าน การคิดวิเคราะห์ การเขียน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมถึงการประเมินด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น การประเมินระดับสถานศึกษามีจุดประสงค์เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาว่าส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีการพัฒนาในด้านใด รวมถึงสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษานั้น ๆ มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในระดับชาติ หลังจากได้รับผลการประเมินในระดับสถานศึกษาแล้ว สามารถนำข้อมูลและสารสนเทศมาปรับปรุงด้านนโยบาย หลักสูตรโครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตรงตามเกณฑ์และแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาและการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่อไป

3. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพของผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่ผู้เรียนสังกัดอยู่การประเมินดังกล่าวเป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาระหน้าที่และความรับผิดชอบ จัดให้มีการประเมินผ่านการประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยข้อสอบที่มีมาตรฐานโดยที่เขตพื้นที่ศึกษามีบทบาทสำคัญในการจัดทำและดำเนินการในส่วนนี้

4. การประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติ โดยยึดหลักมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาควรจัดให้ผู้เรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมิน เพื่อรับผลการประเมินดังกล่าวมาเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ นำไปสู่การวางแผนยกระดับการศึกษา การจัดการศึกษาตลอดจนเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาของประเทศ

จากข้อมูลการประเมินในระดับต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถตรวจสอบ ทบทวน และพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งนับเป็นความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบทางด้าน การช่วยเหลือ ปรับปรุง แก้ไข เพื่อส่งเสริมและให้การสนับสนุนผู้เรียนให้ได้พัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ภายใต้ความหลากหลายของผู้เรียนที่มีความหลากหลาย เช่น กลุ่มบุคคลทั่วไป กลุ่มบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มบุคคลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่ำ กลุ่มบุคคลที่มีปัญหาด้านวินัยและพฤติกรรม กลุ่มบุคคลที่ไม่ชอบการศึกษา ระบบโรงเรียน กลุ่มบุคคลที่มีปัญหาทางการเงินและสังคม กลุ่มพิการทางร่างกายและสติปัญญา เป็นต้น ข้อมูลการประเมินจึงเป็นสิ่งมีความสำคัญและเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลในการช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและประสบความสำเร็จในการเรียน

2.3.3 การประเมินหลักสูตร

2.3.3.1 ความหมายของการประเมินหลักสูตร

สายหยุด (2555) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตร คือ กระบวนการในการพิจารณาว่าหลักสูตรว่าหลักสูตรนั้นมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด โดยมีการวิเคราะห์หลักสูตร กระบวนการนำไปใช้ และผลที่เกิดขึ้นต่อผู้เรียน

มาร์ต (2556) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรจะแสดงให้เห็นคุณภาพของหลักสูตร ช่วยนำเสนอแนวทางการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

พิชิต (2558) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรช่วยในการจัดหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเลือกวิธีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร การบริหารหลักสูตร และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่เป็นกระบวนการเชิงระบบ

หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาและช่วยทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากหลักสูตรเป็นตัวกำหนดเป้าหมายของผู้เรียน ในการจัดการเรียนการสอนและการประเมิน จึงต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร (Jacobs, 2009)

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการเชิงระบบเพื่อตัดสินคุณภาพ ประสิทธิภาพหรือคุณค่าของหลักสูตร หลักสูตรมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด โดยมีการกำหนดมาตรฐานสำหรับการตัดสินคุณภาพ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัยและให้มีคุณภาพสูงขึ้น

2.3.3.2 รูปแบบการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรมีหลายรูปแบบด้วยกัน ตามที่นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรได้จำแนกดังต่อไปนี้ (ชนกนันท์, 2565)

1) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสเตค (The Stake's Congruence Contingency Model, 1967)

เป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดหลักตามเกณฑ์ที่เป็นหลักสูตร ความหมายของการประเมินหลักสูตรที่สเตคได้ให้คำนิยามไว้ว่า เป็นการนำเสนอและการประเมินคุณค่าของหลักสูตร ซึ่งเป็นการนำเสนอที่ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ มามีบทบาทในการประเมินคุณค่าของหลักสูตร สเตคมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างหลักสูตรโดยอาศัยการประเมิน ดังนั้น สเตคจึงได้ชี้แนะแนวทางการประเมินผลหลักสูตรออกเป็น 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านสิ่งที่มีมาก่อนหรือสถานะก่อนดำเนินการ (Antecedent) หมายถึง องค์ประกอบด้านต่างๆ ที่เอื้อให้เกิดหลักสูตรซึ่งเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วก่อนที่จะมีการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ บุคลิกภาพและมารยาทของผู้เรียน บุคลิกภาพและมารยาทของ

ผู้สอน เนื้อหาหรือสาระในหลักสูตร อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และ สภาพแวดล้อมของชุมชน

2. ด้านเนื้อหาและสาระในหลักสูตร อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน อาคารและสถานที่ การจัดสภาพบริเวณโรงเรียน ลักษณะของชุมชนในระหว่างที่มีการเรียนการสอน ฯลฯ เป็นขั้นของการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย 5 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ การสื่อสาร การจัดสรรเวลา การเรียงลำดับเหตุการณ์ การให้ขวัญกำลังใจ และการสร้างบรรยากาศ

3. ด้านผลผลิต สิ่งที่ได้รับรับจากโครงการ (Outcomes) หมายถึงผลที่ได้รับหลังจากใช้หลักสูตร ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ ความสัมพันธ์ของผู้เรียน ทักษะของผู้เรียน ทักษะของผู้สอน ทักษะความสามารถของผู้เรียน ผลกระทบที่เกิดกับผู้สอน และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสถาบันการศึกษา ทั้งนี้รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสศคแสดงผ่านตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1: วิเคราะห์หลักสูตรของสศค

เกณฑ์ในการวิเคราะห์ หลักสูตร	ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์หลักสูตร			
	ข้อมูลเชิงบรรยาย		ข้อมูลเชิงตัดสิน	
	ผลที่คาดหวัง	ผลที่เกิดขึ้น	มาตรฐานที่ใช้	การตัดสินใจ
1. ด้านสิ่งที่มีมาก่อน หรือสถานะก่อน ดำเนินการ - บุคลิกและนิสัยของ นักเรียน - บุคลิกและนิสัยของ ครู - เนื้อหาในหลักสูตร - อุปกรณ์การเรียนการ สอน - บริเวณโรงเรียน - ชุมชน				

เกณฑ์ในการวิเคราะห์ หลักสูตร	ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์หลักสูตร			
	ข้อมูลเชิงบรรยาย		ข้อมูลเชิงตัดสิน	
	ผลที่คาดหวัง	ผลที่เกิดขึ้น	มาตรฐานที่ใช้	การตัดสินใจ
2. ด้านเนื้อหาและสาระ ในหลักสูตร - การสื่อสาร - เวลาที่จัดให้ - ลำดับของเหตุการณ์ - การให้กำลังใจ - สภาพสังคมหรือ บรรยากาศ 3. ด้านผลผลิต - ความสำเร็จของ นักเรียน - ทักษะของนักเรียน - ทักษะของนักเรียน - ผลที่ครูได้รับ - ผลที่สถาบันได้รับ				

จากแบบตัวอย่างรูปแบบการประเมินหลักสูตรของสศตนี้ จะเห็นว่าขั้นตอนในการประเมินผลหลักสูตรจะเป็นดังนี้ คือ (ชนกนันท์, 2565)

1. การตั้งเกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักสูตร

การวิเคราะห์หลักสูตรสศตได้เสนอหัวข้อเพื่อใช้ในการวิเคราะห์หลักสูตร 3 หัวข้อ คือ สิ่งที่มีมาก่อนกระบวนการสอนและผลที่เกิดขึ้น เขาได้แสดงความเห็นว่าการประเมินหลักสูตรจากผลที่ได้รับมาไม่สามารถรับรองว่าหลักสูตรนั้นดีหรือไม่ดีเสมอไป เนื่องจากผลที่ได้รับมาเกิดจากปัจจัยหลายด้าน เช่น หากผู้เรียนไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ก็ไม่สามารถสรุปว่าหลักสูตรนั้นไม่ดี อาจมาจากปัจจัยด้านเวลา เช่น การให้เวลาเรียนน้อยเกินไป เป็นต้น ด้วยเหตุผลนี้ เขาจึงได้เสนอว่าควรมีการพิจารณาข้อมูลเพื่อการประเมินผลหลักสูตร 3 ด้าน ตามที่กล่าวมาข้างต้น

2. การหาข้อมูลมาประกอบ

นำเกณฑ์ที่กำหนดมาเป็นแนวทางในการประเมิน ซึ่งผู้ประเมินผลหลักสูตรจะต้องเก็บข้อมูล เพื่อนำมาพิจารณาตามรูปแบบของสแตค มี 2 ส่วน ได้แก่

1. ส่วนที่เป็นการบรรยายหรือเรียกว่า “ข้อมูลเชิงบรรยาย”

(Descriptive Data)

2. ส่วนที่เป็นการตัดสินคุณภาพของหลักสูตร หรือที่เรียกว่า “ข้อมูลเชิงตัดสิน” (Judgemental Data)

3. วิธีการใช้ตารางในการประเมินผลของหลักสูตร

เริ่มจากการพิจารณาข้อมูลทั้ง 4 ด้าน ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น เช่น จากตารางตัวอย่างของ สแตค จะเริ่มที่ข้อ ก. ด้านสิ่งที่มีมาก่อนหรือสถานะก่อนดำเนินการ ก.1 บุคลิกและนิสัยของนักเรียน โดยพิจารณาว่าอะไรคือจุดประสงค์ในด้านนี้ และนำมาเปรียบเทียบกับผลที่ได้ว่ามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ใช้มาตรฐานอะไรในการตัดสิน ยกตัวอย่างเช่น ในเรื่องของบุคลิกและนิสัยของนักเรียน (ชนกนันท์, 2565)

สรุปได้ว่า การเปรียบเทียบข้อมูลตามรูปแบบของสแตค ผู้ประเมินหลักสูตรจะทราบผลได้ทันทีว่าการจัดการทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสิ่งที่มีมาก่อนหรือสถานะก่อนดำเนินการด้านเนื้อหาและสาระในหลักสูตร และด้านผลผลิตนั้นมีความสอดคล้องกันหรือไม่ การวิเคราะห์ถึงความสอดคล้องกันของหลักสูตรนี้จะเป็นแนวทางให้ทราบถึงข้อบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

2) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler, 1949)

ไทเลอร์คือผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการวางรากฐานการประเมินหลักสูตร โดยเขาได้ให้ความเห็นว่า การประเมินหลักสูตรนั้นเป็นการเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยเน้นให้ทำการศึกษาตามองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

เขามีความเชื่อว่า จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนรอบคอบและรัดกุม รวมถึงการเจาะจงเฉพาะจะเป็นแนวทางที่สำคัญในการประเมินผลในภายหลัง บทบาทของการประเมินหลักสูตรจึงต้องดูผลผลิตของหลักสูตรว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ โดยแนวคิดของไทเลอร์เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจึงเน้นด้านความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Attainment Model)

3) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสคริฟเวน (Scriven, 1967)

ไมเคิล สคริฟเวน (Micheal Scriven) ได้นิยามความหมายของการประเมินว่า คือ การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามระดับของเป้าหมายที่กำหนด นอกจากนี้ยังกล่าวถึงหน้าที่การประเมินว่ามี 2 ระดับ คือ

1. ระดับวิธีการ ให้ความสำคัญในการตัดสินคุณค่า
2. ระดับการนำไปใช้ ให้ความสำคัญในด้านบทบาทการประเมิน

เพื่อนำมาใช้ข้อมูลอย่างถูกต้อง

จุดมุ่งหมายของการประเมิน

เป้าหมายที่สำคัญของการประเมินมี 2 ประการ ได้แก่

1. การประเมินความคืบหน้า (Formative Evaluation) เป็นการประเมินระหว่างการดำเนินการ เพื่อนำผลไปปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นข้อมูลย้อนกลับที่สำคัญต่อการปรับปรุงและพัฒนา

2. การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) เป็นการประเมินหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้น เพื่อประเมินคุณค่า นำข้อดีจากการประเมินมาใช้กับสถานการณ์อื่นที่เหมือนกันต่อไป

วิธีการประเมิน

วิธีการที่สามารถนำมาใช้ในการประเมินมี 2 วิธี ได้แก่

1. การประเมินก่อนดำเนินงาน หรือการประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) คือ การประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เนื้อหา เป้าหมาย กระบวนการ ทักษะของครู ซึ่งจะประเมินก่อนดำเนินงาน

2. การประเมินเมื่อมีการดำเนินงานแล้ว หรือการประเมินคุณค่าการปฏิบัติงาน (Pay-off Evaluation) เป็นการพิจารณาจากผลที่เกิดขึ้น จากการนำเครื่องมือไปใช้กับนักเรียน เช่น คะแนนการสอบก่อนเรียน-หลังเรียน หรือคะแนนที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง เป็นต้น (ชนกันันท์ ตันติวิไล, 2565)

4) รูปแบบของการประเมินหลักสูตรของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1968)

ความหมายของรูปแบบการประเมิน CIPP Model

แนวคิดของแดเนียลแอลสตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร เขาได้นำเสนอรูปแบบการประเมินที่เรียกว่า CIPP Model

ประกอบด้วย การประเมินประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation: C) ที่มีความเกี่ยวข้องกับสภาพและบริบทการเรียนการสอน เช่น สภาพปัญหา สิ่งที่สำคัญที่สุดต้องการ หลังจากนั้นก็ให้ประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) ต่างๆ ที่เกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ เช่น ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านเนื้อหา ปัจจัยด้านผู้สอน ปัจจัยด้านผู้เรียน และปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) ให้พิจารณาเกี่ยวกับกระบวนการการเรียนการสอน โดยจัดให้ผู้เรียน การใช้นำเอาสื่อการสอนและการมาใช้เป็นหนึ่งในเทคนิคการสอน เป็นต้น และสุดท้ายคือ การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการพิจารณาว่าผลลัพธ์ของผู้เรียนที่ได้มาตรงตามจุดมุ่งหมายที่วางหรือไม่ เพื่อใช้ในการปรับปรุงหรือยกเลิกโดยอ้างอิงจากผลลัพธ์ของผู้เรียนต่อไป

จากรูปแบบการประเมิน CIPP Model ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการประเมิน CIPP Model คือองค์ประกอบ 4 ด้านเกี่ยวกับการประเมินที่ผู้ประเมินควรให้ความสำคัญเพื่อการประเมินหลักสูตรจากการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพเพื่อให้ตรงตามประเด็นย่อย ๆ ขององค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน เพื่อใช้ในการปรับปรุงหรือยกเลิกต่อไปจากความของรูปแบบการประเมิน CIPP Model ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการประเมิน CIPP Model คือองค์ประกอบ 4 ด้านเกี่ยวกับการประเมินที่ผู้ประเมินควรให้

ดังนั้นรูปแบบการประเมินผลหลักสูตรของแดเนียลแอลสตัฟเฟิลบีม จึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ทั้งนี้ การตัดสินใจขึ้นอยู่กับมิติที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่

1. มิติด้านข้อมูลที่มีอยู่ (Information Grasp) คือ การอ้างถึงแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมและแม่นยำ จะทำให้การตัดสินใจมีความถูกต้องมากขึ้น

2. มิติด้านปริมาณความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้เกิดขึ้น (Degree of Change) คือ การตัดสินใจควรคำนึงว่าสามารถเปลี่ยนแปลงได้มากน้อยเพียงใด

จากข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินผลหลักสูตรตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม แสดงให้เห็นว่า

1. สถานการณ์ที่ใช้ในการตัดสินใจที่คาดหวังให้มีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย แต่ทว่าข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจนั้นมีอยู่หลายสถานการณ์ การตัดสินใจดังกล่าวเรียกว่า Homeostatic

2. สถานการณ์ที่ใช้ในการตัดสินใจที่คาดหวังให้มีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย แล้วข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจก็มีอยู่น้อยนิดเช่นกัน สถานการณ์การตัดสินใจดังกล่าวเรียกว่า Incremental

3. สถานการณ์ที่ใช้ในการตัดสินใจที่คาดหวังให้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก แต่ว่าข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจมีอยู่น้อย สถานการณ์การตัดสินใจดังกล่าวเรียกว่า Neomobilistic

4. สถานการณ์ที่ใช้ในการตัดสินใจที่คาดหวังให้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก และข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจก็มีอยู่มากเช่นกัน สถานการณ์การตัดสินใจดังกล่าวเรียกว่า Metamorphism

จากสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างสามารถชี้ให้เห็นว่า การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์แบบใดก็ตามควรอาศัยข้อมูลเชิงประมาณ (Evaluation Data) เป็นการพื้นฐาน เพราะการที่ผู้บริหารไม่ใช้ข้อมูลเชิงประมาณมาใช้ในการตัดสินใจต่าง ๆ ย่อมมีความเสี่ยงและอาจเกิดความล้มเหลวในการดำเนินงานต่าง ๆ ได้

การตัดสินใจในการดำเนินงานเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการจัดเนื้อหาสาระรายวิชา การใช้สื่อการสอน รูปแบบการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและประสบการณ์ ถ้าพิจารณาด้านวิธีการสามารถจำแนกได้ 4 ประเภท

1. Planning Decisions เป็นการตัดสินใจว่าต้องการผลการศึกษาอย่างไร เช่น เมื่อนักเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว นักเรียนควรมีคุณสมบัติที่โดดเด่นอะไรบ้าง ดังนั้นการตัดสินใจประเภทนี้จึงสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางกรอบของหลักสูตรหรือวางแผนการศึกษาได้

2. Structuring Decisions เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางโครงสร้างหรือรูปแบบของการใช้หลักสูตรเพื่อต้องการให้เกิดผลการศึกษาที่คาดหวังไว้ในข้อที่ 1 การพิจารณาหลักสูตรที่พึงประสงค์ในรูปแบบใด เช่น เมื่อนักเรียนมีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นั้น โรงเรียนควรส่งเสริมหรือปรับทัศนียภาพอย่างไรให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การบริหารงานของครูควรเป็นไปด้วยรูปแบบใด ครูควรมีบทบาทอย่างไรในการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตรพัฒนาอย่างไรบ้าง เป็นต้น จึงนิยามการตัดสินใจข้างต้นว่าเป็นการตัดสินใจด้านโครงสร้าง

3. Implementing Decisions เป็นการตัดสินใจโดยยึดตามความจริงว่าการนำหลักสูตรไปใช้นั้นตรงตามแนวทางที่คาดหวังไว้หรือไม่ มีการติดตาม ควบคุม และ

ปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้แนวทางเป็นไปตามความต้องการมากน้อยเพียงใด จึงนิยามการตัดสินใจข้างต้นว่าเป็นการตัดสินใจด้านการนำไปใช้

4. Recycling Decisions เป็นการตัดสินใจหลังจากการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรไปแล้วนั้น คุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนักเรียนเป็นอย่างไร เช่น มีความรู้ความสามารถ มีทัศนคติและเจตคติ เป็นอย่างไรและตรงตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ มีการวิเคราะห์อะไรบ้างที่เป็นสิ่งที่ควรรักษาไว้ สิ่งที่ต้องเพิ่มเติม สิ่งที่ต้องปรับปรุง จึงนิยามการตัดสินใจข้างต้นว่าเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณสมบัติที่พึงประสงค์

จากข้อมูลข้างต้นทั้ง 4 ข้อนี้ คือประเภทการตัดสินใจของการประเมินการศึกษา ทั้งนี้ ตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีมนั้น ทุก ๆ การตัดสินใจควรอาศัยข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อพิจารณาในขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้เขายังได้ให้แนวคิดว่าการประเมินผลหลักสูตรนั้นประกอบด้วย 4 ด้านที่สำคัญ ได้แก่ (ชนกันนท์, 2565)

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักการและเหตุผลเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย การประเมินสภาพแวดล้อมทำให้ผู้พัฒนาหลักสูตรถึงสภาพแวดล้อมที่จำเป็นในการจัดการศึกษา สภาพการณ์ที่คาดหวัง บริบทของพื้นที่ เป็นอย่างไร สิ่งที่ยุ่เรียนหรือสังคมต้องการ ปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขหรือตอบสนอง ความท้าทายและโอกาสในการพัฒนาการศึกษา ทั้งนี้ การประเมินสภาพแวดล้อมที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ประเมินสามารถใช้วิธีดำเนินการดังนี้

- 1.1 การวิเคราะห์แนวคิดเชิงรวบยอด (Conceptual Analysis)
- 1.2 การศึกษาเชิงประจักษ์ (Empirical Studies)
- 1.3 การได้รับทฤษฎีและความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และใช้ในการตัดสินใจในด้านการศึกษา (Planning Decision)

2. ประเมินตัวป้อน (Inputs Evaluation) ประเมินตัวป้อน (Inputs Evaluation) เป็นการประเมินที่มีวัตถุประสงค์ในการได้ข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจว่าการใช้ทรัพยากรหรือกำลังบุคคลที่มีอยู่อย่างจำกัดให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ หรือแหล่งอ้างอิงเพื่อขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือด้านทรัพยากรหรือกำลังบุคคลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะใดจึงจะประเมินด้วยตัวป้อนอาจจะทำได้โดยดังนี้

- 2.1 จัดทำในลักษณะของคณะกรรมการหรือคณะทำงาน
- 2.2 นำเอาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุน
- 2.3 ขอความอนุเคราะห์หรือว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญมาให้การ

ปรึกษา

- 2.4 ทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อเป็นการนำร่อง

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการ

ประเมินเพื่อหาจุดด้อยของวิธีการดำเนินการตามที่มุ่งหวังเอาไว้ หรือหาจุดด้อยของการใช้หลักสูตร เพื่อนำมาป็นข้อมูลในการเลือกวิธีการต่อไป ดังนั้นควรมีการบันทึกผลการประเมิน ซึ่งจำเป็นต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น

- 3.1 การสังเกตและปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม
- 3.2 การวิเคราะห์ความสอดคล้อง
- 3.3 การสัมภาษณ์หรือสนทนา
- 3.4 การใช้แบบสอบถามให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความคิดเห็น
- 3.5 การใช้คำถามประเภทปลายเปิด

อย่างไรก็ตาม ในการประเมินด้านกระบวนการนั้น ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการประเมินขึ้นมาโดยเฉพาะ เช่น สถาบันอุดมศึกษา จะแต่งตั้งทีมงานในหน่วยวิจัยของสถาบัน ส่วนโรงเรียนระดับประถมศึกษาอาจจะแต่งตั้งศึกษานิเทศก์ของเขตพื้นที่ในการประเมิน ซึ่งหากแต่งตั้งครูในโรงเรียนทำหน้าที่ประเมินผลจะทำได้ยากเนื่องจากมีข้อจำกัดอยู่หลายอย่าง เช่น เรื่องของเวลา ถือว่ามีความจำเป็นมากในการตัดสินใจเป็นแบบ Incremental และ Neomobilistic เพราะมีข้อมูลน้อยมาก แต่ถ้าการตัดสินใจแบบ Homeobilistic จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย และต้องมีข้อมูลมาสนับสนุน โดยมีผู้บริหารและครูคอยให้ความช่วยเหลือ

4. การประเมินผลผลิต (Products Evaluation) เป็นการ

ประเมินเพื่อตรวจสอบว่า ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนนั้นเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด อาจทำได้โดยการนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับหลักสูตรอื่นที่มีอยู่ก็ได้

การประเมินผลผลิตนั้น จะเป็นข้อมูลที่ช่วยในการพิจารณาว่า กิจกรรมหรือโครงการทางการศึกษาใดบ้างที่ควรเก็บรักษาไว้ เลิกใช้ หรือปรับปรุงแก้ไขใหม่ (Recycling Decisions) โดยสต๊อฟเฟิลบีมให้แนวคิดว่าการประเมินผลหลักสูตรนั้นมีสิ่งที่จะต้องประเมินอยู่ 4 ด้าน คือ ด้านบริบท, ด้านปัจจัยนำเข้า, ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งรูปแบบการประเมินผลของเขาจึงเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปว่าเป็น CIPP Model (ชนกันนท์, 2565)

จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการประเมิน

CIPP Model

โดยทั่วไปแล้วจุดประสงค์การประเมินหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model มีความสำคัญต่อกิจกรรมต่างๆ เพราะเป็นเครื่องชี้นำทิศทางของการดำเนินงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจุดประสงค์การประเมินหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ได้แก่ การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) การวางแผนการตัดสินใจที่เกิดจากการขาดโอกาสและปัญหาต่าง ๆ สามารถแบ่งเป็นขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้ ประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อกำหนดโครงสร้างการตัดสินใจสำหรับการทำโครงการใช้เพื่อการวิเคราะห์และออกแบบขั้นตอนการดำเนินงาน การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการควบคุมการปฏิบัติงานของโครงการ และการประเมินสุดท้ายคือการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบผลผลิตของโครงการเพื่อตรวจสอบว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่

รูปแบบการประเมิน CIPP Model

จากแนวคิดของ Stufflebeam เป็นรูปแบบการวิเคราะห์ ซึ่งรูปแบบการประเมิน CIPP Model แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาเหตุผลในการกำหนดวัตถุประสงค์ และช่วยประเมินสภาพแวดล้อม ซึ่งในการประเมินสภาพแวดล้อมเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการทางการศึกษา ส่วนการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) มีจุดประสงค์เพื่อจัดทำข้อมูลสำหรับการกำหนดทรัพยากรต่างๆ สามารถใช้อย่างไรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งการประเมินปัจจัยนำเข้าเป็นการประเมินแหล่งและกลยุทธ์ต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ของโปรแกรมที่กำหนดไว้ การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เพื่อประเมินการจัดการเรียนการสอน เทคนิคต่างๆ การประเมินกระบวนการใช้กำหนดความเที่ยงตรงในการวางแผนและจัดกิจกรรมอย่างจริงจัง และสุดท้ายคือ การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เพื่อประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร สามารถนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตมาใช้ในการตัดสินใจได้ (ชนกนันท์, 2565)

ความสำคัญของรูปแบบการประเมิน CIPP Model

รูปแบบการประเมิน CIPP Model เป็นแนวทางที่สำคัญในการประเมินหลักสูตร เนื่องจากรูปแบบการประเมิน CIPP Model ช่วยให้การประเมินมีคุณภาพ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องดำเนินงานได้อย่างสะดวก และเป็นระบบ

2. ช่วยให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร เพื่อนำไปในการเสนอแนวทางให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. สร้างความมั่นใจให้ผู้มีส่วนร่วม ทำให้เกิดบรรลุผลตามที่ต้องการ

เหตุผลในการใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model สำหรับการประเมินหลักสูตร

ในปัจจุบัน การพัฒนาด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากมีนวัตกรรมใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เป็นต้น จึงทำให้เกิดรูปแบบการประเมินที่หลากหลาย ซึ่งพัฒนามาจากรูปแบบการประเมินของ CIPP Model เพื่อให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นรูปแบบการประเมินของ CIPP Model มีการใช้กันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากเป็นการประเมินสภาพข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรในด้านต่างๆ ให้มีความครอบคลุมและเป็นระบบมากที่สุด มีองค์ประกอบที่สำคัญและมีความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องทำให้ครอบคลุมมิติการประเมิน ช่วยประหยัดเวลาในการประเมินและมีความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ จึงเป็นการประเมินที่มีประโยชน์มากที่สุด จะช่วยให้ทราบผลการประเมินเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ รูปแบบการประเมินของ CIPP Model ได้รับการพัฒนาให้มีหลายรูปแบบ เพื่อนำมาใช้ให้สอดคล้องกับบริบท และเพื่อสามารถนำผลการประเมินหลักสูตรไปใช้ได้จริง

จากรูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบ CIPP Model นี้เป็นการประเมินสภาพข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรในด้านต่างๆ ให้มีความครอบคลุมมากที่สุด การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จึงได้นำรูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบ CIPP Model มาใช้เป็นรูปแบบการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบของการประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มูฮัมหมัด สกรี และคณะ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการอิสลามโรงเรียนมหาดใหญ่วิทยาการ โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model พบว่าด้านบริบท (Context) : โรงเรียนมีหลักสูตรเป็นที่น่าพอใจของสังคม มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และมีความ

มุ่งมั่นในการจัดการศึกษาที่มีการบูรณาการวิชาสามัญและวิชาศาสนาสูง ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) : ครูส่วนใหญ่มีใบประกอบวิชาชีพ และมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่รับข้าราชการและอาศัยในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ด้านกระบวนการ (Process) : มีการแบ่งสายงานระหว่างผู้บริหารอย่างชัดเจน ส่วนครูมีความตั้งใจในการจัดการเรียนการสอน แต่ขาดทักษะการถ่ายทอดความรู้และเทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผลผลิต (Product) : นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และความสามารถส่วนใหญ่ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สอดคล้องกับหลักการอิสลาม แต่มีผลประเมินระดับปานกลาง

รุ่งอรุณ (2558) ได้ศึกษา แนวทางการแก้ปัญหาการใช้หลักสูตรปฐมวัย โดยใช้กระบวนการซิกซ์ ซิกม่า ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า แนวทางแก้ไข ปัญหาการใช้หลักสูตรปฐมวัย โดยใช้กระบวนการ ซิกซ์ ซิกม่า ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีทั้งหมด 5 ชั้น 39 รายการปฏิบัติ ได้แก่ ชั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา มี 7 รายการปฏิบัติ ชั้นที่ 2 การวัดประเมินผล มี 10 รายการปฏิบัติ ชั้นที่ 3 การวิเคราะห์ มี 12 รายการปฏิบัติ ชั้นที่ 4 การปรับปรุง มี 6 รายการปฏิบัติ และชั้นที่ 5 การควบคุม มี 4 รายการปฏิบัติ แนวทางปฏิบัติ ทั้ง 39 รายการปฏิบัติ แนวทางดังกล่าวมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้

จุฬาลักษณ์ และคณะ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนเทศบาลหนองหญ้ามา อำเภอมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และมีความชัดเจนในด้านวิสัยทัศน์ และพันธกิจ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีการจัดทำแผนงาน โครงการ และกิจกรรมเพื่อนำไปใช้ตามกรอบที่วางไว้ ด้านกระบวนการ ได้มีการสร้างหลักสูตร การวางแผนและการจัดทำหลักสูตร ในการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรผู้บริหารและคุณครูจะมีส่วนร่วมในการกำหนด คำอธิบายรายวิชา และออกแบบหน่วยการเรียนรู้ โดยมีการประชุมการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา และสรุปแนวทางการจัดทำหลักสูตรให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยยึดหลักสูตรแกนกลางเป็นหลัก ด้านการดำเนินการตามหลักสูตรนั้น ในด้านการดำเนินการตามหลักสูตรผู้เรียนและผู้ปกครองมีความเห็นว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และด้านผลผลิตของหลักสูตร ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับกลาง ซึ่งผู้เรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่า ในด้านผลผลิตของหลักสูตรโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยหลักสูตรดังกล่าว มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากในทุกด้านและ

ทุกประเด็น จึงสนับสนุนให้ใช้หลักสูตรนี้ต่อไป โดยผู้ที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาให้หลักสูตรมีความเหมาะสมมากขึ้น เพื่อยกระดับความเป็นเลิศด้านวิชาการและรายวิชาคณิตศาสตร์ต่อไป

ประพันธ์ และคณะ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดสงขลา พบว่า ด้านปัจจัยป้อนเข้า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการดำเนินการ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก และด้านผลผลิตเกี่ยวกับผลการประเมินผลการทดสอบทางการเรียนวิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้อยู่ในระดับดี ผลการประเมินการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-net) ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ผลการประเมินการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-net) มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ผลประเมินสมรรถนะสำคัญของนักเรียน มีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ระดับดีมาก ผลประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านผลกระทบเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา และผลที่เกิดขึ้นต่อความสงบสุขของชุมชน มีผลการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

สุนทรี และโสมฉาย (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการเรียนการสอน คอมพิวเตอร์กราฟิกในหลักสูตรศิลปศึกษา โดยใช้แนวคิดห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่า ปัจจุบันการสอนคอมพิวเตอร์กราฟิกในหลักสูตรศิลปศึกษาได้ใช้การสอนแบบสาธิต มีการนำแนวทางห้องเรียนกลับด้านมาใช้ในการสอนประมาณร้อยละ 50 ของการสอน มีลักษณะของการใช้เทคโนโลยีที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและนักเรียนศึกษาเนื้อหาจากสื่อออนไลน์เรียนโดยมีองค์ประกอบการสอน ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการทำงานของโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ได้ 2) ด้านเนื้อหาทฤษฎีวิชา มีการกำหนดเนื้อหาที่มีความสอดคล้องต่อความต้องการของนักเรียน 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีการฝึกทักษะจากการปฏิบัติงานตามความถนัดของนักเรียน ค้นคว้าวิธีการต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน มีการใช้โปรแกรมการสอนในคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้บทเรียนมาล่วงหน้า 5) ด้านการวัดผลประเมินผล จะวัดจากความรู้ทางวิชาการ ใบงานที่ได้รับมอบหมายและการให้ผลตอบกลับแก่นักเรียน ในส่วนการมีส่วนร่วมของนักเรียน มีการถามตอบและแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นร่วมกันภายในชั้นเรียน ซึ่งแนวทางนี้จะเน้นการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก มีความอิสระทั้งด้านความคิดและการปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จันทิวา และสุตาพร (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์โรงเรียนแม่ลาววิทยาคม อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย พบว่า คุณภาพของหลักสูตรดังกล่าว โดยทีมผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าวิชาการ ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้ความคิดเห็นด้านบริบทในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) ด้านปัจจัยเบื้องต้นในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) ด้านกระบวนการในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) และด้านผลผลิตในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) ซึ่งโดยภาพรวมแล้วให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่6 ให้ความคิดเห็นด้านบริบทในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) ด้านปัจจัยเบื้องต้นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) ด้านกระบวนการในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) และด้านผลผลิตในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) ซึ่งโดยภาพรวมแล้วให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) และคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความคิดเห็นด้านบริบทในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) ด้านปัจจัยเบื้องต้นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.52$) ด้านกระบวนการในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) และ ด้านผลผลิตในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) โดยภาพรวมแล้วให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$)

อิรพิน (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส พบว่า 1. ความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษาต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านมีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนอิสลามศึกษาในด้านสภาพการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่มีการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส โดยจำแนกตามเพศ ตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา ด้านศาสนาและสามัญ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน 3. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาดังกล่าวที่ควรพัฒนามากที่สุด คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ควรมีการผลิตสื่อการสอนให้มีความหลากหลายและทันสมัยมากขึ้น

ทัชชา (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1) ด้านการเตรียมความพร้อม ในการคัดเลือกครูผู้สอนอาเซียนศึกษาส่วนใหญ่ พบว่า ไม่ได้คัดเลือกครูตามความถนัด มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์โดยตรง หลักสูตรอาเซียนศึกษาในบางประเด็นที่ใช้อยู่ นั้น มีขอบเขตที่กว้างเกินไป 2) ด้านการบริหารหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการวางแผนบริหารจัดการเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร เนื่องจากครูผู้สอนมีการใช้หลักสูตรไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูใช้วิธีการสอนและวิธีการวัดประเมินผลที่หลากหลาย แต่ในบาง

ประเด็นพบว่าการจัดการเรียนการสอนยังไม่บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร ได้แก่ นักเรียนไม่สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้ 4) ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ครูผู้สอนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ควรมีการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสอน การจัดทำสื่อการสอนอาเซียนศึกษาเพิ่มเติม ซึ่งผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ต้องให้ความร่วมมือในการวางแผน สนับสนุนในด้านต่างๆ จึงจะให้เกิดการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาประสบความสำเร็จ

สุตารัตน์ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโรงเรียนบ้านหินดาน อำเภอศรีรัตนนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้รูปแบบซิปเปียสท์พบว่า ด้านบริบท มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.47$) ด้านปัจจัยนำเข้า มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.02$) และด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.92$) ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านผลผลิต มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.82$) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินโดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.46$) สรุปได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านหินดานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ัญญัติพิภย์ และคณะ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) โรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 พุทธศักราช 2563 โดยใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Hammond พบว่า การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นในระดับมาก 2) ด้านสถานศึกษา ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นในระดับมาก และ 3) ด้านพฤติกรรม ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นอยู่ในระดับมาก

ยามีละห์ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล พบว่า ความคิดเห็นต่อการประเมินการใช้หลักสูตรดังกล่าวทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก มีผลการเปรียบเทียบการประเมินการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งจำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และวุฒิการศึกษา พบว่า มีการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไม่ได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิเคราะห์แนวทางในการประเมินการใช้หลักสูตร พบว่า สถานศึกษาควรมีการบูรณาการตัวชี้วัดของหลักสูตรที่คล้ายกันเข้าด้วยกัน เพื่อลดเวลาเรียน การวัดผลประเมินผลต้องเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ในด้านบริบท โรงเรียนควรส่งเสริมหลักสูตรที่ตอบสนองต่อเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ในด้านปัจจัยเบื้องต้น โรงเรียนควรรายงานการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้บุคลากรนอกสถานศึกษาได้รับทราบ โดยยึดนโยบายและความต้องการของชุมชนในการจัดทำสาระหลักสูตร อำนวยความสะดวกในด้านเทคโนโลยี การยืม-คืนสื่อ

การสอนมีความสะดวก ในด้านกระบวนการโรงเรียนควรกำหนดรูปแบบระเบียบการวัดประเมินผล มีการวางแผนการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระ สนับสนุนให้ครูผู้สอนทำวิจัยชั้นเรียน และร่วมกันปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตร และในด้านผลผลิต โรงเรียนควรส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรและยกระดับผลการเรียนของนักเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยใช้แบบจำลองชิปป (CIPP) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebram) ประเมินองค์ประกอบด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตที่เกี่ยวกับหลักสูตร

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน คัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ และครูผู้สอนที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จำนวน 100 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย สำหรับการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง ซึ่งพิจารณาจากคุณสมบัติด้านคุณวุฒิ ความรู้ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านการวัดผลและประเมินทางการศึกษา และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงในด้านการพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้วิจัยเชิงสำรวจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดขอบเขตเนื้อหาและสร้างแบบสอบถามออนไลน์ (Google form) เพื่อการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิด ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการและด้านผลผลิตของหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview Protocol) เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดเน้นการเก็บข้อมูลเชิงลึก จากกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพ

3.3 วิธีสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ดังนี้

3.3.1 ศึกษาการประเมินตามรูปแบบ CIPP Model ซึ่งได้ขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

1) ด้านบริบท

2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น

3) ด้านกระบวนการ

4) ด้านผลผลิต

3.3.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์

1) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์จากตำรา เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วนำแนวคิดที่ได้ มาสร้างแบบสอบสัมภาษณ์

2) สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อศึกษาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มในสถานศึกษา

3.3.3 การสร้างแบบสอบถามออนไลน์ (Google form)

1) ศึกษาตำรา บทความ เอกสารประกอบหลักสูตร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามออนไลน์ (Google form) จากช่อง Youtube และศึกษาข้อมูลจาก Google เพื่อนำมาเป็นแนวในการสร้างแบบสอบถาม

3) กำหนดกรอบแนวคิด และขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตามนิยามศัพท์

4) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ โดยแบบสอบถามพัฒนามาจากวิทยานิพนธ์ของ สุदारัตน์ อมรชาติ (2564 : 215 – 258) และยามีละห์ ยายหมาย (2565 : 107 – 117)

5) ข้อคำถามในแบบสอบถามได้มาโดยการศึกษาตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งดูแนวคำถามจากงานวิจัยต่างๆ มาปรับใช้ให้สอดคล้องกัน

6) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามในแบบสอบถาม เช่น มีการปรับเพิ่มความในข้อคำถาม “มีแหล่งเรียนรู้อิสลามศึกษาในชุมชน” ได้ปรับเป็น “มีแหล่งเรียนรู้อิสลามศึกษาในชุมชนที่สนับสนุนการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาศึกษาแบบเข้ม” โดยผลการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามของตัวแปรศึกษาได้ค่าเท่ากับ 0.91 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

7) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ตามนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) คัดเลือกไว้เฉพาะข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.05

8) สร้างแบบสอบถามออนไลน์ (Google form) แล้วนำส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 เพื่ออำนวยความสะดวกในการส่งลิงก์แบบสอบถามออนไลน์ (Google form) ไปยังกลุ่มตัวอย่าง

2) ขอหนังสือนำส่งลิงก์แบบสอบถามจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ถึงผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขอความร่วมมือและขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามให้กับครูและวิทยากรอิสลามศึกษาแบบเข้ม จำนวนทั้งสิ้น 100 คน หลังจากส่งลิงก์แบบสอบถามแล้ว จะตรวจดูการตอบกลับและการสรุปผลการตอบกลับ พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วนภายใน 10 วัน

3) แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงานนัดวันเวลาการสัมภาษณ์และออกสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 6 ท่าน โดยได้สอบถามประเด็นด้านการบริหารการจัดการศึกษาอิสลามแบบเข้มในสถานศึกษา และการประเมินการใช้หลักสูตร บันทึกผลการสัมภาษณ์ลงในแบบบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

4) นำข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ มาตรวจสอบความถูกต้องเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มารวบรวมดำเนินการ ดังนี้

1) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบกลับและการสรุปผลการตอบกลับของแบบสอบถามทั้งหมด และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในด้านบริบทของหลักสูตร ปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร กระบวนการของหลักสูตร และผลผลิตของหลักสูตร ซึ่งกำหนดเกณฑ์ไปพิจารณาตามแนวทางของลิเคิร์ต โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับความคิดเห็น ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 4 หมายถึง เห็นด้วย
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เกณฑ์การประเมินค่าเฉลี่ยของน้ำหนักคะแนนความคิดเห็น ผู้วิจัยใช้คุณสมบัติของความต่อเนื่องของคะแนนเป็นแนวทางเทียบผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนเป็นตัวชี้วัด โดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

- 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) เปรียบเทียบการประเมินการใช้หลักสูตรทดสอบ t-test และการทดสอบ f-test

3) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอข้อมูลในเชิงบรรยาย

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังต่อไปนี้

- 1) สถิติสำหรับทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
- 2) สถิติพื้นฐานเพื่อแสดงคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง
 - ค่าคะแนนร้อยละ (Percentage)
 - ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
 - ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของครูผู้สอนที่ใช้หลักสูตรดังกล่าว จำนวน 100 คน และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน ดังต่อไปนี้

4.1 สัญลักษณ์และอักษรที่ใช้ในการนำเสนอ

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.3 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ตามรูปแบบ CIPP Model ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

4.5 ผลการวิเคราะห์แนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้มีประสิทธิภาพ

4.1 สัญลักษณ์และอักษรที่ใช้ในการนำเสนอ

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยการหาค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลที่ได้จากผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นครูผู้สอนอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

จำนวน 100 คน โดยได้แยกข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษา ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4.1: แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษา

	รายการ	จำนวน(n=100)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	31	31.0
	หญิง	69	69.0
ประสบการณ์ทำงาน	1 – 5 ปี	35	35.0
	6 – 10 ปี	24	24.0
	11 – 15 ปี	16	16.0
	มากกว่า 10 ปี	25	25.0
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	3.0
	ปริญญาตรี	89	89.0
	ปริญญาโท	8	8.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีสัดส่วนโดยประมาณ 2 เท่าของเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 69.0 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 31.0 ประสบการณ์ทำงานส่วนใหญ่ 1 – 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.0 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 89.0

4.3 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบประเด็นปัญหาดังนี้

1) **ด้านการจัดการเรียนการสอน** ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า โรงเรียนที่มีการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนรายวิชาสามัญควบคู่รายวิชาศาสนา ประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระ ทำให้จำนวนรายวิชาสอนในโรงเรียนประเภทนี้มีมากกว่าโรงเรียนอื่นที่สอนวิชาสามัญอย่างเดียว ส่งผลทำให้เวลาเรียนไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนให้ครบทุกกลุ่มสาระ จึงมีการบูรณาการรายวิชาเพื่อลดปัญหาเวลาเรียนที่ไม่เพียงพอ โดยจะทำการบูรณาการระหว่างรายวิชาหลัก เช่น วิชาอัล-ฮาดิษ กับ วิชา อัล-อักลาฮ์ อย่างไรก็ตามแนวทางดังกล่าวได้ก่อปัญหาอื่นตามมา เช่น การขาดทักษะการบูรณาการรายวิชาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ตัวอย่างเช่น ในการสอนเรื่องมารยาท ครูจำเป็นต้องบูรณาการเนื้อหาโดยการยกตัวบทอัล-หะดีษ มาสนับสนุน แต่ครูผู้สอนบางคนยังไม่สันนิษฐานที่จะนำแหล่งอ้างอิงหลักของอิสลามมาบูรณาการกับเนื้อหาที่สอน ทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับองค์ความรู้เชิงบูรณาการจากครู หรือเข้าใจบทเรียนแบบเชื่อมโยงเนื้อหา ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้กล่าวไว้ว่า

“ปัญหาของเราตอนนี้คือ ชั่วโมงสอนไม่เพียงพอ ทำให้ต้องบูรณาการรายวิชา ได้แก่ หลักศรัทธากับศาสนประวัติ จริยธรรมกับอัล-หะดีษ ครูผู้สอนต้องออกแบบการสอนทั้งสองรายวิชาให้สอดคล้องกัน สอนเรื่องมารยาทในรายวิชาจริยธรรมก็ต้องยกอัล-หะดีษเกี่ยวกับเรื่องมารยาท ซึ่งครูบางคนไม่ค่อยชำนาญในการสอนแบบบูรณาการเนื้อหา”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2, 25 สิงหาคม 2566)

2) **ด้านครูผู้สอน** ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ครูผู้สอนไม่ได้จบตรงสาขา ทำให้มีอุปสรรคในการใช้หลักสูตร ไม่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่างถ่องแท้ ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ถูกต้องได้ ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้กล่าวไว้ว่า

“การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มของโรงเรียน พบว่า ครูขาดทักษะการใช้หลักสูตร เนื่องจากครูส่วนใหญ่ที่สอนอิสลามศึกษาไม่ได้จบตรงเอก ด้วยอัตรากำลังครูที่มี

จำกัด โรงเรียนจึงต้องจัดสรรครูที่มีอยู่มาสอนอิสลามศึกษาแทน ทำให้เกิดปัญหาในการถ่ายทอดความรู้ และบางคนจบการศึกษาจากต่างประเทศ ส่วนใหญ่ไม่ถนัดเรื่องการทำแผนการจัดการเรียนรู้ ไม่สอนตามสาระการเรียนรู้ เน้นการสอนแบบบรรยาย ทำให้การใช้หลักสูตรไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 6, 6 กันยายน 2566)

3) ด้านการจัดสรรงบประมาณ ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ในช่วงแรกของการเริ่มใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จะได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานและจากส่วนกลางในการจัดสรรงบประมาณ หนังสือเรียน สื่อการสอน อุปกรณ์ต่างๆ และบุคลากรอิสลามศึกษา ต่อมาในช่วงหลังทางโรงเรียนไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ทำให้ส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอน เช่น ขาดแคลนหนังสือเรียน สื่อการสอนต่างๆ และขาดแคลนบุคลากรอิสลามศึกษา ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้กล่าวไว้ว่า

“ในปีแรกๆ ของการใช้หลักสูตรอิสลามแบบเข้ม สถานศึกษาจะได้รับงบประมาณในการซื้อหนังสือเรียนอิสลามศึกษาแบบเข้ม แต่ในช่วงหลังๆ ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเลย ทำให้โรงเรียนต้องบริหารจัดการเอง โดยปีแรกๆ หนังสือยังพอใช้ได้เพราะใช้รุ่นต่อรุ่น แต่พอหลังๆ มาหนังสือเริ่มเก่าลง ชำรุด เลยต้องจัดหาซื้อใหม่ โรงเรียนจึงจะต้องเจียดจากส่วนลดหนังสือฝ่ายสามัญซื้อเสริมในบางวิชาที่ขาดแคลน จะซื้อทั้งหมดไม่พอเพราะมีงบประมาณที่จำกัด”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2, 25 สิงหาคม 2566)

“ทางส่วนกลางมีการจัดสรรสื่อการเรียนการสอนให้กับโรงเรียน แต่ว่าค่อนข้างน้อย บางครั้งเป็นสื่อที่โรงเรียนไม่สามารถนำไปใช้ได้จริงในโรงเรียน ส่วนใหญ่โรงเรียนขาดแคลนในเรื่องของหนังสือเรียน ทางเขตเองก็พยายามจัดโครงการผลิตสื่อให้ครูอิสลามศึกษาได้ทำสื่อการสอน ไม่ว่าจะ เป็นสื่อทำมือและสื่อเทคโนโลยี เพราะในยุคปัจจุบันสื่อเทคโนโลยีจะช่วยกระตุ้นการเรียนการสอนได้ดี นักเรียนมีความสนใจมากกว่าการสอนแบบเดิมๆ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5, 5 กันยายน 2566)

สรุป สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 พบว่า ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนจึงแก้ปัญหาด้วยการบูรณาการรายวิชาเพื่อลดปัญหาเวลาเรียนไม่เพียงพอ โดยจะทำการบูรณาการรายวิชาหลัก เช่น วิชาอัล-ฮาดิษ

กับ วิชา อัล-อัลลาค ซึ่งพบว่า ครูบางคนยังขาดทักษะการบูรณาการรายวิชาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ด้านการใช้หลักสูตรนั้นครูผู้สอนบางคนไม่ได้จบตรงสาขา ทำให้มีอุปสรรคในการใช้หลักสูตรในแง่ของการถ่ายทอดองค์ความรู้ และด้านการจัดสรรงบประมาณ พบว่า โรงเรียนไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาทำให้ขาดแคลนหนังสือเรียน สื่อการสอนต่างๆ และขาดแคลนบุคลากรอิสลามศึกษา ผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

4.4.1 ผลการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ตามรูปแบบ CIPP Model ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ผู้วิจัยได้สอบถามระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัย เบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.2: แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ภาพรวมรายด้าน

การประเมินการใช้หลักสูตร	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ด้านบริบท	4.43	0.71	มาก
ด้านปัจจัยเบื้องต้น	4.28	0.74	มาก
ด้านกระบวนการ	4.32	0.64	มาก
ด้านผลผลิต	4.39	0.65	มาก
รวม	4.33	0.68	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 แต่ละด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไป น้อย ได้แก่ ด้านบริบท ($\bar{X}=4.43$, S.D.=0.71) ด้านผลผลิต ($\bar{X}=4.39$, S.D.=0.65) ด้านกระบวนการ ($\bar{X}=4.32$, S.D.=0.64) และด้านปัจจัยเบื้องต้น ($\bar{X}=4.28$, S.D.=0.74)

4.4.2 ผลการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านบริบท

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านบริบท

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความ สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.46	0.65	มาก
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความ สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา	4.44	0.72	มาก
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	4.43	0.74	มาก
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา	4.40	0.75	มาก
5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่	4.50	0.73	มาก

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
6. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน	4.46	0.70	มาก
7. หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน	4.31	0.77	มาก
8. สารวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีความเหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อการที่จะศึกษา	4.51	0.64	มากที่สุด
9. กำหนดรายวิชาในหลักสูตรมีความเหมาะสมต่อความจำเป็นในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการศึกษาต่อ	4.53	0.71	มากที่สุด
10. หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตอบสนองต่อสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว	4.39	0.72	มาก
11. มีแหล่งเรียนรู้อิสลามศึกษาในชุมชนที่สนับสนุนการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.32	0.70	มาก
รวม	4.43	0.71	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านบริบท โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ กำหนดรายวิชาในหลักสูตรมีความเหมาะสมต่อความจำเป็นในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการศึกษาต่อ ($\bar{X}=4.53$, S.D.=0.71) รองลงมามีคือสารวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีความเหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อการที่จะศึกษา ($\bar{X}=4.51$, S.D.=0.64) และลำดับสุดท้ายคือจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ ($\bar{X}=4.50$, S.D.=0.73)

4.4.3 ผลการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น

ตารางที่ 4.4: แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายชื่อของการประเมิน การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้าน ปัจจัยเบื้องต้น¹

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ความพร้อมของสถานศึกษา	4.29	0.77	มาก
การจัดทำสาระหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.38	0.65	มาก
อาคารสถานที่และห้องเรียน	4.40	0.76	มาก
สื่อการเรียนการสอน	4.06	0.82	มาก
สภาพแวดล้อม	4.29	0.71	มาก
รวม	4.28	0.74	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก โดย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ อาคารสถานที่และห้องเรียน ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.76) รองลงมาคือ การจัดทำสาระหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.65) และลำดับสุดท้ายคือ ความพร้อมของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.77) และสภาพแวดล้อม ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.71)

4.4.3.1 ผลการประเมินด้านความพร้อมของสถานศึกษา รายข้อ

ตารางที่ 4.5: แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านปัจจัยเบื้องต้น (ความพร้อมของสถานศึกษา)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้แก่หัวหน้าฝ่าย ให้เห็น ความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.34	0.78	มาก
2. ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้แก่หัวหน้ากลุ่มสาระ ให้ เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.36	0.78	มาก
3. ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้แก่ครูผู้สอน ให้เห็น ความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.34	0.74	มาก
4. ผู้บริหารสร้างความตระหนักแก่นักเรียน ให้เห็น ความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.33	0.79	มาก
5. บุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.33	0.66	มาก
6. คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.21	0.80	มาก
7. คณะกรรมการบริหารหลักสูตร กลุ่มบริหารงานวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำ ความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.29	0.76	มาก

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
8. ผู้บริหารประชาสัมพันธ์ใหญ่บุคลากรในสถานศึกษา รับทราบการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.34	0.81	มาก
9. ผู้บริหารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ใหญ่บุคลากรใน สถานศึกษา รับทราบการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.31	0.81	มาก
10. ผู้บริหารจัดให้มีการอบรม สัมมนา ชี้แจงให้ครูทราบ เกี่ยวกับหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.16	0.86	มาก
รวม	4.29	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น (ความพร้อมของสถานศึกษา) โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้แก่หัวหน้ากลุ่มสาระ ให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.78) รองลงมาคือ ผู้บริหารประชาสัมพันธ์ใหญ่บุคลากรในสถานศึกษา รับทราบการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.81) ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้แก่หัวหน้าฝ่าย ให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.78) ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้แก่ครูผู้สอน ให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.74) และลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้แก่นักเรียน ให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.79) และบุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.66)

4.4.3.2 ผลการประเมินด้านการจัดทำสาระหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รายข้อ

ตารางที่ 4.6: แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านปัจจัยเบื้องต้น (การจัดทำสาระหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สาระการเรียนรู้ มาตรฐานของหลักสูตร	4.36	0.64	มาก
2. สถานศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ความพร้อมของ โรงเรียนด้านบุคลากร อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนและ แหล่งเรียนรู้	4.37	0.64	มาก
3. บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการระดม ความคิดเห็นและให้ข้อมูลประกอบการเขียนสาระหลักสูตร	4.29	0.70	มาก
4. สถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาหรือ คณะกรรมการด้านวิชาการกำกับดูแลเรื่องหลักสูตร	4.26	0.82	มาก
5. สถานศึกษากำหนดมาตรฐานคุณภาพระดับชั้น เวลา เรียน ตามความจำเป็นของเนื้อหาสาระ	4.40	0.63	มาก
6. สถานศึกษาจัดทำสาระหลักสูตรให้มีความเหมาะสมด้าน เวลา ช่วงวัย ระดับความต้องการของผู้เรียน	4.42	0.66	มาก
7. สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับ ความ ต้องการของชุมชน	4.44	0.62	มาก
8. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนเป็นไปตาม หลักวิชาการและสามารถนำไปปฏิบัติได้	4.45	0.62	มาก
9. สถานศึกษามีการศึกษาจุดประสงค์ คำอธิบายรายวิชา ยึดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาใช้ในการ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้	4.47	0.55	มาก
รวม	4.38	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น (การจัดทำสาระหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551) โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการศึกษาจุดประสงค์ คำอธิบายรายวิชา ยึดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาใช้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.47$, S.D.=0.55) รองลงมา คือ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนเป็นไปตามหลักวิชาการและสามารถนำไปปฏิบัติได้ ($\bar{X}=4.45$, S.D.=0.62) และลำดับสุดท้ายคือ สถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาหรือคณะกรรมการด้านวิชาการกำกับดูแลเรื่องหลักสูตร สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ($\bar{X}=4.44$, S.D.=0.62)

4.4.3.3 ผลการประเมินด้านอาคารสถานที่และห้องเรียน รายข้อ

ตารางที่ 4.7: แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านปัจจัยเบื้องต้น (อาคารสถานที่และห้องเรียน)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. อาคาร ห้องเรียน มีความเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	4.38	0.64	มาก
2. อาคารสถานที่และบริเวณที่เอื้อต่อการเรียนรู้อิสลามศึกษา	4.33	0.76	มาก
3. ห้องเรียนมีพื้นที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	4.40	0.75	มาก
4. มีห้องละหมาด/มุศ็อลลาภายในโรงเรียน	4.47	0.82	มาก
5. มีที่อาบน้ำละหมาดที่เพียงพอและเอื้อต่อการปฏิบัติศาสนกิจ	4.39	0.75	มาก
6. มีจำนวนโต๊ะ เก้าอี้ ภายในห้องเรียนเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน	4.47	0.75	มาก
รวม	4.40	0.76	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น (อาคารสถานที่และห้องเรียน) โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีห้องละหมาด/มุศ็อลลาภายในโรงเรียน ($\bar{X}=4.47$, S.D.=0.82) และมีจำนวนโต๊ะ เก้าอี้ ภายในห้องเรียนเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน ($\bar{X}=4.47$, S.D.=0.75) รองลงมาคือ ห้องเรียนมีพื้นที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.75) และลำดับสุดท้ายคือ มีที่อาบน้ำละหมาดที่เพียงพอและเอื้อต่อการปฏิบัติศาสนกิจ ($\bar{X}=4.39$, S.D.=0.75)

4.4.3.4 ผลการประเมินด้านสื่อการเรียนการสอน รายข้อ

ตารางที่ 4.8: แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านปัจจัยเบื้องต้น (สื่อการเรียนการสอน)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษามีความทันสมัย	4.02	0.84	มาก
2. สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษามีคุณภาพ	4.09	0.77	มาก
3. สถานศึกษามีระบบการยืม – คืนสื่อการเรียนอิสลามศึกษาที่มีความสะดวก	3.91	0.85	มาก
4. สื่อการสอนอิสลามศึกษากับเนื้อหาวิชามีความสอดคล้องและเหมาะสม	4.23	0.73	มาก
5. สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษามีปริมาณเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน	4.00	0.92	มาก
6. มีสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน	4.11	0.82	มาก
รวม	4.06	0.82	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น (สื่อการเรียนการสอน) โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ใน

ระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สื่อการสอนอิสลามศึกษากับเนื้อหาวิชาที่มีความสอดคล้องและเหมาะสม ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.73) รองลงมาคือ มีสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.82) และลำดับสุดท้ายคือ สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษามีคุณภาพ ($\bar{X}=4.09$, S.D.=0.77)

4.4.3.5 ผลการประเมินด้านสภาพแวดล้อม รายข้อ

ตารางที่ 4.9: แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านปัจจัยเบื้องต้น (สภาพแวดล้อม)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. จัดบรรยากาศในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้อิสลามศึกษา และระดมทรัพยากรเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.27	0.69	มาก
2. จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อิสลามศึกษา	4.32	0.73	มาก
รวม	4.29	0.71	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น (สภาพแวดล้อม) โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 2 ลำดับแรก ได้แก่ จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อิสลามศึกษา ($\bar{X}=4.32$, S.D.=0.73) และจัดบรรยากาศในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้อิสลามศึกษา และระดมทรัพยากรเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ของผู้เรียน ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.69)

4.4.4 ผลการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านกระบวนการ

ตารางที่ 4.10: แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายชื่อของการ ประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านกระบวนการ

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การบริหารและการจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.34	0.65	มาก
กระบวนการเรียนการสอน	4.40	0.61	มาก
การวัดและการประเมินผล	4.37	0.61	มาก
การนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตร	4.32	0.62	มาก
สรุปผลการดำเนินงาน	4.27	0.67	มาก
การปรับปรุงพัฒนา	4.22	0.68	มาก
รวม	4.32	0.64	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านกระบวนการ โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก โดย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ กระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.61) รองลงมาคือ การวัดและการประเมินผล ($\bar{X}=4.37$, S.D.=0.61) และลำดับสุดท้ายคือ การบริหารและการจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.65)

4.4.4.1 ผลการประเมินด้านการบริหารและการจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รายข้อ

ตารางที่ 4.11: แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านกระบวนการ (การบริหารและการจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. จัดทำเอกสาร/หลักฐานเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.32	0.66	มาก
2. จัดทำสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	4.36	0.67	มาก
3. จัดระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงตามสภาพจริง	4.38	0.61	มาก
4. ปฏิบัติตามระเบียบเทียบโอนผลการเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ	4.36	0.65	มาก
5. ระดมทรัพยากรจากชุมชน ภาครัฐและเอกชน เพื่อใช้ในการบริหารจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.23	0.76	มาก
6. จัดกิจกรรมส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องศาสนาและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน	4.35	0.65	มาก
7. จัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมเพื่อให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.36	0.61	มาก
8. สร้างเครือข่ายการเรียนรู้แก่ผู้เรียนทั้งในและนอกสถานศึกษา	4.31	0.64	มาก
9. จัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้หลากหลายเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาและชุมชน	4.28	0.63	มาก

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
10. ส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูอิสลามศึกษาทำวิจัยในชั้นเรียน	4.30	0.74	มาก
11. ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน	4.49	0.61	มาก
12. จัดให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	4.35	0.65	มาก
รวม	4.34	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านกระบวนการ (การบริหารและการจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551) โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน ($\bar{X}=4.49$, S.D.=0.61) รองลงมาคือ จัดระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงตามสภาพจริง ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.61) และลำดับสุดท้ายคือ จัดทำสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.67) ปฏิบัติตามระเบียบเทียบโอนผลการเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.65) และจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมเพื่อให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.61)

4.4.4.2 ผลการประเมินด้านกระบวนการเรียนการสอน รายข้อ

ตารางที่ 4.12: แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายชื่อการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านกระบวนการ (กระบวนการเรียนการสอน)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. วางแผนจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระ	4.39	0.60	มาก
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ คิด และสรุปเป็นความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้	4.44	0.64	มาก

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
3. จัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และฝึกปฏิบัติศาสนกิจ	4.47	0.59	มาก
4. ใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย เน้นความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและการปฏิบัติ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.45	0.59	มาก
5. จัดให้มีสื่อการเรียนรู้อิสลามศึกษา นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพียงพอตามความเหมาะสมของผู้เรียน	4.28	0.62	มาก
6. มีการจัดทำค้ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน	4.39	0.66	มาก
รวม	4.40	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านกระบวนการ (กระบวนการเรียนการสอน) โดยภาพรวม และรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองและฝึกปฏิบัติศาสนกิจ ($\bar{X}=4.47$, S.D.=0.59) รองลงมาคือ ใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย เน้นความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและการปฏิบัติ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{X}=4.45$, S.D.=0.59) และลำดับสุดท้ายคือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ คิด และสรุปเป็นความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ ($\bar{X}=4.44$, S.D.=0.64)

4.4.4.3 ผลการประเมินด้านการวัดและการประเมินผล รายข้อ

ตารางที่ 4.13: แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านกระบวนการ (การวัดผลและประเมินผล)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และฝ่ายวิชาการของสถานศึกษากำหนดรูปแบบระเบียบประเมินผล	4.26	0.67	มาก
2. ผู้สอนจัดการเรียนการสอน ตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนและประเมินตามสภาพจริง	4.43	0.62	มาก
3. จัดให้มีการวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน เพื่อการปรับปรุงและตัดสินผลการเรียน	4.33	0.60	มาก
4. ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติผลการเรียนและรายงานผลการประเมินของผู้เรียน	4.47	0.57	มาก
รวม	4.37	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ด้านกระบวนการ (การวัดผลและประเมินผล) โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติผลการเรียนและรายงานผลการประเมินของผู้เรียน ($\bar{X}=4.47$, S.D.=0.57) รองลงมาคือ ผู้สอนจัดการเรียนการสอน ตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนและประเมินตามสภาพจริง ($\bar{X}=4.43$, S.D.=0.62) และลำดับสุดท้ายคือ จัดให้มีการวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน เพื่อการปรับปรุงและตัดสินผลการเรียน ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.60)

4.4.4.4 ผลการประเมินด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตร ราย

ข้อ

ตารางที่ 4.14: แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมิน การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้าน กระบวนการ (การนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตร)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอนอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยตรง	4.37	0.61	มาก
2. มีการวางแผนการนิเทศที่ชัดเจน โดยการนิเทศ กำกับ ติดตาม	4.36	0.62	มาก
3. มีเครื่องมือการนิเทศที่ใช้ประกอบการนิเทศ เช่น เอกสารประเมินการนิเทศการเรียนการสอนของครูอิสลามศึกษา	4.33	0.63	มาก
4. มีการนิเทศอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานภายนอกที่ทำหน้าที่ดูแลด้านอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.23	0.64	มาก
รวม	4.32	0.62	มาก

จากตารางที่ 4.14 พบว่า การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านกระบวนการ (การนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตร) โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอนอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยตรง ($\bar{X}=4.37$, S.D.=0.61) รองลงมาคือ มีการวางแผนการนิเทศที่ชัดเจน โดยการนิเทศ กำกับ ติดตาม ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.62) และลำดับสุดท้ายคือ มีเครื่องมือการนิเทศที่ใช้ประกอบการนิเทศ เช่น เอกสารประเมินการนิเทศการเรียนการสอนของครูอิสลามศึกษา ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.63)

4.4.4.5 ผลการประเมินด้านสรุปผลการดำเนินงาน รายข้อ

ตารางที่ 4.15: แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมิน การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้าน กระบวนการ (การสรุปผลการดำเนินงาน)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษาจัดทำระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผล	4.24	0.65	มาก
2. สถานศึกษาจัดทำรายงานสรุปผลการนิเทศ รายงานผล ให้ข้อเสนอแนะแก่ครูผู้สอนอิสลามศึกษาเพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนาตนเองต่อไป	4.31	0.69	มาก
3. สถานศึกษาจัดทำรายงานสรุปผลการนิเทศ เพื่อรายงาน ผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและชุมชนรับทราบ เพื่อร่วมกันกำหนด แนวทางการพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มต่อไป	4.26	0.69	มาก
รวม	4.27	0.67	มาก

จากตารางที่ 4.15 พบว่า การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านกระบวนการ (การสรุปผลการดำเนินงาน) โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาจัดทำรายงาน สรุปผลการนิเทศ รายงานผลให้ข้อเสนอแนะแก่ครูผู้สอนอิสลามศึกษาเพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนา ตนเองต่อไป ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.69) รองลงมาคือ สถานศึกษาจัดทำรายงานสรุปผลการนิเทศ เพื่อ รายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและชุมชนรับทราบ เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตรอิสลาม ศึกษาแบบเข้มต่อไป ($\bar{X}=4.26$, S.D.=0.69) และลำดับสุดท้ายคือ สถานศึกษาจัดทำระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล ($\bar{X}=4.24$, S.D.=0.65)

4.4.4.6 ผลการประเมินด้านการปรับปรุงพัฒนา รายข้อ

ตารางที่ 4.16: แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมิน การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กระบวนการ (การปรับปรุงพัฒนา)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สสำรวจความคิดเห็นเพื่อร่วมกันปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.24	0.63	มาก
2. สรุปปัญหาและอุปสรรคจากการใช้หลักสูตรโดยพิจารณาจากกระบวนการใช้หลักสูตรและคุณภาพของผู้เรียน	4.19	0.67	มาก
3. สถานศึกษามีการประเมินหลักสูตรและนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น	4.22	0.70	มาก
4. ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการแล้วนำมาปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ	4.26	0.73	มาก
รวม	4.22	0.68	มาก

จากตารางที่ 4.16 พบว่า การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านกระบวนการ (การปรับปรุงพัฒนา) โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการแล้วนำมาปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ ($\bar{X}=4.26$, S.D.=0.73) รองลงมาคือ สสำรวจความคิดเห็นเพื่อร่วมกันปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ($\bar{X}=4.24$, S.D.=0.63) และลำดับสุดท้ายคือ สถานศึกษามีการประเมินหลักสูตรและนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ($\bar{X}=4.22$, S.D.=0.70)

4.4.5 ผลการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต2 ด้านผลผลิต

ตารางที่ 4.17: แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายข้อการประเมิน การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้าน ผลผลิต

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผลการเรียนรู้ของนักเรียนส่วนใหญ่เป็นที่น่าพอใจ	4.31	0.69	มาก
2. นักเรียนมีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับ ที่สูงขึ้น	4.28	0.62	มาก
3. นักเรียนมีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.36	0.65	มาก
4. นักเรียนมีสุขภาวะที่ดีทั้งทางกายและใจ มีใจรักสุขภาพ และการออกกำลังกาย	4.44	0.64	มาก
5. นักเรียนมีความศรัทธาต่ออัลลอฮ์ และปฏิบัติตนตาม แบบอย่างของนบีมุฮัมมัด ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม อิสลาม	4.48	0.67	มาก
6. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการอ่านอัลกุ รอ่าน และสามารถนำหลักคำสอนไปใช้ในการดำรงชีวิต ประจำวัน	4.41	0.69	มาก
7. นักเรียนมีความภาคภูมิใจในความเป็นมุสลิม มีความเป็น ระเบียบ รักษาวินัย เป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ อดทน และมีจิตสาธารณะ	4.42	0.68	มาก
8. นักเรียนรู้คุณค่าของตัวเอง มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ตนเองกับผู้อื่นในสังคมและอยู่ร่วมกันด้วยความสันติ	4.48	0.64	มาก
รวม	4.39	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.17 พบว่า การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านผลผลิต โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนมีความศรัทธาต่ออัลลอฮ์ และปฏิบัติตนตามแบบอย่างของนบีมุฮัมมัด ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรมอิสลาม ($\bar{X}=4.48$, S.D.=0.67) และนักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง ตัวเอง มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในสังคมและสามารถอยู่ร่วมกันด้วยความสันติ ($\bar{X}=4.48$, S.D.=0.64) รองลงมาคือ นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย ($\bar{X}=4.44$, S.D.=0.64) ลำดับสุดท้ายคือ นักเรียนมีความภาคภูมิใจในความเป็นมุสลิม ความเป็นระเบียบ รักษาวินัย เป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ อดทน และมีจิตสาธารณะ ($\bar{X}=4.42$, S.D.=0.68)

4.5 ผลการวิเคราะห์แนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพ

ผลการวิเคราะห์แนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้มีประสิทธิภาพ พบว่า หลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการวางแผนและจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 6 ท่าน ทำให้ได้ทราบถึงอุปสรรคในการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาในเรื่องของชั่วโมงสอนไม่เพียงพอ การจัดทำแผนการสอนที่ไม่ถูกต้อง สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาค่อนข้างน้อย และขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 6 คน ได้นำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาให้มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสะท้อนแนวปฏิบัติการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้

1) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการรายวิชา

โรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีปัญหาชั่วโมงสอนไม่เพียงพอ ทำให้ต้องบูรณาการรายวิชาหลัก เช่น อัลอัคราคกับอัลหะดีษ เพื่อให้ได้ครบ 8 กลุ่มสาระ โดยเนื้อหาจะต้องมีความสอดคล้องกัน ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ “โครงสร้างหลักสูตรจะมี 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ สาระการเรียนรู้ อักโรฮาน อัลหะดีษ อัลอะกีดะฮ์ อัลฟิถฮ์ อัตตารีค อัลอัคราค ภาษาอาหรับ และภาษามลายู เนื่องจากเวลาเรียนไม่เพียงพอ โรงเรียนจึงบูรณาการรายวิชาอัลอะกีดะฮ์กับอัตตารีค และอัลอัคราคกับอัล

หะดีษ โดยจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกันทั้งสองรายวิชา” (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3, 25 สิงหาคม 2566)

จากข้อมูลสัมภาษณ์ข้างต้นสรุปได้ว่า โรงเรียนที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีเวลาเรียนไม่เพียงพอ จึงต้องมีการบูรณาการรายวิชา เพื่อให้ได้จัดการเรียนการสอนครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2) การเลือกเครื่องมือการเรียนรู้

เลือกเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้อิสลามศึกษา ควรจัดเนื้อหาที่มีความหลากหลายครอบคลุมทุกมิติของชีวิตมนุษย์ กระบวนการเรียนรู้และรู้แหล่งการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายร่วมกัน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อช่วยให้กระบวนการเรียนรู้มีความน่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ ช่วยให้ผู้สอนสามารถสื่อแนวคิดหรือคอนเซ็ปต์ และองค์ความรู้ที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนได้ง่ายขึ้น เช่น สื่อทำมือ และสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้อิสลามศึกษา ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ “ให้ครูผู้สอนผลิตสื่อแต่ละวิชาที่ตนเองรับผิดชอบให้นำมาสนใจเพื่อดึงดูดผู้เรียนให้สนใจการเรียนรู้ และหาสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ทันสมัย เพื่อนำไปใช้จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ” (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1, 22 สิงหาคม 2566) “สื่อการสอนเป็นส่วนที่ส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด เข้าใจง่าย ดังนั้นสถานศึกษาจึงได้จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการค้นคว้า ไม่ว่าจะ เป็นเทคโนโลยีต่าง ๆ อีกทั้งยังส่งเสริมให้มีการศึกษาแหล่งเรียนรู้ นอกสถานที่ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่าง ๆ” (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 6, 6 กันยายน 2566)

ข้อมูลสัมภาษณ์ข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศภายในห้องเรียนและการเรียนการสอนให้ผ่อนคลายขึ้นได้

3) การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

โดยเฉพาะด้านงบประมาณในการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เช่น หนังสือเรียน บุคลากรหรือวิทยากร อิสลามศึกษา การอบรมและสัมมนา ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ “อยากให้เขตพื้นที่มีการสนับสนุนครูผู้สอนอิสลามศึกษาให้มากขึ้น ไม่ว่าจะ เป็นการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอิสลามแบบเข้ม การเขียนแผนการสอนและการสอนทำสื่ออิสลามศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและสามารถใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ” (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5, 5 กันยายน 2566) “ควรส่งเสริมการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพด้วยการพัฒนาศักยภาพของ

ครู การวิเคราะห์ครูผู้สอนในด้านความสามารถ ความถนัดและสนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพของครูอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนเข้ารับการอบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรภายนอกหรือหน่วยงานภายนอกมาใช้ในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ” (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 6, 6 กันยายน 2566)

ข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดสรรทรัพยากรและปัจจัยที่เอื้อต่อการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จต่อการนำหลักสูตรอิสลามศึกษาไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) สร้างกิจกรรมการเรียนรู้อิสลามศึกษา

โดยการออกแบบกิจกรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้และทักษะต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริงและสามารถปฏิบัติได้ เช่น การละหมาดและการอาบน้ำละหมาด กิจกรรมจำลองการประกอบพิธีฮัจญ์ ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ “โรงเรียนมีการจัดการเรียนที่รออาตีในตอนเช้าก่อนเริ่มเรียนคาบแรก มาเกือบ 10 ปีแล้ว และมีการละหมาดสองเวลา (ซุฮรีและอัศรี) ทำให้โรงเรียนต้องเลิกเรียนช้ากว่าโรงเรียนทั่วไป มีกิจกรรมจำลองฮัจญ์เพื่อให้ทราบว่ามีขั้นตอนอย่างไรบ้าง และมีกิจกรรมอิดิ้ลฟิตรี (วันตรุษของอิสลาม) เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้” (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2, 25 สิงหาคม 2566) “วันศุกร์จะมีการละหมาดดุฮา อ่านยาซีน โดยกิจกรรมอิสลามศึกษาจะเริ่มตั้งแต่อนุบาล ทุกๆเช้า แปดโมง ถึง แปดโมงครึ่ง ครูอิสลามศึกษาจะลงอนุบาลทุกห้อง เพื่อปลูกฝังความรู้เกี่ยวกับอิสลามเบื้องต้น เช่นการอ่านดุอาอ์ในชีวิตประจำวัน” (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3, 25 สิงหาคม 2566)

ประเด็นข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า กิจกรรมการเรียนรู้มีความสำคัญต่อผู้เรียน เพราะการทำกิจกรรมจะช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น และการจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

5) การวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย

การวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น การใช้แบบทดสอบเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนและแบบสังเกตเพื่อประเมินการปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม มีการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้สอนในกลุ่มสาระและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำผลมาพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ “โรงเรียนจะกำหนดเลยว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนและจะตัดสินผู้เรียนว่ามีความรู้ ความสามารถ ทักษะต่าง ๆ ผ่านคุณลักษณะอันพึงประสงค์หรือไม่ บรรลุตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ใน

ระดับใด สามารถที่จะได้รับการเลื่อนชั้นเรียนหรือจบการศึกษาได้หรือไม่ และได้กำหนดเกณฑ์การวัด และประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งจะประกอบด้วย การตัดสินผลการเรียน การให้ระดับผลการเรียน การรายงานผลการเรียน และเกณฑ์การจบการศึกษา” (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2, 25 สิงหาคม 2566) “ในเรื่องของการวัดและประเมินผล จะแบ่งเป็น 3 ประเภท เช่นเดียวกับกับวิชาสามัญ คือ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษาและระดับชาติ ซึ่งระดับชั้นเรียน จะมีการทดสอบก่อน - หลังเรียนเพื่อเป็นการวัดความรู้พื้นฐาน ระดับสถานศึกษาจะมีการสอบปลายภาคเรียน โดยรายวิชาหลักจะมีอัตราส่วนคะแนน 70/30 วิชาเสริม 80/20 และระดับชาติจะมีการสอบ I - Net เพื่อทดสอบความรู้ระดับชาติ ซึ่งจะมีการวางแผนการติวก่อนสอบ” (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4, 26 สิงหาคม 2566)

จากข้อมูลสัมภาษณ์ข้างต้นสรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลเป็นวิธีที่ช่วยในการตรวจสอบคุณภาพผู้เรียนทุกระดับมีความชัดเจนและสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนได้ตรงจุด

6) การติดตามการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา

โดยการนิเทศติดตามและประเมินความคืบหน้าตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศ ดำเนินการนิเทศ แจงรายงานผลการนิเทศ สรุปผลการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศทราบ ร่วมกันวิเคราะห์และสรุปผลเพื่อปรับปรุงพัฒนา ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ “โรงเรียนมีการนิเทศภายในตามห้องเรียน ซึ่งจะมีตารางการนิเทศชัดเจน ภาคเรียนละ 2 ครั้ง มีแบบทางการและไม่เป็นทางการ ที่เป็นทางการก็จะดูแผนการสอน คู่มือการสอน ส่วนไม่เป็นทางการก็จะดูการสอน มีการส่งเสริมและแนะนำครูผู้สอนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยจะเน้นความเข้าใจระหว่างครูกับนักเรียนมากกว่า และมีการ PLC แลกเปลี่ยนกันในกลุ่มสาระ” (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2, 25 สิงหาคม 2566) “มีการนิเทศติดตามทุกภาคเรียน จะนิเทศในเรื่องของแผนการสอนและสื่อการสอน สิ่งที่โรงเรียนจะต้องปรับปรุง คือ เรื่องของการเขียนแผนการสอนอิสลามศึกษา หลังจากเข้าไปนิเทศแล้ว ก็จะมีการแนะนำ คุณครูจะมีการแก้แผน และส่งให้ผู้บริหารตรวจต่อไป ในส่วนของสื่อการสอน จะดูว่าครูใช้สื่อตามนโยบายของโรงเรียนที่ให้ผลิตสื่อหรือไม่ และสื่อต้องให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอนด้วย” (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3, 25 สิงหาคม 2566)

ข้อมูลสัมภาษณ์ข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า การนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตร เป็นกระบวนการสำคัญในการควบคุมคุณภาพ โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย จะทำให้ครูมีการพัฒนาการสอนให้ดีขึ้น และสำเร็จตามเป้าหมาย

7) การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษา

มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาผ่านการทบทวนหลักสูตรและจัดกิจกรรมปรับปรุงการเรียนรู้ตามผลการประเมิน โดยการวิเคราะห์สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรในปีที่

ผ่านมาและนำมาปรับปรุงเพื่อนำมาใช้ในปีการศึกษาถัดไป ประชุมวางแผนการดำเนินงาน วิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐานในด้านต่างๆ เช่น วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั้งภายใน ภายนอก วิเคราะห์ หลักสูตรอิสลามศึกษาเพื่อให้มาตรฐานและตัวชี้วัดให้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและความต้องการของชุมชน และเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบ ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ “ศึกษาจากการใช้หลักสูตรที่ผ่านมานำมาปรับให้เข้ากับบริบท โดยให้คุณครูในหมวดอิสลามศึกษาหัวหน้ากลุ่มสาระอิสลามศึกษา ไปศึกษาหลักสูตรเดิมที่เราใช้ว่าปีนี้เราจะปรับปรุงอะไรบ้าง ลองสำรวจว่ารายวิชาที่เราสอน ตัวชี้วัดที่มีเพิ่มมา จะเสริมหรือปรับตรงไหนบ้างให้สอดคล้องกับยุคสมัย ทำการประชุมหารือกันและวางแผนร่างหลักสูตรขึ้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในปีการศึกษานั้นๆ” (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2, 25 สิงหาคม 2566) “การดำเนินการจัดทำสาระหลักสูตรอิสลามศึกษา จะมีการวิเคราะห์หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ สาระต่างๆซึ่งตระหนักถึงความต้องการและความเหมาะสมของผู้เรียน นอกจากนั้นมีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และยุคสมัย” (ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 6, 6 กันยายน 2566)

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนได้มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงและสนองความต้องการของผู้เรียน

สรุปได้ว่า แนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้มีประสิทธิภาพ มีแนวทางการดำเนินการที่สำคัญคือ 1) การจัดการเรียนการสอน 2) เครื่องมือการเรียนรู้ 3) การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4) สร้างกิจกรรมการเรียนรู้อิสลามศึกษา 5) การวัดและประเมินผล 6) การติดตามการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา และ 7) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษา

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 เป็นการวิจัยแบบสำรวจ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2) เพื่อประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 3) เพื่อศึกษาแนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพ

การวิจัยการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ 1) ศึกษาบทความ เอกสารประกอบหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย 3) กำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ และครูผู้สอนที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จำนวน 100 ท่าน ใช้ในการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ 4) สร้างเครื่องมือ สำหรับเก็บข้อมูลได้แก่แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม 5) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ 6) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) 7) ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ นำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง 8) สร้างแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) และแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง 9) ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล และ 10) วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

ผลการวิจัยพบว่า

5.1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

1) ด้านการจัดการเรียนการสอน ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า โรงเรียนที่มีการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนรายวิชาสามัญควบคู่รายวิชาศาสนา ประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระ เช่นเดียวกับกับรายวิชาสามัญ ทำให้เวลาเรียนไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนให้ครบทุกกลุ่มสาระ จึงมีการบูรณาการรายวิชาเพื่อลดปัญหาเวลาเรียนไม่เพียงพอ โดยจะทำการบูรณาการรายวิชาหลัก เช่น วิชาอัล-ฮาดิษ กับ วิชา อัล-อักลาค ซึ่งพบว่า ครูบางคนยังขาดทักษะการบูรณาการรายวิชาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2) ด้านครูผู้สอน ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ครูผู้สอนไม่ได้จบตรงสาขา ทำให้มีอุปสรรคในการใช้หลักสูตร ไม่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่างถ่องแท้ ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ถูกต้องได้

3) ด้านการจัดสรรงบประมาณ ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ในช่วงแรกของการเริ่มใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จะได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานและจากส่วนกลางในการจัดสรรงบประมาณ หนังสือเรียน สื่อการสอน อุปกรณ์ต่างๆ และบุคลากรอิสลามศึกษา ต่อมาในช่วงหลังทางโรงเรียนไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ทำให้ส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอน เช่น ขาดแคลนหนังสือเรียน สื่อการสอนต่างๆ และขาดแคลนบุคลากรอิสลามศึกษา

5.1.2 ระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แต่ละด้านปรากฏว่า

1) ด้านบริบท พบว่า โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ กำหนดรายวิชาในหลักสูตรมีความเหมาะสมต่อความจำเป็นในการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันและการศึกษาต่อ รองลงมาคือสาระวิชาที่กำหนดไว้ใน

หลักสูตรมีความเหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อการที่จะศึกษา และลำดับสุดท้ายคือจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่

2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ อาคารสถานที่และห้องเรียน รองลงมาคือ การจัดทำสาระหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และลำดับสุดท้ายคือ ความพร้อมของสถานศึกษา และสภาพแวดล้อม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านความพร้อมของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้แก่หัวหน้ากลุ่มสาระ ให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รองลงมาคือ ผู้บริหารประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในสถานศึกษา รับทราบการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้แก่หัวหน้าฝ่าย ให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้แก่ครูผู้สอน ให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารสร้างความตระหนักแก่นักเรียน ให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และบุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการศึกษาจุดประสงค์ คำอธิบายรายวิชา ยึดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาใช้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนเป็นไปตามหลักวิชาการและสามารถนำไปปฏิบัติได้ และลำดับสุดท้ายคือ สถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาหรือ

คณะกรรมการด้านวิชาการกำกับดูแลเรื่องหลักสูตร สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านอาคารสถานที่และห้องเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีห้องละหมาด/มุศอลลาภายในโรงเรียนและมีจำนวนโต๊ะ เก้าอี้ ภายในห้องเรียนเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน รองลงมาคือ ห้องเรียนมีพื้นที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษา และลำดับสุดท้ายคือ มีที่อาบน้ำละหมาดที่เพียงพอและเอื้อต่อการปฏิบัติศาสนกิจ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาที่เนื้อหาวิชามีความสอดคล้องและเหมาะสม รองลงมาคือ มีสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน และลำดับสุดท้ายคือ สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษามีคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 2 ลำดับแรก ได้แก่ จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อิสลามศึกษา และจัดบรรยากาศในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้อิสลามศึกษา และระดมทรัพยากรเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ของผู้เรียน

3) ด้านกระบวนการ พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ กระบวนการเรียนการสอน รองลงมาคือ การวัดและการประเมินผล และลำดับสุดท้ายคือ การบริหารและการจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านการบริหารและการจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน รองลงมาคือ จัดระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงตาม

สภาพจริง และลำดับสุดท้ายคือ จัดทำสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ปฏิบัติตามระเบียบเทียบโอนผลการเรียนของกระทรวงศึกษาธิการและจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมเพื่อให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ด้านกระบวนการเรียนการสอน พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองและฝึกปฏิบัติศาสนกิจ รองลงมาคือ ใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลายเน้นความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและการปฏิบัติ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และลำดับสุดท้ายคือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ คิด และสรุปเป็นความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติผลการเรียนและรายงานผลการประเมินของผู้เรียน รองลงมาคือ ผู้สอนจัดการเรียนการสอน ตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนและประเมินตามสภาพจริง และลำดับสุดท้ายคือ จัดให้มีการวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนเพื่อการปรับปรุงและตัดสินผลการเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตร พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอนอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยตรง รองลงมาคือ มีการวางแผนการนิเทศที่ชัดเจน โดยการนิเทศ กำกับ ติดตาม และลำดับสุดท้ายคือ มีเครื่องมือการนิเทศที่ใช้ประกอบการนิเทศ เช่น เอกสารประเมินการนิเทศการเรียนการสอนของครูอิสลามศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาจัดทำรายงานสรุปผลการนิเทศ รายงานผลให้ข้อเสนอแนะแก่ครูผู้สอนอิสลามศึกษาเพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนา

ตนเองต่อไป รองลงมาคือ สถานศึกษาจัดทำรายงานสรุปผลการนิเทศ เพื่อรายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง และชุมชนรับทราบ เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มต่อไป และลำดับสุดท้ายคือ สถานศึกษาจัดทำระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านการปรับปรุงพัฒนา พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ใน ระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ติดตามความก้าวหน้าทาง วิชาการแล้วนำมาปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ รองลงมาคือ สำนวจความคิดเห็นเพื่อร่วมกันปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ ลำดับสุดท้ายคือ สถานศึกษามีการประเมินหลักสูตรและนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ มีคุณภาพยิ่งขึ้น

4) ด้านผลผลิต พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ นักเรียนมีความศรัทธาต่ออัลลอฮ์ และปฏิบัติ ตนตามแบบอย่างของนบีมุฮัมมัด ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรมอิสลาม นักเรียนมีความศรัทธา ต่ออัลลอฮ์ และปฏิบัติตนตามแบบอย่างของนบีมุฮัมมัด ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรมอิสลาม และ นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง ตัวเอง มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในสังคมและสามารถอยู่ร่วมกันด้วย ความสันติ รองลงมาคือ นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย ลำดับสุดท้ายคือ นักเรียนมีความภาคภูมิใจในความเป็นมุสลิม มีความเป็นระเบียบ รักษาวินัย เป็น บุคคลที่มีความซื่อสัตย์ อดทน และมีจิตสาธารณะ

5.1.3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิได้นำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรให้มี ประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสะท้อนแนวปฏิบัติการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้

1) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการรายวิชา โรงเรียนที่มีการจัดการ เรียนการสอนอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีปัญหา ชั่วโมงสอนที่ไม่เพียงพอ ทำให้ต้องบูรณาการรายวิชาหลัก เช่น อัลอัคราคกับอัลหะดิษ เพื่อให้ได้ครบ 8 กลุ่มสาระ โดยเนื้อหาจะต้องมีความสอดคล้องกัน

2) การเลือกเครื่องมือการเรียนรู้ เลือกเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ อิสลามศึกษา ควรจัดเนื้อหาที่มีความหลากหลายครอบคลุมทุกมิติของชีวิตมนุษย์ กระบวนการเรียน

และรู้แหล่งการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายร่วมกัน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อช่วยให้กระบวนการเรียนรู้มีความน่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ ช่วยให้ผู้สอนสามารถสื่อแนวคิดหรือคอนเซ็ปต์ และองค์ความรู้ที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนได้ง่ายขึ้น เช่น สื่อทำมือ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ

3) การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะด้านงบประมาณในการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เช่น หนังสือเรียน บุคลากรหรือวิทยากรอิสลามศึกษา การอบรมและสัมมนา

4) การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้อิสลามศึกษา ออกแบบกิจกรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้และทักษะต่างๆ เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ควรใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริงและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ เช่น การละหมาดและการอาบน้ำละหมาด กิจกรรมจำลองการประกอบพิธีฮัจญ์

5) การวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น การใช้แบบทดสอบเพื่อวัดความความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนและแบบสังเกตเพื่อประเมินการปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม มีการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้สอนในกลุ่มสาระและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำผลมาพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ

6) การติดตามการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศ ดำเนินการนิเทศ แจกจ่ายงานผลการนิเทศ สรุปผลการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศทราบ ร่วมกันวิเคราะห์และสรุปผลเพื่อปรับปรุงพัฒนา

7) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษา ทบทวนหลักสูตรและกิจกรรมเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ตามผลการประเมิน โดยการวิเคราะห์สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรในปีที่ผ่านมาและนำมาปรับปรุงเพื่อนำมาใช้ในปีการศึกษาถัดไป ประชุมวางแผนการดำเนินงาน วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในด้านต่างๆ เช่น วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั้งภายใน ภายนอก วิเคราะห์หลักสูตรอิสลามศึกษาเพื่อให้มาตรฐานและตัวชี้วัดมีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและความต้องการของชุมชน และเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบ

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 มีข้อค้นพบที่สำคัญดังที่ได้กล่าวในตอนสรุปผลการวิจัยและมีประเด็นอภิปราย ดังนี้

5.2.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 เมื่อพิจารณาแต่ละด้านสามารถนำไปอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนที่มีการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนรายวิชาสามัญควบคู่รายวิชาศาสนาที่มี 8 กลุ่มสาระ เช่นเดียวกันกับรายวิชาสามัญ ทำให้เวลาเรียนไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนให้ครบทุกกลุ่มสาระ จึงมีการบูรณาการรายวิชาเกิดขึ้น เพื่อลดปัญหาเวลาเรียนไม่เพียงพอ โดยจะทำการบูรณาการรายวิชาหลัก เช่น วิชาอัล-หะดีษ กับ วิชา อัล-อัคลาบ ซึ่งจะบูรณาการเนื้อหาให้สอดคล้องกัน ตัวอย่างเช่น สอนในเรื่องมารยาท ก็จะมีการยกตัวบทอัล-หะดีษ ซึ่งครูผู้สอนจะต้องมีความชำนาญในเนื้อหาและสามารถบูรณาการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจได้ดี

ผลที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรที่มีการสอนรายวิชาสามัญควบคู่ศาสนา มีรายวิชาที่มากเกินไป ทำให้เวลาเรียนไม่เพียงพอ สอดคล้องกับ ผู้บริหารสถานศึกษา 2 (2566) “ปัญหาของเราตอนนี้คือ ชั่วโมงสอนไม่เพียงพอ ทำให้ต้องบูรณาการรายวิชา ได้แก่ หลักสูตรทศากับศาสนประวัติ จริยธรรมกับอัล-หะดีษ ครูผู้สอนต้องออกแบบการสอนทั้งสองรายวิชาให้สอดคล้องกัน สอนเรื่องมารยาทในรายวิชาจริยธรรมก็จะยกอัล-หะดีษเกี่ยวกับเรื่องมารยาท” และ สอดคล้องกับ ผู้บริหารสถานศึกษา 3 (2566) “โครงสร้างหลักสูตรจะมี 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ สาระการเรียนรู้อัลกุรอาน อัลหะดีษ อัลอะกีดะฮ์ อัลฟิคว์ อัตตารีค อัลอัคลาบ ภาษาอาหรับ และภาษามลายู เนื่องจากเวลาเรียนไม่เพียงพอ โรงเรียนจึงบูรณาการรายวิชาอัลอะกีดะฮ์กับอัตตารีค และอัลอัคลาบกับอัลหะดีษ โดยจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกันทั้งสองรายวิชา”

2. ด้านครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนไม่ได้จบตรงสาขา ทำให้มีอุปสรรคในการใช้หลักสูตร ไม่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่างถ่องแท้ ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการเรียนรู้อันถูกต้องได้ ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการจัดสรรทรัพยากรบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรโดยตรง บางโรงเรียนขาดแคลนครูผู้สอนอิสลามศึกษา จึงจำเป็นต้องจัดสรรครูหรือบุคลากรที่ไม่ได้จบด้านอิสลามศึกษาที่มีอยู่มาสอนวิชาอิสลามศึกษาแทน สอดคล้องกับ ผู้บริหารสถานศึกษา 6 (2566) ให้สัมภาษณ์ว่า “การนี้เทศติดตามการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มของโรงเรียน พบว่า ครูขาดทักษะการใช้หลักสูตร เนื่องจากครูส่วนใหญ่ที่สอนอิสลามศึกษาไม่ได้จบตรงเอก ด้วยอัตรากำลังครูที่

มีจำกัด โรงเรียนจึงต้องจัดสรรครูที่มีอยู่มาสอนอิสลามศึกษาแทน ทำให้เกิดปัญหาในการถ่ายทอดความรู้ และบางคนจบการศึกษาจากต่างประเทศ ส่วนใหญ่ไม่ถนัดเรื่องการทำแผนการจัดการเรียนรู้ ไม่สอนตามสาระการเรียนรู้ เน้นการสอนแบบบรรยาย ทำให้การใช้หลักสูตรไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้”

3. ด้านการจัดสรรงบประมาณ พบว่า ในช่วงแรกของการเริ่มใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จะได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานและจากส่วนกลางในการจัดสรรงบประมาณ หนังสือเรียน สื่อการสอน อุปกรณ์ต่างๆ ต่อมาในช่วงหลังทางโรงเรียนไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ขาดการอบรมพัฒนาครูผู้สอน ทำให้ส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอน เช่น ขาดแคลนหนังสือเรียน สื่อการสอนต่างๆ และครูผู้สอนขาดทักษะการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ

ผลที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านหนังสือเรียนและสื่อการสอนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเลย ทำให้โรงเรียนต้องบริหารจัดการหางบประมาณในการแก้ปัญหาเบื้องต้น สอดคล้องกับ ผู้บริหารสถานศึกษา 2 (2566) “ในปีแรกๆ ของการใช้หลักสูตรอิสลามแบบเข้ม สถานศึกษาจะได้รับงบประมาณในการซื้อหนังสือเรียนอิสลามศึกษาแบบเข้ม แต่ในช่วงหลังๆ ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเลย ทำให้โรงเรียนต้องบริหารจัดการเองโดยปีแรกๆ หนังสือยังพอใช้ได้เพราะใช้รุ่นต่อรุ่น แต่พอหลังๆมา หนังสือเริ่มเก่าลง ขำรุด เลยต้องจัดหาซื้อใหม่ โรงเรียนจึงจะต้องเจียดจากส่วนลดหนังสือฝ่ายสามัญ ซื้อเสริมในบางวิชาที่ขาดแคลนจะซื้อทั้งหมดไม่พอเพราะมีงบประมาณที่จำกัด”

5.2.2 ผลการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 4 ด้านคือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต เมื่อพิจารณาแต่ละด้านสามารถนำไปอภิปรายผล ดังนี้

1) ด้านบริบท พบว่า การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ มูฮัมหมัด สสกรี และคณะ (2556) ทำวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการอิสลาม โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาการโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท

(Context) : โรงเรียนมีหลักสูตรเป็นที่น่าพอใจของสังคม มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และมีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาที่มีการบูรณาการศาสนาสามัญสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุदारัตน์ (2564) ได้ศึกษา การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโรงเรียนบ้านหินตาด อำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้รูปแบบชิปเปียสท์ การประเมินพบว่า ด้านบริบท มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=4.47) โดยหลักสูตรมีความสอดคล้องต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจาก หลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ภายในและภายนอก การจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จะคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา และชุมชนเป็นหลัก มีการวิเคราะห์หลักสูตรที่เป็นแม่บทมาปรับใช้ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และทำการเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเห็นชอบ

2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพันธ์ และคณะ(2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดสงขลา พบว่า ด้านปัจจัยป้อนเข้าของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีผลการประเมินความเหมาะสมผ่านเกณฑ์ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทิwa และคณะ(2560) ได้ศึกษา การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์โรงเรียนแม่ลาววิทยาคม อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย พบว่า ทีมผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าวิชาการ ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็น ด้านปัจจัยเบื้องต้นในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความคิดเห็นด้านปัจจัยเบื้องต้นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$)

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจาก สถานศึกษาได้สร้างความตระหนักให้แก่หัวหน้าฝ่าย ครูผู้สอน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หรือติดตามการใช้หลักสูตร มีการประชุมปรึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการแต่งตั้งคำสั่ง ครู บุคลากร และหัวหน้าวิชาการด้านอิสลามศึกษา มีการประชุมเพื่อชี้แจงการจัดทำหลักสูตรแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง และมีการส่ง

บุคลากรเข้าร่วมอบรมตามหัวข้อต่างๆ ที่เกี่ยวกับหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ทั้งนี้ โรงเรียนได้มีการประชุมวิเคราะห์สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรในปีที่ ผ่านมาและนำมาปรับปรุงเพื่อนำมาใช้ในปีการศึกษาถัดไป ประชุมวางแผนการดำเนินงานวิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐานในด้านต่างๆ เช่น วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั้งภายใน ภายนอก และ ความต้องการของชุมชน วิเคราะห์หลักสูตรอิสลามศึกษาเพื่อนำมามาตรฐานและตัวชี้วัดให้มีความ สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและความต้องการของชุมชน และเสนอต่อคณะกรรมการ สถานศึกษาได้รับทราบ จัดทำคำอธิบายรายวิชา โครงสร้างเวลาเรียน จัดทำการบูรณาการรายวิชา เพื่อลดปัญหาเวลาเรียนไม่เพียงพอ กำหนดเกณฑ์การวัดและการประเมินผล และเกณฑ์การจบ หลักสูตร นำหลักสูตรไปใช้เพื่อจัดกระบวนการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการนิเทศ ติดตามการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตรวจสอบและประเมินหลักสูตรและนำ ผลการประเมินด้านที่เป็นปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะมาปรับปรุงพัฒนาเพื่อเตรียมดำเนินการ ในปีการศึกษาต่อไป สถานศึกษาได้มีการจัดอาคารสถานที่และห้องเรียนที่เพียงพอให้กับผู้เรียน ภายในห้องเรียนมีการจัดมุมอิสลามศึกษา เช่น บทดุอาอ์ต่างๆ จัดบรรยากาศ ตกแต่งห้องเรียนที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีความแข็งแรงและปลอดภัยและมีพื้นที่ใช้สอยสะดวกกว้างขวาง มีห้อง อิสลามศึกษาคอยบริการสื่อการสอนและหนังสือเรียนอิสลามศึกษา และเป็นที่ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน ในเรื่องศาสนา อีกทั้งยังเป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติอีกด้วย มีอาคารละหมาด (มุศอล ลา) และที่อาบน้ำละหมาด สำหรับประกอบศาสนกิจร่วมกัน สถานศึกษามีการจัดเตรียมสื่อการเรียน การสอนโดยโรงเรียนจะมีการผลิตสื่อภาคเรียนละ 1 ชิ้น บางโรงเรียนก็จะมีการประกวดการผลิตสื่อ ให้ครูประจำวิชาเป็นผู้ออกแบบและผลิตสื่อด้วยตนเอง ซึ่งสื่อมีหลากหลายรูปแบบ เช่น สื่อทำมือ สื่อ เทคโนโลยี ให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน มีการเตรียมความ พร้อมของครูผู้สอน มีการติดตามการใช้สื่อการสอนของครู

3) ด้านกระบวนการ พบว่า การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย ของ ประพันธ์ และคณะ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดสงขลา พบว่า ด้านกระบวนการดำเนินการของหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีผลการประเมินความเหมาะสมผ่านเกณฑ์ระดับ

มาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดารัตน์ (2564) ได้ศึกษา การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโรงเรียนบ้านหินदान อำเภอกีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้รูปแบบ ชิปปีย์สท์ พบว่า ด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.92) มีหลักการ บริหารหลักสูตรที่ดี มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน วัดและ ประเมินผลตามที่หลักสูตรกำหนด

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจาก สถานศึกษามีกระบวนการในการบริหาร หลักสูตรด้านการเรียนการสอน มีการวางแผนการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา โดยหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของ สถานศึกษา มีการวิเคราะห์หลักสูตร และนำไปออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ สู่การนำไปใช้ใน ห้องเรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอน ควบคุม กำกับดูแล มีการวัดผลประเมินผล และติดตามผลการใช้หลักสูตร โดยนำผลการประเมินการใช้ หลักสูตรมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้ ในการดำเนินการกระบวนการบริหารและจัดการ หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านการเรียน การสอน ผู้บริหารควรสนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ตระหนักถึงความสำคัญ ของการศึกษา เข้าใจบทบาทหน้าที่ ของผู้บริหารอย่างถ่องแท้และนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง แบบต่อเนื่อง หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดการวัดและประเมินผลของผู้เรียนเป็น 3 ระดับ การประเมินระดับชั้นเรียน การประเมิน ระดับสถานศึกษา และการประเมินระดับชาติ แต่ละระดับหลักสูตรได้กำหนดการตัดสินผลการเรียน และเกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และได้กำหนดรูปแบบการประเมินรวมทั้งกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน โดยใช้เครื่องมือในการประเมินที่หลากหลายเพื่อให้ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ของผู้เรียน มีการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้สอนในกลุ่ม สาระและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำผลมาพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ สถานศึกษามีกระบวนการบริหารและการจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร โดยมีการ แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร มีการจัดประชุมวางแผนการดำเนินงาน นิเทศ มีการจัดทำตารางการนิเทศ ดำเนินการนิเทศ แจงรายการผลการนิเทศ สรุปผลการนิเทศให้ ผู้รับการนิเทศทราบ ร่วมกันวิเคราะห์และสรุปผลเพื่อปรับปรุงพัฒนา ทั้งนี้ การนิเทศ ติดตามการใช้ หลักสูตรมีรูปแบบที่ไม่เป็นทางการเป็นการเยี่ยมชั้นเรียนดูการสอนของครู มีการให้คำแนะนำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สถานศึกษามีกระบวนการในการบริหารและจัดการหลักสูตรด้านสรุปผลการ ดำเนินงานโดยสรุปและติดตามประเมินผลจากทุกฝ่ายงาน สรุปผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมที่ ชัดเจน

4) ด้านผลผลิต พบว่า การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬา-ลักษณ์ และคณะ (2558) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนเทศบาลหนองหญ้าม้า อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ด้านผลผลิตของหลักสูตร ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์อยู่ในระดับกลาง ซึ่งผู้เรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็น ว่า ในด้านผลผลิตของหลักสูตรโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยหลักสูตรดังกล่าว มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากในทุกด้านและทุกประเด็น จึงสนับสนุนให้ใช้หลักสูตรนี้ต่อไป โดยผู้ที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาให้หลักสูตรมีความเหมาะสมมากขึ้น เพื่อยกระดับความเป็นเลิศด้านวิชาการและรายวิชาคณิตศาสตร์ต่อไป

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจาก ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือ ผู้เรียนมีความศรัทธาต่ออัลลอฮ์ สุภานะฮ์ วะตะอาลา และทำตามแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม มีคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถอ่านอัล-กุรอาน และนำหลักคำสอนไปปฏิบัติใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ มีเหตุผลในการตัดสินใจ พิจารณาปัญหาต่าง ๆ โดยยึดหลักการอิสลาม และเป็นมุสลิมที่ดี มีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ สุจริต อดทน เสียสละเพื่อส่วนรวม เห็นคุณค่าของตนเอง และมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนมนุษย์ให้อยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสันติสุข โดยประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อจบปีการศึกษา

5.2.3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปอภิปรายผล ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการรายวิชา ผลที่เป็นเช่นนี้ เพราะ โรงเรียนมีชั่วโมงสอนที่มากเกินไป เป็นการสอนรายวิชาสามัญควบคู่ศาสนา จึงมีการนำเสนอให้บูรณาการรายวิชา

2. การเลือกเครื่องมือการเรียนรู้ เลือกเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้อิสลามศึกษา สื่อทำมือ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูอิสลามศึกษายังขาดการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน จึงมีการนำเสนอให้มีการใช้สื่อ และเครื่องมือ

ต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของอิรฟัน (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียน การสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส พบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาดังกล่าวที่ควรพัฒนา มากที่สุด คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ควรมีการผลิตสื่อการสอนให้มีความหลากหลายและทันสมัย มากขึ้น

3. การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะด้านงบประมาณ ในการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ หนังสือเรียน บุคลากรหรือวิทยากรอิสลามศึกษา การอบรมและ สัมมนา สอดคล้องกับงานวิจัยของทัชชา (2561) ที่พบว่า แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ครูส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ต้องการได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการสอน วิธีการจัดทำสื่อการสอนอาเซียนศึกษาเพิ่มเติม ซึ่งการจะใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ต้องอาศัยความ ร่วมมือ การวางแผน การระดมความคิดจากหลายๆ ฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียน จึงจะ ประสบความสำเร็จ

4. การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้อิสลามศึกษา โดยการออกแบบ กิจกรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้และทักษะต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริงและสามารถ ปฏิบัติได้ ซึ่งเครื่องมือการเรียนรู้และสร้างกิจกรรมการเรียนรู้อิสลามศึกษานั้นสอดคล้องกับงานวิจัย ของสุนทรี และโสมฉาย (2559) ที่พบว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์กราฟิกใน หลักสูตรศิลปศึกษามืออัมพรประกอบการสอน ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย นักเรียนมีความรู้ เกี่ยวกับการทำงานของโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ได้ 2) ด้านเนื้อหาทฤษฎีวิชา มีการ กำหนดเนื้อหาที่มีความสอดคล้องต่อความต้องการของนักเรียน 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มี การฝึกทักษะจากการปฏิบัติงานตามความถนัดของนักเรียน ค้นคว้าวิธีการต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้าง นวัตกรรม 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน มีการใช้โปรแกรมการสอนในคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้บทเรียนมาล่วงหน้า 5) ด้านการวัดผลประเมินผล จะวัดจากความรู้ทางวิชาการ ใบงาน ที่ได้รับมอบหมายและการให้ผลตอบกลับแก่นักเรียน ในส่วนการมีส่วนร่วมของนักเรียน มีการถาม ตอบและแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นร่วมกันภายในชั้นเรียน ซึ่งแนวทางนี้จะเน้นการเรียนรู้จาก แหล่งเรียนรู้ภายนอก มีความอิสระทั้งด้านความคิดและการปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการ เรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น การใช้ แบบทดสอบเพื่อวัดความความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนและแบบสังเกตเพื่อประเมินการปฏิบัติ

ตามหลักศาสนาอิสลาม สอดคล้องกับงานวิจัยของยามีละห์ (2565) ที่พบว่าแนวทางการพัฒนาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน

6. การติดตามการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา โดยการนิเทศติดตามและประเมินความคืบหน้าตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูอิสลามศึกษายังขาดทักษะการเขียนแผนการสอนที่ถูกต้อง จึงมีการนำเสนอให้มีการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน

7. การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาผ่านการทบทวนหลักสูตรและจัดกิจกรรมปรับปรุงการเรียนรู้ตามผลการประเมิน ทั้งนี้เพื่อให้หลักสูตรอิสลามศึกษามีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและสังคม จึงมีการนำเสนอให้ศึกษาและพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษานั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งอรุณ (2558) ที่พบว่า แนวทางแก้ไขปัญหาการใช้หลักสูตรปฐมวัย โดยใช้กระบวนการ ชิกซ์ ชิกมา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีทั้งหมด 5 ชั้น 39 รายการปฏิบัติ ได้แก่ ชั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา มี 7 รายการปฏิบัติ ชั้นที่ 2 การวัดประเมินผล มี 10 รายการปฏิบัติ ชั้นที่ 3 การวิเคราะห์ มี 12 รายการปฏิบัติ ชั้นที่ 4 การปรับปรุง มี 6 รายการปฏิบัติ และชั้นที่ 5 การควบคุม มี 4 รายการปฏิบัติ แนวทางปฏิบัติทั้ง 39 รายการปฏิบัติ แนวทางดังกล่าวมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้

อธิบายได้ว่า แนวทางดังกล่าวจะช่วยให้การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรดังกล่าว ควรให้ความตระหนักและสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จต่อการนำหลักสูตรอิสลามศึกษาไปใช้อย่างมีคุณภาพ

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เช่น กระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ อิสลามศึกษา และครูผู้สอนอิสลามศึกษา ให้มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนควรมีการจัดอบรมให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นแบบบูรณาการรายวิชา และชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง
2. ด้านครูผู้สอน จัดให้มีโครงการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนอิสลามศึกษาที่ไม่สำเร็จการศึกษาด้านอิสลามศึกษาหรือเกี่ยวข้องทางศาสนาโดยตรง เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนอิสลามศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรครูอิสลามศึกษาให้กับโรงเรียนที่ขาดแคลนครู
3. ด้านการจัดสรรงบประมาณ ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดทำสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้เพียงพอ ควรให้มีการอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่ออิสลามศึกษาในรูปแบบต่างๆ ให้มีความหลากหลายและทันสมัย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความเห็นของผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. ควรมีการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- _____ . (2565). *อิสลามศึกษาแบบเข้ม วิชาสามัญควบคู่ศาสนา : รูปแบบที่ชุมชน ต้องการ*.
<https://shorturl.asia/nQa8W>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *ประวัติอิสลามศึกษาแบบเข้ม*. <https://shorturl.asia/GnA7y>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : คุรุสภา
 ลาดพร้าว.
- จันทิวา เตจ๊ะ, นพพร ธนะชัยพันธ์ และสุดาพร ปัญญาพฤกษ์. (2560). การประเมินหลักสูตร
 สถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์โรงเรียนแม่ลาววิทยาคม อำเภอแม่ลาว
 จังหวัดเชียงราย. *วารสารบัณฑิตวิจัย*, 8(1), 45-56.
- จุฬาลักษณ์ บุปผาวาส, มนตรี วงษ์สะพาน และกนกพร ทองสอดแสง. (2558). การประเมินหลักสูตร
 สถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนเทศบาล
 หนองหญ้ามา อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารบัณฑิต*, 12(58), 137-145.
- ชนกันท์ ตันติวิไล. (2561). *รูปแบบของการประเมินหลักสูตร*. <https://shorturl.asia/ScsMa>
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2557). *การพัฒนาหลักสูตรทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. วีพรินท์.
- ทัชชา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา. (2561). *แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต].
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญทิพย์ อารยางค์กูร, สิทธิพล อาจอินทร์, ศานิตย์ ศรีคุณ และรณชิต อภัยวาทีน. (2565). การ
 ประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)
 โรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 พุทธศักราช 2563 โดยใช้รูปแบบการประเมิน
 หลักสูตรของ Hammond. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*. 15(1), 82-98.
- ประพันธ์ ประทีปเกาะ, สุธาสินี บุญญาพิทักษ์ และนวลพรรณ วรณสุธี. (2559). การประเมิน
 หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดสงขลา. *การประชุม
 หาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 7*, 1114-1125.
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2558). การประเมินหลักสูตร : แนวคิดกระบวนการและการใช้ผลการประเมิน.
วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ, 8(1), 13-28.
- มารุต พัฒนาผล. (2556). *การประเมินหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. อาร์ แอนด์
 เอ็น ปรีนท์.

- มุหัมมัดซากี มะเราะหะแม. (2554). *ความเป็นมาโครงการอิสลามศึกษา*. <http://www.suhaimee.ob.tc>
- มุฮัมมัดสกรี มั่นยุณ, ซอลีฮะหะ ยะยีสะมะแอ, ยูซุฟ นิมะ, อับดุลเลาะ เซ็ง, วิทยา พยายาม และมะหามะรอสลี แมยู. (2556). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการอิสลามโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาการโดยใช้รูปแบบการประเมินCIPP Model. *วารสาร Al-NUR บัณฑิตวิทยาลัย*, 8(14), 9-25.
- มุฮัมมัดนาเซ สามะ. (2552). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองหลักสูตร จังหวัดยะลา. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ยามีละห์ ยาหมาย และอับดุลฮาแกม เอ็งเปีย. (2565). *การประเมินการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล*. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ยุทธนา เกื้อกุล, นิเลาะ แวอุเซ็ง และรุดียะห์ หะ. (2564). การจัดการศึกษาอิสลามในโรงเรียนของรัฐ : สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนา. *วารสารอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 12(1), 14-26.
- รุ่งอรุณ วุฒิลัย. (2558). แนวทางการแก้ปัญหาการใช้หลักสูตรปฐมวัย โดยใช้กระบวนการซิกซ์ ซิกม่า ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ*, 2(2), 31-38.
- วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2564). *การพัฒนาหลักสูตรจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สายหยุด ญูปุย. (2555). *โครงการตำราเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร: ข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *หลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุดารัตน์ อมรชาติ. (2564). *การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโรงเรียนบ้านหินดาน อำเภอศรีวิชัยนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้รูปแบบซิปเปียสท์*. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สุนทรี จิตสกุล และโสมฉาย บุญญานันต์. (2559). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์กราฟิกในหลักสูตรศิลปศึกษา โดยใช้แนวคิดห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง*. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อามีเนาะ มามู. (2551). การบริหารและการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนรัฐ เขตพัฒนาพื้นที่พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โครงการวิจัย เพื่อพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. กระทรวงศึกษาธิการ.
- อิรฟาน หะยีมะ. (2560). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ฮาเซ็ง มะซิง. 2556. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) ในจังหวัดปัตตานี. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Heidi Hayes Jacobs. (2009). *Curriculum 21 Essential Education for a Changing World*. Alexandria, VA: ASCD.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะวิทยาการอิสลาม สำนักงานบริหารคณะ งานบัณฑิตศึกษา โทร 2259, 093 6955196

ที่ มอ 205/66-1386

วันที่ 11 สิงหาคม 2566

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.รุติยะห์ ทะ

ด้วยนางสาวยาวารี สะนิ รหัสนักศึกษา 6520420116 นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลฮากีม เอ็งเปีย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะวิทยาการอิสลาม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัยต่อไป พร้อมนี้ขอส่งแบบสอบถามและเอกสารประกอบการพิจารณาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย จำนวน 2 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มูหมัดรอฟลี แวหะมะ)

คณบดีคณะวิทยาการอิสลาม

ที่ อว 68205/ว1226

คณะวิทยาการอิสลาม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
181 ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรุสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

11 สิงหาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน ตามรายชื่อที่แนบ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 2 ชุด

ด้วยนางสาวยาวารี สะนิ รหัสนักศึกษา 6520420116 นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลฮาติม เอ็งเปีย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะวิทยาการอิสลาม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มุหัมมัดรอฟลี แวหะมะ)
คณบดีคณะวิทยาการอิสลาม

งานบัณฑิตศึกษา สำนักงานบริหารคณะ

โทรศัพท์ 0 7331 3984, 0 7333 1305 ต่อ 2259, มือถือ 093 6955196

โทรสาร 0 7334 8726

Email: wannisaa.h@psu.ac.th wareemasor36@gmail.com

ข้อความเดียวกันเรียน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นัชฌิมา บาเกาะ
2. อาจารย์เนาวรัตน์ มะลีลาเต๊ะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ที่ อว 68205/ว1230

คณะวิทยาการอิสลาม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลสุระมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

15 สิงหาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรียน ตามรายชื่อที่แนบ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวยาวารี สะนิ รหัสนักศึกษา 6520420116 นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลฮาгим เอ็งปียา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นักศึกษาจะต้องเก็บข้อมูลจากท่านโดยการสัมภาษณ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดให้ข้อมูลในครั้งนี เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มูหัมมัดรอฟลี แวหะมะ)

คณบดีคณะวิทยาการอิสลาม

งานบัณฑิตศึกษา สำนักงานบริหารคณะ

โทรศัพท์ 0 7331 3984, 0 7333 1305 ต่อ 2259, มือถือ 093 6955196

โทรสาร 0 7334 8726

Email: wannisaa.h@psu.ac.th wareemasor36@gmail.com

ข้อความเดียวกันเรียน

1. นางฉัลมา มะเกะ	ตำแหน่ง ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ
2. นางสาวรุสมิณี ลิเตร์	ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลยะรัง
3. นายมะริเป็ง ทะยี่และ	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านพงस्ता
4. นายชาวาวี สะมะแอ	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนตลาดปรีกี
5. นางสาวสามิเราะห์ สะนิ	ตำแหน่ง ครูชำนาญการ
6. นางโสรายา แขวงบู	ตำแหน่ง พนักงานราชการ

ที่ อว 68205/1324

คณะวิทยาการอิสลาม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรู่สมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

4 กันยายน 2566

เรื่อง ขออนุญาตขอข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวยาวารี สะนิ รหัสนักศึกษา 6520420116 นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต
ปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ปัตตานี เขต 2” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลฮาكيم เอ็งเปีย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นักศึกษาจะต้องเก็บข้อมูลจากครูและวิทยาการอิสลามศึกษาโรงเรียนในสังกัดของ
ท่านโดยการตอบแบบสอบถามความเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอิสลามแบบเข้มในสถานศึกษา จึงใคร่ขอความ
อนุเคราะห์จากท่านได้โปรดแจ้งครูตอบแบบสอบถามเพื่อให้ข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลใน
การวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างองค์ความรู้ทางการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันนิสา หะมัดรอฟลี แฮะมะมะ)
คณบดีคณะวิทยาการอิสลาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

งานบัณฑิตศึกษา สำนักงานบริหารคณะ

โทรศัพท์ 073 313 930, 073 331 305 ต่อ 2259, 0936955196

โทรสาร 0 7334 8726

E-mail: wannisaa.h@psu.ac.th, wareemasor36@gmail.com

ภาคผนวก ข
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

1. ดร.รุติยะห์ หะ
ตำแหน่ง อาจารย์
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นัชชิวา บาเกาะ
ตำแหน่ง อาจารย์
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
3. อาจารย์เนาวรัตน์ มะลีลาเต๊ะ
ตำแหน่ง รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ภาคผนวก ค
เครื่องมือในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 การวิจัยในครั้งนี้ไม่มีเจตนาที่จะประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรหรือหน่วยงานใด ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลไว้เป็นความลับและนำเสนอผลงานวิจัยในภาพรวมซึ่งมิได้แบ่งแยกเป็นรายบุคคลหรือสถานศึกษาแต่อย่างใด จึงใคร่ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามตามสภาพจริงและครบทุกข้อ

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ของหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3. โปรดให้คะแนนตามความคิดเห็นและค่าน้ำหนักมาตราส่วนข้อคำถาม ดังนี้

5 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ เห็นด้วย

3 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ ไม่เห็นด้วย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง และขอขอบคุณในความร่วมมืออันดียิ่งมา ณ โอกาสนี้

นางสาวยาวารี สะนิ

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อให้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเพื่อทำ
วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น
พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี
เขต2 การวิจัยในครั้งนี้ไม่มีเจตนาที่จะประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรหรือหน่วยงานใด ผู้วิจัยจะ
เก็บข้อมูลไว้เป็นความลับและนำเสนอผลงานวิจัยในภาพรวม ซึ่งมีได้แบ่งแยกเป็นรายบุคคลหรือ
สถานศึกษาแต่อย่างใด จึงใคร่ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามตามสภาพจริงและครบทุกข้อ

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้าน
กระบวนการ และด้านผลผลิต ของหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3. โปรดให้คะแนนตามความคิดเห็นและค่าน้ำหนักมาตราส่วนข้อคำถาม ดังนี้

5 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ เห็นด้วย

3 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ ไม่เห็นด้วย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง
และขอขอบคุณในความร่วมมืออันดียิ่งมา ณ โอกาสนี้

นางสาวอารี สะนิ

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเลือกคำตอบตามความเป็นจริงเกี่ยวกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

ชาย หญิง

2. ประสบการณ์ทำงาน

1 – 5 ปี 6 – 10 ปี
 11 – 15 ปี มากกว่า 10 ปี

3. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี
 ปริญญาโท ปริญญาเอก

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และ ด้านผลผลิตของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

คำชี้แจง โปรดให้คะแนนตามความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม ตามความคิดเห็นของครู ตามความเป็นจริงในสถานศึกษา

รายการประเมิน	ความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านบริบท 1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551					
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา					

รายการประเมิน	ความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน					
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา					
5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่					
6. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความ สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน					
7. หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้เครื่องมือ และเทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน					
8. สารวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีความเหมาะสมเป็น ประโยชน์ต่อการที่จะศึกษา					
9. กำหนดรายวิชาในหลักสูตรมีความเหมาะสมต่อความจำเป็น ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการศึกษาต่อ					
10. หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตอบสนองต่อสังคมที่เปลี่ยนไป อย่างรวดเร็ว					
11. มีแหล่งเรียนรู้อิสลามศึกษาในชุมชนที่สนับสนุนการใช้ หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551					

รายการประเมิน	ความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านปัจจัยนำเข้า ความพร้อมของสถานศึกษา					
1. ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้แก่หัวหน้าฝ่าย ให้เห็น ความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551					
2. ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้แก่หัวหน้ากลุ่มสาระ ให้เห็น ความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551					
3. ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้แก่ครูผู้สอน ให้เห็น ความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551					
4. ผู้บริหารสร้างความตระหนักแก่นักเรียน ให้เห็น ความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551					
5. บุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และสามารถ นำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551					
6. คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และสามารถ นำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551					
7. คณะกรรมการบริหารหลักสูตร กลุ่มบริหารงานวิชาการและ หัวหน้ากลุ่มสาระมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไป ใช้ในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551					
8. ผู้บริหารประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในสถานศึกษา รับทราบ การจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551					

รายการประเมิน	ความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
9. ผู้บริหารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในสถานศึกษา รับทราบการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551					
10. ผู้บริหารจัดให้มีการอบรม สัมมนา ชี้แจงให้ครูทราบ เกี่ยวกับหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551					
11. สาระวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีความเหมาะสมเป็น ประโยชน์ต่อการที่จะศึกษา					
<u>การจัดทำสาระหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม</u> 12. สถานศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สาระการเรียนรู้ มาตรฐานของหลักสูตร					
13. สถานศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ความพร้อมของ โรงเรียนด้านบุคลากร อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนและแหล่ง เรียนรู้					
14. บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมความ คิดเห็นและให้ข้อมูลประกอบการเขียนสาระหลักสูตร					
15. สถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาหรือ คณะกรรมการด้านวิชาการกำกับดูแลเรื่องหลักสูตร					
16. สถานศึกษากำหนดมาตรฐานคุณภาพระดับชั้น เวลาเรียน ตามความจำเป็นของเนื้อหาสาระ					
17. สถานศึกษาจัดทำสาระหลักสูตรให้มีความเหมาะสมด้าน เวลา ช่วงวัย ระดับความต้องการของผู้เรียน					
18. สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับ ความต้องการของชุมชน					

รายการประเมิน	ความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
19. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนเป็นไปตามหลักวิชาการและสามารถนำไปปฏิบัติได้					
20. สถานศึกษามีการศึกษาจุดประสงค์ คำอธิบายรายวิชา ยึดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาใช้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้					
<u>อาคารสถานที่และห้องเรียน</u>					
21. อาคาร ห้องเรียน มีความเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา					
22. อาคารสถานที่และบริเวณที่เอื้อต่อการเรียนรู้อิสลามศึกษา					
23. ห้องเรียนมีพื้นที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษา					
24. มีห้องละหมาด/มุศอลลาภายในโรงเรียน					
25. มีที่อาบน้ำละหมาดที่เพียงพอและเอื้อต่อการปฏิบัติศาสนกิจ					
26. มีจำนวนโต๊ะ เก้าอี้ ภายในห้องเรียนเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน					
<u>สื่อการเรียนการสอน</u>					
27. สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษามีความทันสมัย					
28. สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษามีคุณภาพ					
29. สถานศึกษามีระบบการยืม – คืนสื่อการสอนอิสลามศึกษา มีความสะดวก					
30. สื่อการสอนอิสลามศึกษากับเนื้อหาวิชามีความสอดคล้องและเหมาะสม					
31. สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษามีปริมาณเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน					
32. มีสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน					

รายการประเมิน	ความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
<u>สภาพแวดล้อม</u>					
33. จัดบรรยากาศในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้อิสลามศึกษา และระดมทรัพยากรเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ของผู้เรียน					
34. จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อิสลามศึกษา					
ด้านกระบวนการ					
<u>การบริหารและการจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551</u>					
1. จัดทำเอกสาร/หลักฐานเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551					
2. จัดทำสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน					
3. จัดระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงตามสภาพจริง					
4. ปฏิบัติตามระเบียบเทียบโอนผลการเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ					
5. ระดมทรัพยากรจากชุมชน ภาครัฐและเอกชน เพื่อใช้ในการบริหารจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551					
6. จัดกิจกรรมส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาใหม่มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องศาสนาและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน					
7. จัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมเพื่อให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
8. สร้างเครือข่ายการเรียนรู้แก่ผู้เรียนทั้งในและนอกสถานศึกษา					

รายการประเมิน	ความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
9. จัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้หลากหลายเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาและชุมชน					
10. ส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูอิสลามศึกษาทำวิจัยในชั้นเรียน					
11. ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน					
12. จัดให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง					
<u>กระบวนการเรียนการสอน</u>					
13. วางแผนจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระ					
14. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ คิด และสรุปเป็นความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้					
15. จัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองและฝึกปฏิบัติศาสนกิจ					
16. ใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย เน้นความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและการปฏิบัติ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
17. จัดให้มีสื่อการเรียนรู้อิสลามศึกษา นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพียงพอตามความเหมาะสมของผู้เรียน					
18. มีการจัดทำคayoบรมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน					
<u>การวัดและการประเมินผล</u>					
19. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และฝ่ายวิชาการของสถานศึกษากำหนดรูปแบบระเบียบประเมินผล					
20. ผู้สอนจัดการเรียนการสอน ตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนและประเมินตามสภาพจริง					
21. จัดให้มีการวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนเพื่อการปรับปรุงและตัดสินผลการเรียน					

รายการประเมิน	ความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
22. ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติผลการเรียนและรายงานผลการประเมินของผู้เรียน					
<u>การนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตร</u> 23. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอนอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยตรง					
24. มีการวางแผนการนิเทศที่ชัดเจน โดยการนิเทศ กำกับ ติดตาม					
25. มีเครื่องมือการนิเทศที่ใช้ประกอบการนิเทศ เช่น เอกสารประเมินการนิเทศการเรียนการสอนของครูอิสลามศึกษา					
26. มีการนิเทศอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานภายนอกที่ทำหน้าที่ดูแลด้านอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551					
<u>สรุปผลการดำเนินงาน</u> 27. สถานศึกษาจัดทำระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล					
28. สถานศึกษาจัดทำรายงานสรุปผลการนิเทศ รายงานผลให้ข้อเสนอแนะแก่ครูผู้สอนอิสลามศึกษาเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาตนเองต่อไป					
29. สถานศึกษาจัดทำรายงานสรุปผลการนิเทศ เพื่อรายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและชุมชนรับทราบ เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มต่อไป					
<u>การปรับปรุงพัฒนา</u> 30. สำนักรวจความคิดเห็นเพื่อร่วมกันปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551					
31. สรุปปัญหาและอุปสรรคจากการใช้หลักสูตรโดยพิจารณาจากกระบวนการใช้หลักสูตรและคุณภาพของผู้เรียน					

รายการประเมิน	ความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
32. สถานศึกษามีการประเมินหลักสูตรและนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น					
33. ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการแล้วนำมาปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ					
ด้านผลผลิต					
1. ผลการเรียนรู้ของนักเรียนส่วนใหญ่เป็นที่น่าพอใจ					
2. นักเรียนมีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่สูงขึ้น					
3. นักเรียนมีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
4. นักเรียนมีสุขภาพที่ดีทั้งทางกายและใจ มีใจรักสุขภาพ และการออกกำลังกาย					
5. นักเรียนมีความศรัทธาต่ออัลลอฮ์ และปฏิบัติตนตามแบบอย่างของนบีมุฮัมมัด ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม อิสลาม					
6. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการอ่านอัลกุรอาน และสามารถนำหลักคำสอนไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน					
7. นักเรียนมีความภาคภูมิใจในความเป็นมุสลิม มีความเป็นระเบียบ รักษาวินัย เป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ อดทน และมีจิตสาธารณะ					
8. นักเรียนรู้คุณค่าของตัวเอง มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตนเองกับผู้อื่นในสังคมและอยู่ร่วมกันด้วยความสันติ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

เรื่อง การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ - นามสกุล.....
2. ตำแหน่ง.....
3. อายุ.....ปี ประสบการณ์การทำงาน.....ปี
4. ระดับการศึกษา.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1. ท่านคิดว่าสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2
เกี่ยวข้องกับประเด็นอะไรบ้าง และอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพ

1. หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความ
สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น นโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ ความต้องการของ
สถานศึกษาและชุมชนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายใน เช่น โครงสร้าง เนื้อหา สาระ และเกณฑ์การวัดประเมินผลหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. สถานศึกษาของท่านได้สร้างความตระหนักให้แก่หัวหน้าฝ่าย ครู หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. สถานศึกษาของท่านมีการดำเนินการจัดทำสาระหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

5. สถานศึกษาของท่านมีการจัดอาคารสถานที่และห้องเรียนในการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

6. สถานศึกษาของท่านมีจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อย่างไร

.....

.....

.....

.....

7. สถานศึกษาของท่านมีกระบวนการในการบริหารและจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านการเรียนการสอนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

8. สถานศึกษาของท่านมีกระบวนการในการบริหารและจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านการวัดและการประเมินผลอย่างไร

.....

.....

.....

.....

9. สถานศึกษาของท่านมีกระบวนการในการบริหารและจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านการนิเทศ กำกับและติดตามการใช้หลักสูตรอย่างไร

.....

.....

.....

.....

10. สถานศึกษาของท่านมีกระบวนการในการบริหารและจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านสรุปผลการดำเนินงานอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

11. ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่
อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

12. ท่านมีแนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต2 ให้มีประสิทธิภาพอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง
ผลการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

**ผลการหาค่าความเที่ยงตรงที่ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าข้อคำถามแต่ละข้อ วัดได้ตรง
ตามสิ่งที่ต้องการวัดเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์การวิจัย**

คำนิยาม

ด้านบริบท หมายถึง การประเมินบริบทของสภาพแวดล้อม ได้แก่ นโยบาย วิสัยทัศน์ และแนวโน้มของการพัฒนาตามเป้าหมาย คำนิยมของชุมชน มีโครงสร้างเนื้อหา และสาระของหลักสูตรมีความเหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อการที่จะศึกษา

ด้านปัจจัยนำเข้า หมายถึง การประเมินการจัดทำหลักสูตรเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ โดยใช้ทรัพยากรต่างๆและตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสู่กระบวนการใช้หลักสูตร ได้แก่ ความพร้อมของสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อาคารสถานที่และห้องเรียน สื่อการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อม

ด้านกระบวนการ หมายถึง การประเมินการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ ประเมินปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ได้แก่ การบริหารและการจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การนิเทศกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร การสรุปผลการดำเนินงานและการปรับปรุงพัฒนา

ด้านผลผลิต หมายถึง การประเมินผลการใช้หลักสูตรทั้งระหว่างและหลังการใช้หลักสูตร ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์และผลการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และทักษะความสามารถในการปฏิบัติตน

ข้อ	รายการประเมิน	IOC			ค่า IOC	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ด้านบริบท						
1	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา	0	+1	+1	0.6	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	IOC			ค่า IOC	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
3	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	0	+1	+1	0.6	ใช้ได้
4	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
5	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
6	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
7	หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน	+1	+1	-1	0.6	ใช้ได้
8	สาระวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีความเหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อการที่จะศึกษา	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
9	กำหนดรายวิชาที่มีความเหมาะสมต่อความจำเป็นในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการศึกษาต่อ	-1	+1	+1	0.6	ใช้ได้
10	หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตอบสนองต่อสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	IOC			ค่า IOC	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
11	มีแหล่งเรียนรู้อิสลามศึกษาในชุมชนที่สนับสนุนการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	0	+1	+1	0.6	ใช้ได้
12	หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสอดคล้องกับค่านิยมและจริยธรรมอิสลามของชุมชน	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
ด้านปัจจัยนำเข้า : ความพร้อมของสถานศึกษา						
1	สร้างความตระหนักให้แก่หัวหน้าฝ่าย ให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2	สร้างความตระหนักให้แก่หัวหน้ากลุ่มสาระ ให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3	สร้างความตระหนักให้แก่ครูผู้สอน ให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
4	สร้างความตระหนักแก่นักเรียน ให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
5	บุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

6	คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
7	คณะกรรมการบริหารหลักสูตร กลุ่มบริหารงานวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
8	ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในสถานศึกษา รับทราบการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
9	เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในสถานศึกษา รับทราบการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
10	จัดให้มีการอบรม สัมมนา ชี้แจงให้ครูทราบเกี่ยวกับหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
11	สาระวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีความเหมาะสม เป็นประโยชน์ต่อการที่จะศึกษา	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
12	กำหนดรายวิชาที่มีความเหมาะสมต่อความจำเป็นในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการศึกษาต่อ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
การจัดทำสาระหลักสูตรอิสลามศึกษาการจัดทำสาระหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551						
13	วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สาระการเรียนรู้ มาตรฐานของหลักสูตร	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
14	วิเคราะห์สภาพแวดล้อม ความพร้อมของโรงเรียน ด้านบุคลากร อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	IOC			ค่า IOC	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
15	บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมระดมความคิดเห็นและให้ข้อมูลประกอบการเขียนสาระหลักสูตร	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
16	จัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาหรือคณะกรรมการด้านวิชาการกำกับดูแลเรื่องหลักสูตร	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
17	กำหนดมาตรฐานคุณภาพระดับชั้น เวลาเรียน ตามความจำเป็นของเนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
18	จัดทำสาระหลักสูตรมีความเหมาะสมด้านเวลา วิทยุระดับความต้องการของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
19	จัดทำหลักสูตรใหม่มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
20	การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนเป็นไปตามหลักวิชาการและสามารถนำไปปฏิบัติได้	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
21	ศึกษาจุดประสงค์ คำอธิบายรายวิชา ยึดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาใช้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
อาคารสถานที่และห้องเรียน						
22	อาคาร ห้องเรียน มีความเพียงพอ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
23	มีอาคารสถานที่และบริเวณที่เอื้อต่อการเรียนรู้อิสลามศึกษา	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
24	ห้องเรียนมีความเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
25	ห้องเรียนมีพื้นที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอิสลามศึกษา	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
26	มีห้องละหมาด/มุศอลลาภายในโรงเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
27	มีที่อาบน้ำละหมาดที่เพียงพอและเอื้อต่อการปฏิบัติ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	IOC			ค่า IOC	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
28	มีจำนวนโต๊ะ เก้าอี้ ภายในห้องเรียนเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
สื่อการเรียนการสอน						
29	สื่อการเรียนการสอนมีความทันสมัย	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
30	สื่อการเรียนการสอนมีคุณภาพ	0	+1	+1	0.6	ใช้ได้
31	การยืม – คืนสื่อการสอนอิสลามศึกษามีความสะดวก	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
32	สื่อการสอนอิสลามศึกษากับเนื้อหาวิชามีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
33	จำนวนสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษากับจำนวนผู้เรียนมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
34	มีสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
สภาพแวดล้อม						
35	จัดบรรยากาศในโรงเรียนให้เป็นที่แหล่งเรียนรู้อิสลามศึกษา และระดมทรัพยากรเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
36	จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อิสลามศึกษา	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
ด้านกระบวนการ						
การบริหารและการจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาการจัดทำสาระหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551						
1	จัดทำเอกสาร/หลักฐานเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	IOC			ค่า IOC	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
2	จัดทำสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3	จัดระบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
4	ปฏิบัติตามระเบียบเทียบโอนผลการเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
5	ระดมทรัพยากรจากชุมชน ภาครัฐและเอกชน เพื่อใช้ในการบริหารจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
6	จัดกิจกรรมส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องศาสนาและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
7	จัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมเพื่อให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
8	สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
9	จัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้หลากหลายเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาและชุมชน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
10	ส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
11	ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
12	จัดให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
กระบวนการเรียนการสอน						
13	วางแผนจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
14	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใหญ่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ คิดและสรุปเป็นความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	IOC			ค่า IOC	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
15	จัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองและฝึกปฏิบัติศาสนกิจ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
16	ใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย เน้นความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและการปฏิบัติ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
17	จัดให้มีสื่อการเรียนรู้อิสลามศึกษา นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพียงพอตามความเหมาะสมของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
18	มีการจัดทำค้ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน	0	+1	+1	0.6	ใช้ได้
การวัดผลประเมินผล						
19	คณะกรรมการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษาและฝ่ายวิชาการของสถานศึกษากำหนดรูปแบบระเบียบประเมินผล	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
20	ผู้สอนจัดการเรียนการสอน ตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนและประเมินตามสภาพจริง	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
21	จัดให้มีการวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนเพื่อการปรับปรุงและตัดสินผลการเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
22	ผู้อำนวยการสถานศึกษาอนุมัติผลการเรียนและรายงานผลการประเมิน	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
การนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตร						
23	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอนอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยตรง	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
24	มีการวางแผนการนิเทศที่ชัดเจน โดยการนิเทศกำกับ ติดตาม	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
25	มีเครื่องมือที่ใช้ประกอบการนิเทศ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	IOC			ค่า IOC	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
26	มีการนิเทศอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานภายนอกที่ทำหน้าที่ดูแลด้านอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
<u>สรุปผลการดำเนินงาน</u>						
27	สถานศึกษาจัดทำระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
28	จัดทำรายงานสรุปผลการนิเทศ รายงานผลให้ข้อเสนอแนะแก่ครูผู้สอนเพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนาตนเองต่อไป	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
29	จัดทำรายงานสรุปผลการนิเทศ เพื่อรายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและชุมชนรับทราบ เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ต่อไป	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
<u>การปรับปรุงพัฒนา</u>						
30	สำรวจความคิดเห็นเพื่อร่วมกันปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
31	สรุปปัญหาและอุปสรรคจากการใช้หลักสูตรโดยพิจารณาจากกระบวนการใช้หลักสูตรและคุณภาพของผู้เรียน	0	+1	+1	0.6	ใช้ได้
32	ประเมินตนเองของสถานศึกษาและนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
33	ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการแลวนำมาปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	IOC			ค่า IOC	สรุปผล
		คนที่1	คนที่2	คนที่3		
ด้านผลผลิต						
1	มีการประเมินความพร้อมของนักเรียนก่อนทำการสอน	0	-1	+1	0.3	ใช้ไม่ได้
2	ผลการเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่เป็นที่น่าพอใจ	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
3	นักเรียนมีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
4	นักเรียนมีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
5	มีการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนก่อนและหลังการเรียนการสอน	+1	-1	+1	0.6	ใช้ได้
6	นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
7	นักเรียนมีความศรัทธาต่ออัลลอฮ์ และปฏิบัติตนตามแบบอย่างของนบีมุฮัมมัด ตลอดจนมีคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
8	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการอ่านอัลกุรอาน และสามารถนำหลักคำสอนไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
9	มีความภูมิใจในความเป็นมุสลิมที่ดี มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ สุจริต อดทน เสียสละเพื่อส่วนรวม	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
10	นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนมนุษย์ให้อยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสันติสุข	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
อัตราส่วนการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิรายคน		0.90	0.87	0.97	0.91	

ภาคผนวก จ
แบบสอบถาม Google Form

ส่วนที่ 1 จาก 3

แบบประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบัตตานี เขต 2

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบัตตานี เขต 2 การวิจัยในครั้งนี้ไม่มีเจตนาที่จะประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรหรือหน่วยงานใด ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลไว้เป็นความลับและนำเสนอผลงานวิจัยในภาพรวม ซึ่งมีได้แบ่งแยกเป็นรายบุคคลหรือสถานศึกษาแต่อย่างใด จึงใคร่ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามตามสภาพจริงและครบทุกข้อ

ภาคผนวก ฉ
ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อมูลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1. ท่านคิดว่าสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 เกี่ยวข้องกับประเด็นอะไรบ้าง และอย่างไร

“ครูอิสลามศึกษายังเขียนแผนไม่ถูกต้อง ขาดทักษะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1, 22 สิงหาคม 2566)

“ปัญหาของเราตอนนี้คือ ชั่วโมงสอนไม่เพียงพอ ทำให้ต้องบูรณาการรายวิชา ได้แก่ หลักศรัทธากับศาสนาประวัติ จริยธรรมกับอัล-หะดีษ ครูผู้สอนต้องออกแบบการสอนทั้งสองรายวิชาให้สอดคล้องกัน สอนเรื่องมารยาทในรายวิชาจริยธรรมก็ต้องยกอัล-หะดีษเกี่ยวกับเรื่องมารยาท ซึ่งครูบางคนไม่ค่อยชำนาญในการสอนแบบบูรณากรเนื้อหา และอีกหนึ่งปัญหาที่พบคือการได้รับงบประมาณในเรื่องหนังสือเรียน ในปีแรกๆ ของการใช้หลักสูตรอิสลามแบบเข้ม สถานศึกษาจะได้รับงบประมาณในการซื้อหนังสือเรียนอิสลามศึกษาแบบเข้ม แต่ในช่วงหลังๆ ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเลย ทำให้โรงเรียนต้องบริหารจัดการเอง โดยปีแรกๆ หนังสือยังพอใช้ได้เพราะใช้รุ่นต่อรุ่น แต่พอหลังๆ มา หนังสือเริ่มเก่าลง ขำรุด เลยต้องจัดหาซื้อใหม่ โรงเรียนจึงจะต้องเจียดจากส่วนลดหนังสือฝ่ายสามัญ ซื้อเสริมในบางวิชาที่ขาดแคลน จะซื้อทั้งหมดไม่พอเพราะมีงบประมาณที่จำกัด”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2, 25 สิงหาคม 2566)

“ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาคือเวลาเรียนไม่เพียงพอ เนื่องจากมีจำนวนวิชาที่มากเกินไป จึงต้องบูรณาการรายวิชาหลักโดยเนื้อหาจะต้องสอดคล้องกัน ซึ่งการบูรณาการรายวิชาคุณครูผู้สอนจะต้องมีความชำนาญในการบูรณาด้วย”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3, 25 สิงหาคม 2566)

“ในช่วงหลัง การจัดสรรงบประมาณด้านอิสลามศึกษามีน้อยมาก โรงเรียนจึงต้องบริหารงบประมาณเพื่อซื้อหนังสือ และสื่อการสอนต่างๆ ซึ่งไม่เพียงพอต่อการจัดสรร”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4, 26 สิงหาคม 2566)

“ทางส่วนกลางมีการจัดสรรสื่อการเรียนการสอนให้กับโรงเรียน แต่ว่าค่อนข้างน้อย บางครั้งเป็นสื่อที่โรงเรียนไม่สามารถนำไปใช้ได้จริงในโรงเรียน ส่วนใหญ่โรงเรียนขาดแคลนในเรื่องของหนังสือเรียน ทางเขตเองก็พยายามจัดโครงการผลิตสื่อให้ครูอิสลามศึกษาได้ทำสื่อการสอน ไม่ว่าจะ

จะเป็นสื่อทำมือและสื่อเทคโนโลยี เพราะในยุคปัจจุบันสื่อเทคโนโลยีจะช่วยกระตุ้นการเรียนรู้การสอนได้ดี นักเรียนมีความสนใจมากกว่าการสอนแบบเดิมๆ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5, 5 กันยายน 2566)

“การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มของโรงเรียน พบว่า ครูขาดทักษะการใช้หลักสูตร เนื่องจากครูส่วนใหญ่ที่สอนอิสลามศึกษาไม่ได้จบตรงเอก ด้วยอัตรากำลังครูที่มีจำกัด โรงเรียนจึงต้องจัดสรรครูที่มีอยู่มาสอนอิสลามศึกษาแทน ทำให้เกิดปัญหาในการถ่ายทอดความรู้ และบางคนจบการศึกษาจากต่างประเทศ ส่วนใหญ่ไม่ถนัดเรื่องการทำแผนการจัดการเรียนรู้ ไม่สอนตามสาระการเรียนรู้ เน้นการสอนแบบบรรยาย ทำให้การใช้หลักสูตรไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 6, 6 กันยายน 2566)

ข้อมูลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้มีประสิทธิภาพ

1. หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น นโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ ความต้องการของสถานศึกษาและชุมชนหรือไม่ อย่างไร

“หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายนอก กล่าวคือ เป็นนโยบายการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการและอัตลักษณ์ของชุมชน ซึ่งในปัจจุบันชุมชนส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรหลานได้เรียนรู้ศาสนาที่เข้ม เพื่อที่จะให้บุตรหลานมีความรู้ความเข้าใจ ยึดมั่น ศรัทธา และปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม เพื่อเป็นพื้นฐานในชีวิตประจำวัน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1, 22 สิงหาคม 2566)

“หลักสูตรอิสลามแบบเข้มมีความสอดคล้องกับบริบทโรงเรียน และเป็นความต้องการของชุมชนที่อยากให้ลูกหลานได้เรียนศาสนาควบคู่กับสามัญไปด้วย”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2, 25 สิงหาคม 2566)

“หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มมีความสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน เนื่องจากในช่วงหลังเริ่มมีการศึกษาเอกชนเข้ามา ที่จัดการเรียนการสอนศาสนาควบคู่สามัญทำให้ผู้ปกครองและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาอิสลามมากขึ้น หันมาส่งลูกหลาน

เข้าโรงเรียนเอกชน โรงเรียนจึงประสบปัญหานักเรียนลดลง เมื่อโรงเรียนเปิดหลังสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มข้น ทำให้นักเรียนเพิ่มขึ้น”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3, 25 สิงหาคม 2566)

“หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มเป็นความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน เริ่มแรกมีการประชาสัมพันธ์ให้คณะกรรมการสถานศึกษารับทราบว่าจะมีการเปิดการสอนหลักสูตรอิสลามแบบเข้มในโรงเรียนได้หรือไม่ คณะกรรมการสถานศึกษาก็ให้การตอบรับเพราะเป็นความต้องการของชุมชน สืบเนื่องนักเรียนเป็นมุสลิม 100% เมื่อมีหลักสูตรนี้เข้ามานักเรียนจะได้ปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวกับศาสนามากขึ้น”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4, 26 สิงหาคม 2566)

“เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของโรงเรียนและชุมชนในบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถตอบโจทย์การจัดการศึกษาในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ก่อนจะมีอิสลามศึกษาแบบเข้มก็จะเป็นแบบปกติ ต่อมาในปี 2546 ได้มีการจัดทำหลักสูตรแบบเข้มข้น โดยในระยะเริ่มต้นเป็นความต้องการของชุมชนเป็นอย่างมาก จากการสังเกตโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนอิสลามแบบเข้มนั้น โรงเรียนจะเน้นในเรื่องวิถีชีวิต วิถีอิสลามมากกว่าหลักสูตรแบบปกติ และมีครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ซึ่งเริ่มตั้งแต่ตอนเช้า เช่น ดุอาอ์ เรียนนุรอ่าน (กีรออาตี) โรงเรียนก็สามารถจัดการเรียนการสอนได้ทันที เนื่องจากมีหลักสูตรรองรับอยู่”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5, 5 กันยายน 2566)

“หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายนอก สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในแง่ของการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิต การประกอบศาสนกิจต่างๆตรงตามความต้องการของโรงเรียนและชุมชน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 6, 6 กันยายน 2566)

2. หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายใน เช่น โครงสร้าง เนื้อหา สาระ และเกณฑ์การวัดประเมินผลหรือไม่อย่างไร

“มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายใน โดยมีการจัดทำโครงสร้างหลักสูตร ดังนี้ โครงสร้างหลักสูตรระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบตีดาอียะฮฺ) ชั้น ป.1- ป.6 และโครงสร้าง

หลักสูตรระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาวัสสิฎเฆาะฮฺ) ชั้น ม.1- ม.3 ซึ่งหลักสูตรอิสลามศึกษาจะกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนสาระการเรียนรู้ทั้งหมด 8 กลุ่มสาระ ดังนี้ สาระการเรียนรู้อัลกุรอาน อัลหะดีษ อัลอะกีดะฮฺ อัลฟิควฺ อัลตารีคฺ อัลอัคลาค ภาษาอาหรับ ภาษามลายู และมีพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมแนะแนวและพัฒนาจริยธรรมอิสลาม กิจกรรมนักเรียน ชุมนุมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เกณฑ์การวัดประเมินผลมี ดังนี้ การประเมินระดับชั้นเรียน การประเมินระดับสถานศึกษา การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการประเมินระดับชาติ I-net ป.6 และ ม.3”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1, 22 สิงหาคม 2566)

“หลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายใน รายวิชาอิสลามศึกษามีสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ เช่นเดียวกับรายวิชาสามัญ แต่วิชาอิสลามศึกษาเราจะบูรณาการวิชาหลักเพื่อลดเวลาเรียน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2, 25 สิงหาคม 2566)

“โครงสร้างหลักสูตรจะมี 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ สาระการเรียนรู้อัลกุรอาน อัลหะดีษ อัลอะกีดะฮฺ อัลฟิควฺ อัลตารีคฺ อัลอัคลาค ภาษาอาหรับ และภาษามลายู เนื่องจากเวลาเรียนไม่เพียงพอ โรงเรียนจึงบูรณาการรายวิชาอัลอะกีดะฮฺกับอัลตารีคฺ และอัลอัคลาคกับอัลหะดีษ โดยจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกันทั้งสองรายวิชา”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3, 25 สิงหาคม 2566)

“โรงเรียนจะบรรจุรายวิชาอิสลามศึกษาไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 8 กลุ่มสาระ ซึ่งจะสอดคล้องกับรายวิชาของสามัญ ในการจัดการเรียนการสอนนั้นจะมีการบูรณาการรายวิชาอัลอัคลาค กับ อัลตารีคฺ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4, 26 สิงหาคม 2566)

“เนื่องจากหลักสูตรที่ใช้คือปี 2551 ซึ่งคิดว่านานพอ และมาตรฐานของอิสลามศึกษามีแค่มาตรฐานเดียวส่วนวิชาอัลกุรอานมี 2 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชีวิตในแต่ละรายวิชาไม่ได้เจาะลึกเนื้อหาเท่าที่ควร ซึ่งเหมือนหลักสูตรแกนกลาง ในตัวมาตรฐานจะไม่มีเนื้อหาสาระที่ครูผู้สอนต้องสอนจะไม่มีปรากฏในหลักสูตร ซึ่งเป็นแค่ลักษณะภาพรวมโดยที่ไม่เจาะจงเนื้อหา เมื่อจะสอนก็ต้องเตรียมเนื้อหาเอง”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5, 5 กันยายน 2566)

“หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายใน
ในแง่ของโครงสร้าง เนื้อหาสาระ มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน มีความเหมาะสมกับผู้เรียน
ความพร้อมด้านทรัพยากร แหล่งการเรียนรู้ ตลอดจนมีความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินผลตาม
เกณฑ์(เนื้อหาสาระ) และตามสภาพจริงคือการนำไปสู่การปฏิบัติ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 6, 6 กันยายน 2566)

3. สถานศึกษาของท่านได้สร้างความตระหนักให้แก่หัวหน้าฝ่าย ครู หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เห็น
ความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 หรือไม่ อย่างไร

“สถานศึกษาได้สร้างความตระหนักให้ทุกคนเห็นถึงความสำคัญในการจัดทำ
หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม เพราะหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มเป็นเครื่องมือที่จะทำให้การจัด
การศึกษา ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ยึดมั่น ศรัทธา
และปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม เพื่อเป็นพื้นฐานในการใช้ชีวิตประจำวันได้ถูกต้อง”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1, 22 สิงหาคม 2566)

“ได้สร้างความตระหนักให้แก่หัวหน้าฝ่ายและครูผู้สอนในการสร้างความเข้าใจของ
การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม โดยจะมีหัวหน้าฝ่ายอิสลามศึกษาคอยนำทีมงานอิสลามศึกษา
ในการขับเคลื่อนการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2, 25 สิงหาคม 2566)

“ในการจัดทำหลักสูตรทุกครั้ง จะมีการประชุมกันทุกส่วน ทั้งหัวหน้าฝ่าย ครูผู้สอน
และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน เพราะการจัดทำหลักสูตรจะไม่สามารถทำได้แค่คนเดียว ทุกคนจะมีการ
ประชุมกันเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตร โรงเรียนจะมีตัวแทนไปอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรอิสลามศึกษา
และกลับมาถ่ายทอด มีการอบรมเกี่ยวกับการทำแผนการสอนอิสลามศึกษา โดยทุกๆวันอังคารจะมี
การ PLC กันระหว่างภายในกลุ่มสาระ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3, 25 สิงหาคม 2566)

“ผู้บริหารจะให้ความสำคัญมาก โดยช่วงแรกๆผู้บริหารจะเป็นผู้นำทีมในเรื่องของ
หลักสูตรเพราะเป็นหลักสูตรใหม่ โดยสร้างความตระหนักให้หัวหน้าฝ่ายและครูอิสลามศึกษาเข้าใจ
หลักสูตรอิสลามแบบเข้ม จนช่วงหลังๆ มานี้ ครูผู้สอนเริ่มเข้าใจมากขึ้น เพราะเป้าหมายหลักคือ การ
จัดการเรียนที่ตอบโจทย์ให้กับชุมชน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4, 26 สิงหาคม 2566)

“เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ได้สร้างความตระหนักให้ครูผู้สอน มีความรู้ความเข้าใจในตัวหลักสูตรอย่างแท้จริง เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ เน้นการยึด ตัวหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนและให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5, 5 กันยายน 2566)

“การจัดทำหลักสูตรอิสลามแบบเข้มของโรงเรียนชุมชนบ้านพงस्ताเป็นกระบวนการ ที่อาศัยการมีส่วนร่วมจากฝ่ายต่างๆ ทั้งหัวหน้าฝ่าย คณะครู ผู้ปกครอง และชุมชนในการแสดงความคิดเห็น โดยมีครูผู้สอนออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ สอดคล้องและมีความเหมาะสมกับสภาพผู้เรียน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 6, 6 กันยายน 2566)

4. สถานศึกษาของท่านมีการดำเนินการจัดทำสาระหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อย่างไร

“การดำเนินการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา จะเริ่มจากการวิเคราะห์หลักสูตร อิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล พื้นฐานเกี่ยวกับสภาพความต้องการของสถานศึกษา และความต้องการของชุมชน จากนั้นกำหนด จุดประสงค์ของสาระการเรียนรู้ของแต่ละวิชา กำหนดเนื้อหาสาระแต่ละวิชา กำหนดการจัดการเรียน การสอน กิจกรรมและสื่อต่างๆ และกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1, 22 สิงหาคม 2566)

“ศึกษาจากการใช้หลักสูตรที่ผ่านมานำมาปรับให้เข้ากับบริบท โดยให้คุณครูใน หมวดอิสลามศึกษาหัวหน้ากลุ่มสาระอิสลามศึกษา ไปศึกษาหลักสูตรเดิมที่เราใช้ว่าปีนี้จะปรับปรุง อะไรบ้าง ลองสำรวจว่ารายวิชาที่เราสอน ตัวชี้วัดที่มีเพิ่มมา จะเสริมหรือปรับตรงไหนบ้าง ให้ สอดคล้องกับยุคสมัย ทำการประชุมหารือกันและวางแผนร่างหลักสูตรขึ้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในปี การศึกษานั้นๆ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2, 25 สิงหาคม 2566)

“มีการปรับเพิ่มเติมมาตรฐานในรายวิชาอัลกุรอานจากเดิม 1 มาตรฐาน เพิ่มเป็น 2 มาตรฐาน เนื่องจากในยุคปัจจุบันนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลง ทำให้นักเรียนหลงลืมกับการ อ่านอัล-กุรอาน จึงเพิ่มขึ้นมาอีก 1 มาตรฐานคือการท่องจำอัล-กุรอาน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3, 25 สิงหาคม 2566)

“ในแต่ละปีจะมีการประชุมหารือ เพื่อปรับปรุงหลักสูตร อย่างเช่น ปีการศึกษานี้ โรงเรียนอยากส่งเสริมคุณธรรมในเรื่องใดบ้าง ก็เอามาบรรจุในหลักสูตร และนำเสนอต่อ คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4, 26 สิงหาคม 2566)

“เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 มีการปรับปรุงหลักสูตรโดยให้ครู วิชาการด้านอิสลามศึกษาในแต่ละโรงเรียน เพื่อมาทบทวนหลักสูตรล่าสุดในปี 2564 และจัดทำหลักเกณฑ์ จัดทำหน่วยบูรณาการรายวิชา เพื่อให้โครงสร้างการสอนมีความสอดคล้องกับบริบทในแต่ละโรงเรียน เช่น วิชาภาษาอาหรับ/มลายู ดูว่ามีตัวชีวิตอะไรบ้าง มีเนื้อหาที่จำเป็น กิจกรรมต่างๆ ซึ่งทางเขตพื้นที่ ได้มีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรมาเป็นระยะๆ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5, 5 กันยายน 2566)

“การดำเนินการจัดทำสาระหลักสูตรอิสลามศึกษา จะมีการวิเคราะห์หลักสูตร อิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ สาระต่างๆซึ่งตระหนักถึงความต้องการและความเหมาะสมของผู้เรียน นอกจากนั้นมีการ ปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และยุคสมัย”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 6, 6 กันยายน 2566)

5. สถานศึกษาของท่านมีการจัดอาคารสถานที่และห้องเรียนในการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษาตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อย่างไร

“สถานศึกษามีการจัดอาคารสถานที่ อาคารเอนกประสงค์ไว้สำหรับประกอบ ศาสนกิจและทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับศาสนา และจัดให้มีห้องอิสลามศึกษา และห้องสมุด เพื่อให้ นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับศาสนา รวมทั้งห้องเรียนแต่ละห้องที่ให้ครูได้นำสื่อหรือหนังสือต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศาสนาให้มีอยู่ในห้องด้วย”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1, 22 สิงหาคม 2566)

“การเรียนการสอนจะยึดห้องเรียนสามัญเป็นหลัก และมีห้องอิสลามศึกษาให้ครูได้ เก็บสื่อการสอนและหนังสือเรียน เก็บอุปกรณ์ต่างๆที่เกี่ยวกับอิสลามศึกษา และมีอาคารละหมาด (มุศอลลา)และมีที่อาบน้ำละหมาดเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักเรียน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2, 25 สิงหาคม 2566)

“โรงเรียนมีห้องอิสลามศึกษาไว้เป็นสถานที่จัดการเรียนการสอน รายวิชาที่สอน เกี่ยวกับการละหมาด การอาบน้ำละหมาด การตะยัมมูม ครูผู้สอนก็จะสอนที่ห้องละหมาด เพื่อความสะดวกในการสาธิต โรงเรียนมีที่อาบน้ำละหมาดทุกๆ อาคารเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักเรียน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3, 25 สิงหาคม 2566)

“เวลาสอนจะยึดห้องเรียนสามัญเป็นหลัก โดยแต่ละห้องจะมีมุมอิสลามศึกษา เช่น บทดุอาอ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน คำศัพท์ภาษาอาหรับ-มลายู มีมุมหนังสือเรียนอิสลามศึกษา และมีห้องอิสลามศึกษาบริการในเรื่องของสื่อการสอนอิสลามศึกษา และเป็นห้องที่ให้คำปรึกษาในเรื่องศาสนา เช่น เรื่องที่นักเรียนไม่กล้าถามในห้อง ก็จะมาปรึกษากับครูอิสลามศึกษา”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4, 26 สิงหาคม 2566)

“โรงเรียนส่วนใหญ่จะยึดห้องเรียนในการสอนเป็นหลัก มีห้องอิสลามศึกษาคอยบริการทางวิชาการ คอยให้คำปรึกษาให้กับนักเรียนและผู้ที่สนใจ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5, 5 กันยายน 2566)

“มีการจัดอาคารสถานที่และห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้อิสลามศึกษา เช่น ห้องเรียนปกติที่มีไอที(TV) โดยการเข้าถึงเทคโนโลยีที่สามารถสืบค้นข้อมูล เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีอาคารละหมาดที่ใช้ปฏิบัติศาสนกิจ ใช้ในการอบรมและบรรยายธรรม เป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กับนักเรียน พร้อมทั้งจะรับมือกับความเปลี่ยนแปลง อีกทั้งยังสามารถปฏิบัติตนตามทำนองคลองธรรมได้เป็นอย่างดี”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 6, 6 กันยายน 2566)

6. สถานศึกษาของท่านมีจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อย่างไร

“ให้ครูผู้สอนผลิตสื่อแต่ละวิชาที่ตนเองรับผิดชอบให้นำสนใจเพื่อดึงดูดผู้เรียนให้สนใจการเรียน และหาสื่อเทคโนโลยีต่างๆที่ทันสมัย เพื่อนำไปใช้จัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1, 22 สิงหาคม 2566)

“โรงเรียนมีโครงการผลิตสื่อภาคเรียนละ 1 ชิ้น อิสลามศึกษาก็ได้ร่วมโครงการด้วย โดยสื่อที่ผลิตต้องสอดคล้องกับเนื้อหาที่ทำการสอน และสามารถหยิบยืมมาใช้ในการสอนได้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2, 25 สิงหาคม 2566)

“โรงเรียนจะมีโครงการผลิตสื่อ อย่างน้อย 1 ชิ้นต่อภาคเรียน โดยจะมีการประกวดสื่อ ในส่วนหนังสือเรียนยังเป็นเนื้อหาเดิม ยังไม่บูรณาการตามสถานการณ์ปัจจุบัน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3, 25 สิงหาคม 2566)

“โรงเรียนจะมีโครงการผลิตสื่อ โดยเจ้าของโครงการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้ครูทำการผลิตสื่อ เมื่อผลิตสื่อเสร็จแล้วก็จะนำไปวางในห้องอิสลามศึกษา โดยสื่อที่ผลิตครูทุกคนสามารถหยิบใช้สลับเปลี่ยนกันได้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4, 26 สิงหาคม 2566)

“ทางเขตพื้นที่มีการอบรมการจัดทำสื่อการสอนอิสลามศึกษาให้กับครูอิสลามศึกษา ไม่ว่าจะเป็นสื่อทำมือต่างๆ สื่อเทคโนโลยี คุณครูให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5, 5 กันยายน 2566)

“สื่อการสอนเป็นส่วนที่ส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด เข้าใจง่าย ดังนั้นสถานศึกษาจึงได้จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้อุปกรณ์สำหรับการค้นคว้า ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีต่างๆ อีกทั้งยังส่งเสริมให้มีการศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่างๆ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 6, 6 กันยายน 2566)

7. สถานศึกษาของท่านมีกระบวนการในการบริหารและจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านการเรียนการสอนอย่างไร

“สถานศึกษามีกระบวนการในการบริหารและจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม ด้านการเรียนการสอน ดังนี้ หัวหน้าวิชาการอิสลามศึกษาจัดหาผู้สอนทั้ง 8 กลุ่มสาระ ให้ผู้สอนศึกษาหลักสูตรให้ตรงตามสาระที่ตนเองที่ได้รับมอบหมาย จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ตรงตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดที่กำหนด จัดทำสื่อต่างๆ ตรงตามรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ ผู้สอนแต่ละรายวิชาเตรียมเนื้อหาพร้อมที่จะจัดการเรียนการสอน และให้ครูผู้สอนวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ก่อนเรียนและหลังเรียนทุกครั้ง”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1, 22 สิงหาคม 2566)

“โรงเรียนมีการจัดการเรียนกึ่งรออาตีในตอนเช้าก่อนเริ่มเรียนคาบแรก มาเกือบ 10 ปีแล้ว และมีการละหมาดสองเวลา(ซุฮรีและอัศรี) ทำให้โรงเรียนต้องเลิกช้า กว่าโรงเรียนทั่วไป มีกิจกรรมจำลองฮัจญ์เพื่อให้ทราบว่า มีขั้นตอนอย่างไรบ้าง และมีกิจกรรมอิดีลฟิตรี(วันตรุษของอิสลาม) เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2, 25 สิงหาคม 2566)

“วันศุกร์จะมีการละหมาดดูฮา อานยาซิน โดยกิจกรรมอิสลามศึกษาจะเริ่มตั้งแต่อุ่นบาล ทุกๆเช้า แปดโมง ถึง แปดโมงครึ่ง ครูอิสลามศึกษาจะลงอุ่นบาลทุกห้อง เพื่อปลูกฝังความรู้เกี่ยวกับอิสลามเบื้องต้น เช่นการอ่านดูอาอ์ในชีวิตประจำวัน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3, 25 สิงหาคม 2566)

“โรงเรียนจะมีการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งเฉพาะวิชาอัล - อักลากที่จะไปบูรณาการกับวิชาอัตตารีค ส่วนกิจกรรมที่จัดและเป็นที่ยอมรับคือ กิจกรรมกีฬามุสลีย์ล โดยจะจัดขึ้นในภาคเรียนที่2 ของทุกปี กลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชั้นป.5-ป.6 เพื่อให้นักเรียนทราบว่ากีฬามุสลีย์ลคืออะไร ซึ่งจะบรรจุอยู่ในหลักสูตรเช่นเดียวกัน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4, 26 สิงหาคม 2566)

“ให้สถานศึกษายึดตัวหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน พยายามบูรณาการให้ได้มากที่สุด เพื่อแก้ปัญหาเวลาเรียนที่ไม่เพียงพอ พยายามเอาเรื่องเดียวกันในหลายๆวิชา มาบูรณาการร่วมกัน เช่น สอนเรื่องมารยาท สามารถนำรายวิชาอัลอักลาก อัลฮาดิษ และอัตตารีค มาสอนในเรื่องเดียวกัน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5, 5 กันยายน 2566)

“สถานศึกษาได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญ โดยที่ครูผู้สอนทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ เป็นผู้ช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ ปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง สามารถแก้ปัญหาได้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 6, 6 กันยายน 2566)

8. สถานศึกษาของท่านมีกระบวนการในการบริหารและจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านการวัดและการประเมินผลอย่างไร

“กระบวนการในการบริหารและจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม ด้านการวัดและการประเมินผลของสถานศึกษา ดังนี้ จะกำหนดเลยว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนและจะตัดสินผู้เรียนว่ามีความรู้ ความสามารถ

ทักษะต่างๆ ผ่านคุณลักษณะอันพึงประสงค์หรือไม่ ซึ่งจะมาจากการจัดการเรียนรู้บรรลุตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ในระดับใด สามารถที่จะได้รับการเลื่อนชั้นเรียนหรือจบการศึกษาได้หรือไม่ และได้กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งจะประกอบด้วย การตัดสินผลการเรียน การให้ระดับผลการเรียน การรายงานผลการเรียน และเกณฑ์การจบการศึกษา”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1, 22 สิงหาคม 2566)

“โรงเรียนจะกำหนดเลยว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนา ปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนและจะตัดสินผู้เรียนว่ามีความรู้ ความสามารถ ทักษะต่าง ๆ ผ่าน คุณลักษณะอันพึงประสงค์หรือไม่ บรรลุตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ในระดับใด สามารถที่จะได้รับการเลื่อนชั้นเรียนหรือจบการศึกษาได้หรือไม่ และได้กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งจะประกอบด้วย การตัดสินผลการเรียน การให้ระดับผลการเรียน การรายงานผลการเรียน และเกณฑ์การจบการศึกษา”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2, 25 สิงหาคม 2566)

“เมื่อนักเรียนจบการศึกษาจากที่นี่แล้ว นักเรียนส่วนใหญ่สามารถสอบเข้าใน ระดับชั้น 3-4 ได้สบาย เพราะนักเรียนมีพื้นฐานมาแล้ว”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3, 25 สิงหาคม 2566)

“ในเรื่องของการวัดและประเมินผล จะแบ่งเป็น 3 ประเภท เช่นเดียวกันกับวิชาสามัญ คือ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษาและระดับชาติ ซึ่งระดับชั้นเรียน จะมีการทดสอบก่อน – หลังเรียนเพื่อเป็นการวัดความรู้พื้นฐาน ระดับสถานศึกษาจะมีการสอบปลายภาคเรียน โดยรายวิชา หลักจะมีอัตราส่วนคะแนน 70/30 วิชาเสริม 80/20 และระดับชาติจะมีการสอบ I – Net เพื่อทดสอบ ความรู้ระดับชาติ ซึ่งจะมีการวางแผนการติวก่อนสอบ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4, 26 สิงหาคม 2566)

“ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-Net) สูงกว่า ระดับประเทศ เป็นการสร้างความเชื่อมั่นว่านักเรียนมีคุณภาพ และครูมีประสิทธิภาพในการนำ หลักสูตรไปใช้ โดยในแต่ละปีจะกำชับให้ครูอิสลามศึกษาติวข้อสอบ (I-Net) เพื่อเตรียมความพร้อม ให้กับนักเรียน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5, 5 กันยายน 2566)

“สถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาได้กำหนดหลักเกณฑ์และ แนวปฏิบัติ การวัดผล ประเมินผล ซึ่งในระดับชั้นเรียนจะมุ่งเน้นผู้เรียนในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ความประพฤติ ผลงานจากโครงการหรือแฟ้มสะสมผลงาน สำหรับระดับสถานศึกษาได้ประเมิน

ความก้าวหน้า ด้านการเรีเรียนรู้ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดเป็นรายชั้นปีและช่วงชั้น แล้วนำข้อมูลเป็นแนวทางการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 6, 6 กันยายน 2566)

9. สถานศึกษาของท่านมีกระบวนการในการบริหารและจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านการนิเทศ กำกับและติดตามการใช้หลักสูตรอย่างไร

“ด้านการนิเทศกำกับและติดตาม สถานศึกษาจะจัดบุคลากรนิเทศ ดังนี้ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการอิสลามศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละรายวิชา และนำข้อสรุปผลการนิเทศกำกับและติดตามมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป “

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1, 22 สิงหาคม 2566)

“โรงเรียนมีการนิเทศภายในตามห้องเรียน ซึ่งจะมีตารางการนิเทศชัดเจน ภาคเรียนละ 2 ครั้ง มีแบบทางการและไม่เป็นทางการ ที่เป็นทางการก็จะดูแผนการสอน คู่มือการสอน ส่วนไม่เป็นทางการก็จะดูการสอน มีการส่งเสริมแนะนำครูผู้สอนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยจะเน้นความเข้าใจระหว่างครูกับนักเรียนมากกว่า และมีการ PLC แลกเปลี่ยนกันในกลุ่มสาระ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2, 25 สิงหาคม 2566)

“มีการนิเทศติดตามทุกภาคเรียน จะนิเทศในเรื่องของแผนการสอนและสื่อการสอน สิ่งที่โรงเรียนจะต้องปรับปรุง คือ เรื่องของการเขียนแผนการสอนอิสลามศึกษา หลังจากเข้าไปนิเทศแล้วก็จะมีการแนะนำ คุณครูจะมีการแก้แผน และส่งให้ผู้บริหารตรวจต่อไป ในส่วนของสื่อการสอน จะดูว่าครูใช้สื่อตามนโยบายของโรงเรียนที่ให้ผลิตสื่อหรือไม่ และสื่อต้องให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอนด้วย”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3, 25 สิงหาคม 2566)

“โรงเรียนมีการนิเทศภายใน ทั้งวิชาสามัญ – ศาสนา จะร่วมมือกัน ซึ่งจะมีตารางการนิเทศชัดเจน ภาคเรียนละ 2 ครั้ง แต่บางครั้งผู้บริหารไม่ได้บอกล่วงหน้าเป็นการเดินดูการสอน ซึ่งครูผู้สอนมีการเตรียมแผนการสอน เตรียมสื่อการสอน ซึ่งต้องสอดคล้องกับตัวชีวิตของหลักสูตร ดูการบริหารจัดการชั้นเรียนว่านักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนไหม เป็นต้น”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4, 26 สิงหาคม 2566)

“ทางเขตพื้นที่ยังไม่สามารถที่จะลงไปนิเทศการสอนอิสลามศึกษาได้อย่างเต็มที่ ปกติจะไปนิเทศแบบทั่วไปโดยไม่ได้เจาะจงของอิสลามศึกษา ตรงนี้ที่เขตจะต้องปรับปรุงให้ดีกว่านี้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5, 5 กันยายน 2566)

“โรงเรียนจะมีการนิเทศการสอนภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยมีตารางนิเทศที่ชัดเจน มีการให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่ครู จัดทำ PLC ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 6, 6 กันยายน 2566)

10. สถานศึกษาของท่านมีกระบวนการในการบริหารจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านสรุปผลการดำเนินงานอย่างไร

“ด้านสรุปผลการดำเนินงานจะพิจารณาตัดสิน คุณค่าของหลักสูตรว่า หลักสูตรสถานศึกษามีประสิทธิภาพเพียงใด เมื่อนำไปใช้แล้ว บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด หรือไม่เพียงใด มีอะไรต้องแก้ไข เพื่อนำผลมาใช้ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่ดีกว่าจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตรนั้น โดยดูว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นสามารถสนองวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้น ต้องการหรือไม่ สมองความต้องการของผู้เรียนและสังคมอย่างไรและเพื่ออธิบายหรือพิจารณาว่าลักษณะของส่วน ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรในแง่ต่างๆ เช่น หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การเรียนรู้กิจกรรมการเรียนการสอนสื่อการเรียนการเรียนการสอนและการวัดผลว่า สอดคล้องต้องกันหรือไม่ หรือสนองความต้องการหรือไม่รวมทั้งเพื่อตัดสินว่า การบริหารงานด้านวิชาการและบริหารงานด้านหลักสูตร เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องหรือไม่ เพื่อหา ทางแก้ไขระบบการบริหารหลักสูตร”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1, 22 สิงหาคม 2566)

“เราจะศึกษาจากหลักสูตรเดิมที่ทำอยู่แล้ว นำมาปรับให้เข้ากับบริบท โดยให้คุณครูในหมวดอิสลามศึกษาหัวหน้ากลุ่มสาระอิสลามศึกษา ไปศึกษาหลักสูตรเดิมที่เราใช้ว่าปีนี้เราจะปรับปรุงอะไรบ้าง ลองสำรวจว่ารายวิชาที่เราสอน ตัวชี้วัดที่มีเพิ่มมา จะเสริมหรือปรับตรงไหนบ้างให้สอดคล้องกับยุคสมัย ทำการประชุมหารือกันและวางแผนร่างหลักสูตรขึ้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในปีการศึกษานั้นๆ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2, 25 สิงหาคม 2566)

“ครูจะส่งคะแนนเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระให้กับทางโรงเรียนทุกๆ ปลายภาคเรียน เพื่อประเมินดูว่าการจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จตามเป้าหรือไม่ และทำการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3, 25 สิงหาคม 2566)

“พอถึงสิ้นปีการศึกษาภาคเรียนที่ 2 ก่อนปิดเทอม จะมีการสรุปผลว่า หลักสูตรอิสลามศึกษาได้พัฒนาในเรื่องใดบ้าง มีกิจกรรมใดบ้างที่ควรส่งเสริมและทำต่อ และมีกิจกรรมใดบ้างที่ควรยุบหรือยกเลิก เพื่อเป็นการวางแผนการจัดกิจกรรมในภาคเรียนต่อไป”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4, 26 สิงหาคม 2566)

“เขตพื้นที่ที่มีการสรุปผลการดำเนินงานในเรื่องของโครงการพัฒนาครูอิสลามศึกษาว่า ควรปรับปรุงพัฒนาในเรื่องใดบ้าง ควรปรับลดเพิ่มเติมในโครงการใดบ้าง ควรมีการปรับเนื้อหาให้ตามบริบทและยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง เพื่อวางแผนในการจัดกิจกรรมในปีการศึกษาต่อไป”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5, 5 กันยายน 2566)

“การสรุปผลการดำเนินงานการจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษา โดยทางโรงเรียนเน้นให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรอิสลามศึกษาโดยคำนึงถึง มาตรฐาน และ ตัวชี้วัด เพื่อการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างเรียบร้อยและมีแบบแผน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 6, 6 กันยายน 2566)

11. ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หรือไม่อย่างไร

“นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มก็คือ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความศรัทธาต่ออัลลอฮ์ สุบหานะฮฺวะตะอาลา และปฏิบัติตนตามแบบอย่างของนบีมุฮัมมัด คือลัลลลอฮุอะลยฮิวะสัลลัม ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรมอิสลาม มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการอ่านอัล-กรุอาน และสามารถนำหลักคำสอนไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1, 22 สิงหาคม 2566)

“เราจะเน้นความเข้าใจของเนื้อหาเป็นหลัก เนื่องจากระบบตาคีกันนักเรียนจะเรียนด้วยภาษามลายูเขียนยาวี แต่พอมาเรียนหลักสูตรอิสลามแบบเข้มจะเรียนแบบภาษาไทย ถึงแม้จะเป็นเรื่องเดียวกัน ถ้าครูขาดการอธิบายให้นักเรียนเข้าใจ นักเรียนก็จะไม่เข้าใจในบทเรียนหรือเนื้อหาที่ครู

ถ่ายทอด ดังนั้นครูจะต้องอธิบายว่าสิ่งที่นักเรียนรับรู้มาแล้วคือสิ่งเดียวกันที่ครูกำลังสอน นักเรียนจะได้ไม่สับสนหรือต่อต้านในสิ่งที่เราสอน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2, 25 สิงหาคม 2566)

“เมื่อนักเรียนจบการศึกษาจากที่นี่แล้ว นักเรียนส่วนใหญ่สามารถสอบเข้าในระดับชั้น3-4ได้สบาย เพราะนักเรียนมีพื้นฐานมาแล้ว”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3, 25 สิงหาคม 2566)

“การนำหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มมาพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้เกิดความรู้ความสามารถละคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรทุกประการ แต่ก็ยังมีบางเรื่องที่จะต้องแก้ไข เช่น เวลาเรียน การให้ความร่วมมือของนักเรียนและผู้ปกครองในการจัดกิจกรรม ภาระงานของครูที่ต้องรับผิดชอบงานสนับสนุนด้านอื่นๆ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4, 26 สิงหาคม 2566)

“จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอาจไม่ได้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ทั้งหมด สืบเนื่องจากความสามารถของผู้เรียนไม่เท่ากัน แต่สถานศึกษาดำเนินการโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนและการวัดผลที่แตกต่างกันเพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้นักเรียนทุกคนพัฒนาตนเองตามศักยภาพและตามความสามารถของตนเองควรจะได้รับผ่านการดูแลอบรมบ่มเพาะจากครูผู้สอนอย่างสุดความสามารถ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5, 5 กันยายน 2566)

“นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรได้กำหนด มีวินัยและปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาอิสลาม”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 6, 6 กันยายน 2566)

12. ท่านมีแนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพอย่างไร

“ส่งเสริมการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มในสถานศึกษา ก็คือให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรที่ถูกต้องและให้มีประสิทธิภาพ ให้ครูผู้สอนศึกษาหลักสูตรทุกครั้งก่อนที่จะไปทำกิจกรรมการเรียนการสอน ตระหนักและเห็นคุณค่าในการใช้หลักสูตรอิสลามแบบเข้ม มีการติดตามการใช้หลักสูตรอิสลามแบบเข้มอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ให้ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ารับการอบรม สัมมนา เกี่ยวกับหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจสาระสำคัญเกี่ยวกับ

หลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม และนำความรู้มาใช้ในการ วางแผนหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 1, 22 สิงหาคม 2566)

“อยากให้ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการจัดสรรงบประมาณที่สนับสนุนการสอนอิสลามศึกษาในทุกๆด้าน มีการพัฒนาครูอิสลามศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 2, 25 สิงหาคม 2566)

“อยากให้พัฒนาบุคลากรอิสลามศึกษาแบบเข้มมีความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ให้มีการอบรมครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชา โดยหลักสูตรนั้นดีอยู่แล้วแต่ผู้นำหลักสูตรมาใช้ต้องมีทักษะ มีความรู้ที่จะถ่ายทอดสู่นักเรียน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3, 25 สิงหาคม 2566)

“ส่งเสริมให้ครูผู้สอนยึดตัวหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก ไม่นอกกรอบที่กำหนดแต่สามารถเพิ่มเติมให้ดีขึ้นได้ อยากให้มีโครงการอบรมครูอิสลามศึกษาบ่อยๆเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูมีการพัฒนาตนเอง และอยากให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสนับสนุนงบประมาณหนังสือเรียน เพราะที่ผ่านมาประสบปัญหาในเรื่องหนังสือเรียนไม่เพียงพอ ที่มีอยู่เดิมนั้นส่วนใหญ่ขาดชำรุด เนื่องจากไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณในการซื้อหนังสืออิสลามศึกษาเลย”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 4, 26 สิงหาคม 2566)

“อยากให้เขตพื้นที่มีการสนับสนุนครูผู้สอนอิสลามศึกษาให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอิสลามแบบเข้ม การเขียนแผนการสอนและการสอนทำสื่ออิสลามศึกษา การบูรณาการรายวิชาคืออยากให้ครูมีความเข้าใจการบูรณาการอย่างแท้จริงเพื่อนำมาใช้ให้สอดคล้อง ในการสอนควรมีการปรับตามบริบทและยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้การใช้หลักสูตรมีประสิทธิภาพ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 5, 5 กันยายน 2566)

“ควรส่งเสริมการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพด้วยการพัฒนาศักยภาพของครู การวิเคราะห์ครูผู้สอนในด้านความสามารถ ความถนัดและสนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพของครูอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนเข้ารับการอบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรภายนอกหรือหน่วยงานภายนอกมาใช้ในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 6, 6 กันยายน 2566)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล	นางสาวยาวารี สะนิ	
รหัสประจำตัวนักศึกษา	6520420116	
วุฒิการศึกษา		
วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ครุศาสตรบัณฑิต)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2559

ทุนการศึกษา (ที่ได้รับในระหว่างการศึกษา)

ทุนการศึกษาสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีการศึกษา 2565

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านบราโอ (สาขาภูนิง) อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี

การนำเสนอผลงานทางวิชาการ

ยาวารี สะนิ และอัลดุลฮากัม เอ็งปียา. (2566). การศึกษาแนวทางการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ให้มีประสิทธิภาพ : กรณีศึกษาโรงเรียนในอำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 18 และการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8 มหาวิทยาลัยศรีปทุม ประจำปี 2566.

เมื่อ วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2566